



კავკასიონი

ყოველკვირეული გაზეთი

KAVKASIONI

21 სექტემბერი

* ფასი 350 000 კუპონი ან 300 რუბლი

ქართული
ლიტერატურა

ეკონომიკა

რეალური ნაბიჯი მომავლისკენ

საქართველოს მთავრობამ უაღრესად მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა — დაიწყო ფასების ლიბერალიზაციის მტკიცებულებები და მძიმე პროცესი. ზოგისთვის ეს ეკონომიკური რეფორმებისა და საფინანსო სისტემის გაჯანსაღების პირველი და აუცილებელი ეტაპია, ზოგისთვის — ხალხის სოციალური ინტერესების ფეხქვეშ გათვლა. საინფორმაციო საშუალებები მაიცადამიანს არ ჩქარობენ მოსახლეობისათვის კომპეტენტური განმარტების მიცემას, სამაგიეროდ აქტიურობენ ისინი, ვისაც პოლიტიკური თუ ფინანსური კაპიტალის შევსება განუზრახავს.

მაინც რას გვიქადის ფასების ლიბერალიზაცია?

თბილისი 30-4 გვ.



აფხაზურ-ქართული ღიალოგი

გაეროსმაურება

კუთხურ ფაზიზმსა, და ავარტაილს მომავალი არ უნარი

თბილისი 30-5 გვ.

კინო

მარჯი აჭარის კინოსტუდიას

თბილისი 30-11 გვ.

დეტაქტივი

უხეირო ბიზნესმენი

თბილისი 30-6-10-14 გვ.

პარლამენტი

ხელის ჩამორთმევა ბომბორას აეროდრომზე

მიუხედავად შეფასებების სხვადასხვაობისა, ედუარდ შევარდნაძის ვიზიტებს გუდაუთასა და სოჭში უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა. როდესაც ნაკლებქმედითი აღმოჩნდა საერთაშორისო ორგანიზაციათა ძალისხმევა, შედეგი ვერ გამოიღო მოლაპარაკებებმა, ჩიხში მოექცა სამშვიდობო მისია ანუ პრაქტიკულად ამოიწურა ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის მოგვარების პოლიტიკური საშუალებები, დაპირისპირებულ მხარეთა ლიდერების პირად კონტაქტს ბევრი რამის შეცვლა შეეძლო. ამდენად, გუდაუთაში ჩასვლა აუცილებელი იყო. შევარდნაძე-არძინბას საუბრის ლოგიკურ გაგრძელებად იქცა სამი დღის შემდეგ სოჭში საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურისა და რუსეთის პრეზიდენტის შეხვედრა.

20 სექტემბერს, პარლამენტის მორიგი პლენარული სხდომის ძირითად თემას სწორედ ამ მოლაპარაკებათა შესახებ ედუარდ შევარდნაძის ინფორმაცია წარმოადგენდა.

თბილისი 30-3 გვ.

გაეროსმაურება უფსკრითი!

გუშინ, 20 სექტემბერს, სასტუმრო მეტეხში გახსნა კონფერენცია „დღეს და ბავშვთა მდგომარეობა საქართველოში“. რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტთან და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროსთან ერთად ღონისძიების ორგანიზატორები არიან საერთაშორისო ორგანიზაციები. დღეს სასტუმროს ფოიეში ბევრმა უცხოელმა სტუმარმა მოიყარა თავი. კონფერენციის მალე დაიწყო ორგანიზებული გახსნა სრულყოფილად არ ტრეკებდა განუყოფელ ქვეყანაში გამართული ღონისძიების მთავარი დარბაზში მოსაუბრე სტუმარ-მოსაუბრეთა მომღიმარი სახეები და მათი კეთილგანწყობა სასიამოვნო ატმოსფეროს ქმნიდა.

კონფერენცია გახსნა რესპუბლიკის ვიცე-პრემიერმა, ბატონმა ირაკლი მენაღარიშვილმა. მან მალევე გადგინა სტუმრების ფორუმში მონაწილეობისთვის და სთხოვა საქართველოს მთავრობის სახელით დიდი მადლობა მოეხადოთ საერთაშორისო ორგანიზაციების ხელმძღვანელების თანადგომისა და დახმარების გამო.

კონფერენციის მონაწილეებს, საქართველოში მცხოვრები ქალების, დედებისა და ბავშვების სახელით, მიესალმა საპატიო სტუმარი, ქალბატონი ნანული შევარდნაძე. მან თავისი მოკლე სალაპარაკო სიტყვებით: — „ქართველი ხალხი არასოდეს დაივიწყებს უცხოეთიდან გამოწვეულ დახმარების თბილ და ღირსეულ ხელს“.

მისასალმებელი სიტყვა წარმოთქვა საქართველოში გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წარმომადგენელმა ბატონმა თეოდორ სტარმეიერმა და კონფერენცია შეშობადა შედგა.

პირველ დღეს მოხსენებათა და დისკუსიათა მთავარ თემას წარმოადგენდა საქართველოში დღესათვის და ბავშვთა მდგომარეობის ანალიზი.

ანალიზური ტიპის სამუშაოები საქართველოში ღიადაა და ბავშვთა მდგომარეობის შესასწავლად საერთაშორისო ორგანიზაციებმა გასული წელს დაიწყეს. მუშაობაში ბევრი პრესტიჟული ორგანიზაცია ჩაება: გაეროს პეშანიტარული დახმარების განყოფილება — DHA, გაეროს ბავშვთა დახმარების ფონდი — UNICEF, მსოფლიო სასურსათო პროგრამა — WFP, გაეროს ლტოლვილთა უმაღლესი კომისარიატი — UNHCR, სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია — FAO, წითელი ჯვრის საერთაშორისო ფედერაცია — IFRC. უცხოელმა ექსპერტებმა შეაფასეს საქართველოსთვის დახმარების გაწევის დირექტულები და შემუშავდა ჩასატარებელი სამუშაოთა სამთავრობო პროგრამა. ამის შემდეგ გაეროს წარდგინა ერთობლივი მმართველობის სახელმძღვანელო სასურსათო დახმარების, მომარაგების, ჯანმრთელობის დაცვის, ლტოლვილთა დახმარებისა და სხვა საჭირო ღონისძიებების ჩატარების შესახებ. აუცილებელი დახმარებისათვის საჭირო თანხა 20,9 მილიონი

აშშ დოლარი შეადგინა. აღნიშნული თანხიდან UNICEF-ის წილი 2,7 მილიონი აშშ დოლარით განისაზღვრა. 1993 წლის დეკემბერში გაეროს ბავშვთა დახმარების ფონდის მთხოვნა დაკმაყოფილდა და გამოიყო 2,8 მილიონი დოლარი. 1994 წლის მარტის ბოლოს რესპუბლიკაში მიიღო თანხის ნაწილი — 1,5 მილიონი დოლარი ოდენობით, ხოლო ამის გარდა, 350000 აშშ დოლარი გადმოირიცხა დახმარების პროგრამის სარეზერვო ფონდიდან. UNICEF-ის ახალი მოთხოვნა დაახლოებით 2,5

კონფერენცია

დახმარების თბილი და ღონიერი ხელი

მილიონი აშშ დოლარის გამოყოფის შესახებ მიღებული იქნა მიმდინარე წლის აპრილის ბოლოსათვის და დაუარავს ფინანსურ საჭიროებებს 1995 წლის მარტის ბოლომდე.

გაეროს ბავშვთა დახმარების ფონდის მიერ ჩამოტანილი პირველი პარტია მოიცავდა ვაკცინებს, მცირეწლოვანი ბავშვების საკვებ პროდუქტებს, მზა საკვებ პროდუქტებს ახალშობილთათვის, აუცილებელ წამლებს. ეს ყველაფერი გადმოიტვირთა 1993 წლის აპრილში და განაწილა „არისკის“ ჯგუფებში, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში.

გასული წლის სექტემბერსა და ოქტომბერში ჩამოსულმა გაეროს მისიებმა, გარდა იმისა, რომ აღიღეს შეპროექტებული გაეროს ცხოვრების პირობები და დახმარების გაწევის მიზნად, სწრაფად შეაფასეს სიტუაცია და გამართეს ორმხრივი მოლაპარაკება მთავრობის, გაეროს, არასამთავრობო და სხვა ორგანიზაციებთან საქართველოსთვის დახმარების ახალი პროგრამის, სტრატეგიისა და არსის შესახებ.

ამ პერიოდში გრძელდებოდა სასიცოცხლო აუცილებელი მედიკამენტების შემოტანა რესპუბლიკაში. 1993 წლის ოქტომბერში UNICEF-მა შესაბამისი სამინისტროებთან და პეშანიტარული დახმარების კომიტეტთან თანამშრომლობით, უფრო ინტენსიური გახდა მომარაგება, გამოგზავნა კონსულტანტები მოწოდებული ტვირთების მიღებისა და განაწილების პროცესის დასაქარებლად. ამ საქმეში აქტიურად მონაწილეობდნენ თბილისში გაეროს და DHA-ს წარმომადგენლები.

დღის პირველ ნახევარში ანალიტიკური ტიპის საინფორმაციო მოხსენება საქართველოში სამკურნალო და წესებულებებში შექმნილი ვითარებისა

და, საერთოდ, ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში არსებული პრობლემების შესახებ გააკეთა რესპუბლიკის მთავარმა პედიატრმა ქალბატონმა ქეთევან ნემსაძემ.

განათლების სისტემაში შექმნილ პრობლემებზე ისაუბრა რესპუბლიკის განათლების მინისტრმა ბატონმა თამაზ კვაჭანტირაძემ. მისი მოხსენების შემდეგ გამოცხადდა შეხვედრები.

შეხვედრების შემდეგ ბატონმა ირაკლი მენაღარიშვილმა დამსწრეთა მოახსენა, რომ კონფერენციის მონაწილეებს

მა გამოთქვას დისკუსიის სურვილი დღის პირველ ნახევარში გაკეთებული მოხსენებების გარშემო. გადაწყდა, გადევნათ დღის წესრიგისთვის და შეცნობეს და საუბრისთვის მიეცათ საშუალება, გამოეთქვათ აზრი დასმულ პრობლემათა შესახებ.

გამომსვლელებმა ისაუბრეს ვიწრო, პროფესიულ საკითხებზე. უმარაო მწვავე პრობლემა წამოიჭრა დისკუსია კითხვა უპატრონო ბავშვთა გაშვების თაობაზე. კონფერენციის მონაწილეებმა თავი შეიკავეს პასუხის გაცემისაგან, ბატონმა ირაკლი მენაღარიშვილმა რეზიუმე წაიკითხა ბოლოში მოუხადა და საკითხის განხილვა ღონისძიების მეორე დღისთვის გადადო.

გაეროს წარმომადგენელმა ბატონმა სტივ ჯანეტმა მოხსენებაში ისაუბრა საქართველოში ბავშვთა და ქალთა პრობლემებთან დაკავშირებული სიტუაციების შესასწავლად ჩასატარებელ სამუშაოებზე. მან აღნიშნა, რომ UNICEF-ი ქართველ სპეციალისტებს დაეხმარა ანალიზის ჩატარებაში და შეგროვებული მასალები საბოლოო სახეს მიიღიან კონფერენციის შემდეგ მიიღეს. შექმნილი დოკუმენტი საქართველოში პოლიტიკის გამტარებლებს, მაიწვდის საჭირო ინფორმაციას ბავშვთა შესახებ სახელმწიფო პროგრამის ჩამოყალიბებისთვის, რათა მიღწეული იქნას ის მიზნები, რომლებიც დასახული იქნა მსოფლიო სტრატეგიითა და შეხვედრებზე ბავშვებისათვის. აღნიშნულ შეხვედრას 71 ქვეყნის წარმომადგენელი ესწრებოდა, საქართველო კი ფორუმზე მიღებული დეკლარაციის ერთ-ერთი ხელმოწერა.

ბატონი სტივ ჯანეტის აზრით, რესპუბლიკაში შექმნილი მძიმე მდგომარეობიდან გამომდინარე, ის დახმარება, რომელსაც დღეს საქართველო იღებს,

საკმარისი არ არის სიტუაციის გამოსასწორებლად. საჭიროა ახალი პროგრამების დამუშავება კრედიტებისა და პეშანიტარული დახმარების მისაღებად. დისკუსია მშვიდი და კონსტრუქციული საუბრით დამთავრდა და კონფერენციის მონაწილეები სადილზე მიიწვიეს.

დღის მეორე ნახევარში ფორუმმა მუშაობა განაგრძო. რამდენიმე გამომსვლელებმა გააკეთა სიტუაციის მოკლე ანალიზი. ყველაფერი დღის წესრიგის მიხედვით წარმართა. მოხსენებები გააკეთეს გარემოს დაცვის, შინაგან საქმეთა, იუსტიციის სამინისტროებისა და ლტოლვილთა და განსახლების კომიტეტის წარმომადგენლებმა. სალაპარაკო რესპუბლიკის ჯანმრთელობის მინისტრი ბატონი ავთანდილ ჯორბენაძე უძღვებოდა.

კონფერენცია დღესაც გრძელდება. დღის წესრიგის მთავარი საკითხებია საქართველოში ქალთა და ბავშვთა მდგომარეობის გამოსწორება და გასატარებელი აუცილებელი ღონისძიებების პროგრამის განხილვა და საუბარი იმ საკითხებზე, თუ რა გადამჭრელი ზომები უნდა მიიღოს რესპუბლიკის მთავრობამ და რა დახმარებას ველოთ უცხოური ორგანიზაციებისგან.

დღის პირველ ნახევარში საუბარი იქნება საქართველოს მთავრობის მოკლევადიან გეგმებზე 1996 წლამდე, კონკრეტული პროგრამების წარდგენით. მოხსენებებით გამოვლენ ჯანმრთელობის დაცვის, განათლების, შრომისა და სოციალური უზრუნველყოფის, გარემოს დაცვისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროების წარმომადგენლები.

შეხვედრების შემდეგ საუბარი იქნება იუსტიციის, სოფლის მეურნეობის, ეკონომიკის, ფინანსთა სამინისტროებისა და ლტოლვილთა და განსახლების კომიტეტის პრობლემებზე.

დღის მეორე ნახევარში საქართველოს ქალთა და ბავშვთა პროგრამებთან დაკავშირებით მოხდება საერთაშორისო დახმარების სამომავლო გეგმების წარმოდგენა. მოხსენებებით გამოვლენ ორმხრივი ორგანიზაციების, გაეროს საავტორიზებული და საერთაშორისო ორგანიზაციების, არასამთავრობო საერთაშორისო სტრუქტურების წარმომადგენლები.

დღის ბოლოს სხდომას წარუდგება ვიცე-პრემიერი ბატონი ირაკლი მენაღარიშვილი. იქნება საუბარი დღის წესრიგის საკითხების გარშემო, საქართველოს სტრატეგიის მიხედვით 2000 წლისათვის კონფერენციის მონაწილენი გამართავენ დისკუსიას სახელმწიფოს მოქმედების პროგრამის საბოლოო სახის შესახებ. შეიქმნება გეგმათა განხორციელების მაკოორდინირებელი საორგანიზაციო კომიტეტი. ამით დასრულდება კონფერენციის მუშაობა, რომლის მთავარი მიზანია საქართველოში ქალთა და ბავშვთა მდგომარეობის გაუმჯობესება.

დავით ნინიაშვილი

რედაქტორი
გამომცემი
პასილ
გამომცემი,
გამომცემი
გამომცემი.

მთავარი რედაქტორი
პაატა ვეშაძე

მასუხისმგებელი რედაქტორი

ბონდო მინარაშვილი

გაზეთის დირექტორი

პასტახან სალია

ნამყვანი რედაქტორები:

არილი:

პასტახან რედაქტორი

რამაზ სირაძე

განყოფილების გამგე

ირმა არმაშვილი

თვალსაწიერი:

დავით პასახაძე

შადიმან შადიმან

ფოტოილუსტრაციის

განყოფილების გამგე

ჯაპარ ლომაძე

მხატვარ-დიზაინერი

დიმიტრი მოსულიშვილი

ტექნიკური დირექტორი

გამომცემი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა

თენგიზ ჩოლოყაშვილი

გამომცემი
ოთხშაბათობით

მასალების გამოყენება რედაქციასთან შეთანხმების გარეშე განხილვად, როგორც საავტორო უფლებების შელახვა. ავტორები თავად ავტორები არიან მასალებში მოყვანილი ფაქტებისა თუ ციფრების სისწავლას. წერილობითი რედაქციის და ავტორების არ უბრუნდება.

მისამართი:

თბილისი,

პეტრიაშვილის ქ. № 7.

ტელ.: 29-48-05

ფაქსი 34-73-06

იხმედება ოფსეტური
ნებით საგაზეთო კორპუსში,
ხომარაგის 29.

რეგისტრირებულია
საქართველოს რესპუბლიკის იუსტიციის სამინისტროში,

რეგისტრაციის № 1122.

ინდექსი 66424

დამფუძნებლები:

შეზღუდული

პასუხისმგებლობის

საზოგადოება

„პოპა-პოლა“

კავკასიონი

კერძო პირები:

გიორგი ალიშაშვილი,

პასილ გამომცემი,

გამომცემი

და

თბილისის მ-6

მართული გამომცემი

პრეზენტაცია

ახალი ტალღა კვალი შევადგინდებით

17 სექტემბერს მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახალისო მეტადისტორიულ სარკეებიან დარბაზში ჩვეულ ფუნქსიას და ხმაურში დაუფრდა საქართველოს ახალგაზრდულ ორგანიზაციას საბჭოს.

საბჭოს დაფუძნებას წინ უძღოდა სამთავრობო, მოსამზადებელი პერიოდი, რეგულარულად იკრებოდნენ ახალგაზრდულ ორგანიზაციას წარმომადგენლები, მუშაობდნენ წესდებებზე, დამუშავებულ ხელშეკრულებას თუქნა საკითხებსა, და პრობლემებზე. საბჭოს შექმნის იდეის გაჩენისთანავე (რომელიც ახალგაზრდულ საქმეთა დეპარტამენტს ეკუთვნის), ახალგაზრდულ ორგანიზაციის შორის (ცენტრალურ ფიგურად იქცა მოქალაქეთა ახალგაზრდული კავშირი.

ზეორგანიზაციული სტრუქტურის არსებობის გარდა, ახალგაზრდული საბჭოს შექმნა ახალგაზრდული ორგანიზაციების ლიდერებს გაერთიანების და კონსოლიდაციის იდეასაც უსახავს. თუმცა, ჯერ კიდევ სტუდენტური დროებითი საბჭოთა დაწესებულები და დღევანდელი ახალგაზრდულ ორგანიზაციას საბჭოთა დამოუკიდებელი, ერთიანი ფრონტი გამოვლის

მწველ სურვილით არაერთი ახალგაზრდული ორგანიზაციის ახალგაზრდა ლიდერი, „გადალარაჯდ“. ამერად, ისინი აღნიშნავენ, რომ საკუთარ შეცდომებზე უკვე ნაწილობრივ აქვთ და გამოცდილებაც აქვთ. მაღალ ახალგაზრდულ ორგანიზაციას საბჭოს წისკილზე ახსნის წყალს.

საბჭოში 31 ახალგაზრდული ორგანიზაცია გაერთიანდა. სარკეებიანი დარბაზის გვერდითა ოთახში ქართული ხალხური ცეკვის რეპერტოარი მიმდინარეობდა და ტაშ-ფანდური საბჭოს დაფუძნებას ნამდვილად არ მოჰკლებდა. თავდაპირველად დამსწრეთა მიხედვით ახალგაზრდა ლიდერები, რომელთაც სიტყვით გამოვლის სურვილი ჰქონდათ: მამუკა კაციტაძე, ლევან მამაძე, ნიკა გელაშვილი, ნიკა კახეთელიძე, ბაჩუკი ქარდავა და სხვები. გამოვლენებმა აღნიშნეს, რომ საბჭოს დაფუძნებით ქართველი ახალგაზრდობის ცხოვრებაში ახალი ეტაპი დაიწყო (სახელდობრ რომელი, არ დაუზუსტებიათ). აჩვენეს ვიცი, რაც უნდა ვაკეთოთ და ვაკეთებთ კიდევ — გაიხსოვდა ტრიბუნაზე გამოთქვა აზრი, რომ საბჭოს მეშვეობით დღეს საქართველოში ახალგაზრდული

მოძრაობის ახალმა ტალღამ წამოიწია. თუმცა, ეს ახალი ტალღა ძველი ტალღების შემადგენლობებს რომ მოიცავს, ეს აღარ აღინიშნავს.

დამოუკიდებელ ხელშეკრულებებზე კრებულ-კრებულ მალსტუტების ფრიადი ხელმოწერისას ბევრი მხიარული რამ მოხდა, რაზედაც აღარ შეგერდებოდა და რაც მეტად დროული იყო ფიქზე ჩამოშვებული აუდიტორიის გამოსაცოცხლებლად.

ყველა ფორმალურობის მოთხოვნის შემდეგ ამავე დარბაზში მეტად მშვენიერი „ლა-ფურტა“ გაიმართა; ამერად უკვე რიგობის თანხლებით და შიგადაშიგ „მერველასელოს“ მიმღერით (ცეკვები არ ყოფილა).

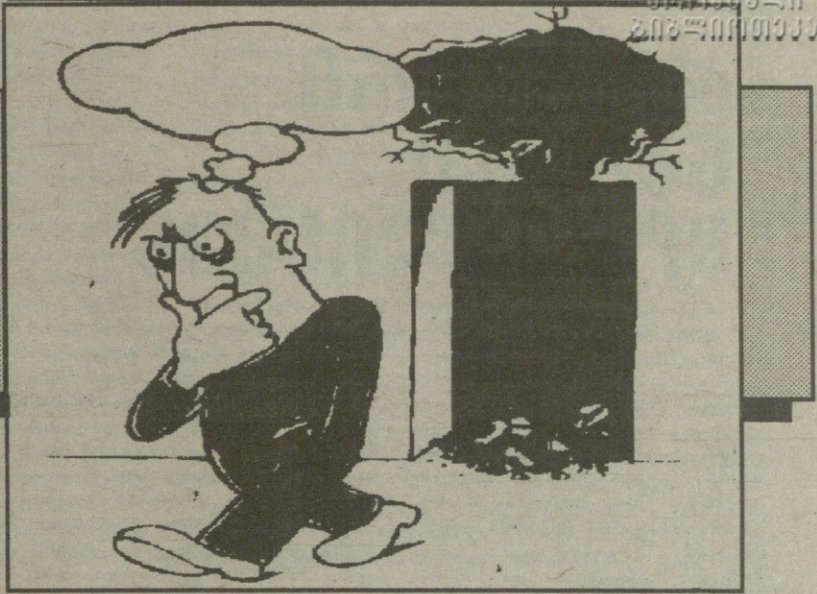
22 ოქტომბერს გაიმართება ახალგაზრდულ ორგანიზაციას საბჭოს ყრილობა, სადაც დამტკიცდება წესდება და სათაბოროს მიერ არჩეული კანდიდატურები. თავად სათაბორო შედგება საბჭოს ყველა ნამდვილი წევრი ორგანიზაციის ორი წარმომადგენლისაგან. როგორც გამოირკვა, თანადებობების ასეთი გაზიარება მოსალოდნელი — საბჭოს თავმჯდომარის მოსტყე შესაშური მარტოობით ცალკებს

მოქალაქეთა ახალგაზრდული კავშირის თავმჯდომარე ლევან მამაძე; მოადგილეებად დასახელდებიან „თაობის“ პრეზიდენტი მამუკა კაციტაძე (თუმცა, მას ჯერ ბოლომდე ვერ გადაუწყვეტია თანამდებობა); „ახალგაზრდა ეროვნულ-დემოკრატიის“ პრეზიდენტი ბაჩუკი ქარდავა და ასოციაცია „ერის მომავლის“ პრეზიდენტი ნიკა გელაშვილი; გენერალური მდივანდ დანიშნება საერთაშორისო ახალგაზრდული ფონდის გამგეობის წევრი ნიკა კახეთელიძე, მის მოადგილედ კი — ტრადიციონალისტთა კავშირთან არსებული ახალგაზრდულ კლუბ „ფარნავაზის“ პრეზიდენტი ზურაბ ლულუაშვილი. თუმცა, არაფერი გამოირცხვლი არ არის და შესაძლოა, მოვლენათა განვითარებით ყრილობამდე კანდიდატურები კვლავ შეიცვალოს.

ჩვენი მხრიდან კი იმდენ ვიტოვებთ, რომ ენთუზიაზმს, მონაწილეობა და გაერთიანების სურვილი ისევე მაღელვებს გავრცელებას, როგორც ყოველთვის ქრებოდა ხოლმე.

თეა რუსიბაშვილი

სელის ჩამორთმევა ბოგბორას პეროდროში



20 სექტემბრის პლენარული სხდომა პარლამენტის ახალი რეგლამენტის განხილვით დაიწყო. განსაკუთრებით მწვავე კამათი გაიმართა მე-14 მუხლის გარშემო. რეგლამენტის ეს ნაწილი ეხება საპარლამენტო კომისიების უფლებამოსილებას თანამდებობის პირთა დამტკიცებისას. დეპუტატები მსჯელობდნენ აღნიშნული მუხლის ორ ვარიანტზე. პირველი მოაშავდა იურიდიულმა კომისიამ, მეორე კი — მართლმცოდნეობისა და კანონიერების დაცვის კომისიამ. კამათის მსვლელობამ განსაკუთრებით თენგიზ კიტოვანი ააღელვა. მან აღშფოთებულმა დაანარცხა ხმის მისაცემი პულტი და დატოვა სხდომა. სარეიტინგო გამოკითხვით განისაზღვრა, ექნა ვეარათ პირველი ვარიანტისათვის. დეპუტატებმა, ხმათა დიდი უმრავლესობით, მე-14 მუხლის იურიდიული კომისიის შესული ვარიანტი მიიღეს.

აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია რეგლამენტის იმ მუხლმა, სადაც საუბარია ახლადარჩეული დეპუტატის უფლებამოსილების ცნობის თაობაზე. განიხილეს სამი ალტერნატიული ვარიანტი. საბოლოოდ დამტკიცდა ფორმულირება, რომლის მიხედვითაც, ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და სამხრეთ-აღმოსავლეთის დასავლეთის საფუძველზე, საჩივრების არარსებობის შემთხვევაში, ახლადარჩეული დეპუტატის უფლებამოსილება ცნობილი იქნება პარლამენტის დადგენილების გარეშე. თუ იქნება საჩივრები საარჩევნო კანონის დარღვევაზე, ახლადარჩეული დეპუტატის უფლებამოსილებას განიხილავს პარლამენტი და დადგენილებით ამტკიცებს ან არ ამტკიცებს კანდიდატს. დეპუტატობის კანდიდატს შეუძლია დადგენილება გაასაჩივროს უზენაეს სასამართლოში, რომლის გადაწყვეტილებაც საბოლოოა.

რადგან ალტერნატიული წინადადებები და შესწორებები მრავლად იყო, პარლამენტმა სწორი გზა აირჩია და გადაწყდა, ექნა ვეარათ მთლიანად რეგლამენტისათვის და მხოლოდ ამის შემდეგ განვიხილოთ და შევტანათ ცვლილებები საბოლოო მუხლებში.

დეპუტატებმა ხმათა დიდი უმრავლესობით რეგლამენტი მიიღეს და ცალკეული სადაო საკითხების განხილვა დაიწეს. აქ ერთი პატარა, მაგრამ საინტერესო, კურორიტიც მოხდა. პირველივე საკამათო მუხლის განხილვისას (პარლამენტის აპარატის ხელმძღვანელისა და სტრუქტურის შესახებ) გავიდა ის წინადადება, რომელსაც ოპოზიცია უჭერდა მხარს. ამით ნაწყენმა ვიცეპრეზიდენტმა ვასტანდ რჩეული მუხლმა უმრავლესობის გასაგონად განაცხადა, გთხოვთ, კარგად გაერკვეთ საკითხებში, ყოველი კენჭისყრის წინ შესვენებას ზომ არ ვითხოვთ. ამ განცხადებამ დიდად გააშინარულა დამსწრე საზოგადოება.

საერთოდ კი, უნდა ითქვას, რომ დღის პირველ ნახევარში პარლამენტმა საკმაოდ ნაყოფიერად და კონსტრუქციულად იმუშავა.

შესვენებაზე რამდენიმე პარლამენტარს ვთხოვეთ, გამოეთქვა საკუთარი მოსაზრება სახელმწიფოს მეთაურის გუდაუთასა და სოჭში ვიზიტის შესახებ.

პასტანბო გომეზი

მე არ ვესწრებოდი ამ კონფერენციულ შეხვედრებს, მაგრამ ვფიქრობ, მსგავს შეხვედრებზე უარს თქმის უფლება სახელმწიფოს მეთაურს არა აქვს. სახელმწიფოს მეთაურმა ყოველთვის უნდა გადადგას ის ნაბიჯი, რომელიც ქვეყნის ინტერესებისათვისაა საჭირო. ასე რომ, გუდაუთის და სოჭის შეხვედრებში მე ცუდს ვერაფერს ვხედავ. გუდაუთის ვიზიტი თავისთავად გაპარტოვებული იმითაც, რომ ის საქართველოს ტერიტორიაზე შედგა და ამაში საერთაშორისო არაფერია. რაც შეეხება არჩინასთან შეხვედრას, ის აუცილებელი იყო. შეხვედრის გასაგებად, რომ აფხაზთა ლიდერი ჩვენ გულზე არ გვეხატება, მაგრამ სახელმწიფო ცხოვრება გაცილებით მეტად ემყარება დემოკრატიისა და შორის დგას. დათანხმებით თუ არ დათანხმებით არჩინას, ეს სხვა საკითხია, მაგრამ დიპლომატიური ურთიერთობებისათვის, საშობლოს

კეთილდღეობისათვის ხელის ჩამორთმევა უნდა შეგვეტოვოთ და ნორმალური ურთიერთობების დამყარება. ასე რომ, ვფიქრობ, ეს წინ გადადგმული ნაბიჯია.

აკაკი ასათიანი

მიუხედავად იმისა, რომ ცუდად გამოიყურებოდა ყველაფერი, მიუხედავად იმისა, რომ საკმაოდ დამპყვრებული იყო ეს ნაბიჯი, მაინც მიმაჩნია, რომ ედუარდ შევარდნაძემ სწორი სვლა გააკეთა. რაც შეეხება შედეგებს, მათზე ლაპარაკი, ვფიქრობ, ნაადრევია. საწელმწიფოს მეთაურის ასეთი ნაბიჯი ადრეც უნდა გადაედგა.

ნოდარ ნათაძე

ეს არის დავიდეგინება იმ ლაღატის პოლიტიკის, რომელიც დიდი ხანა წარმოგვს. მე მგონია, რომ შევარდნაძის და მისი პირადი წარმომადგენლების ხელმოწერებს ან ან, ან მომავალში პარლამენტმა უნდა გაუკეთოს დეკლარაცია. ამის საფუძველი არსებობს. შევარდნაძის მთელი პოლიტიკა ქართულ-რუსული პოლიტიკის სფეროში, მოწმობს იმას, რომ იგი შეთქმულია საზღვარგარეთულ ძალებთან, ჩვენს მოწინააღმდეგესთან და, აქედან გამომდინარე, იგი ვერ ჩაითვლება ვერც ქართული სახელმწიფოს და ვერც ქართველი ხალხის ნების გამოხატვად. მიუხედავად იმისა, რომ მისი ეს პოლიტიკა რადიკალურად ეწინააღმდეგება მისსავე საარჩევნო პროგრამას, რომლის მიხედვითაც იგი აირჩიეს პარლამენტის თავმჯდომარედ. გუდაუთის შეხვედრა ეროვნული ინტერესებისა და თავმოყვარეობის უფლებებზეა.

ირონა საროშვილი

მე, სამწუხაროდ, არ ვფლობ საკმარის ინფორმაციას, მაგრამ რაღაც მოვლენებიდან გამომდინარე ვფიქრობ, რომ ეს ძალიან სერიოზული ვიზიტი იყო. მიუხედავად იმისა, რომ სოჭში რუსეთის პრეზიდენტთან შედეგ შეხვედრა, მე, მნიშვნელობის თვალსაზრისით, მანაც ახალი ათონის შეხვედრის გამოყოფილი. რა თქმა უნდა, იყო ძალიან ბევრი უსამოგნო ნიუანსი ის, რომ სახელმწიფოს მეთაური თვითონ ჩავიდა გუდაუთაში, ის, რომ გრაფიკი ზოგიერთ გამოთქვაში, პრაქტიკულად, არ ასევეებდა შევარდნაძეს და არჩინას და ორ ლიდერზე იყო საუბარი. ეს მეტად უსამოგნო დეტალებია — ჩვენთვისაც და, ალბათ, სახელმწიფოს მეთაურისთვისაც. მაგრამ თუნდაც აქედან გამომდინარე, მიმაჩნია, რომ ასეთი ნაბიჯი არ გადაიდგმებოდა, ამის სერიოზული შედეგები რომ არ მოჰყვებოდა. ყოველივე ამის დასტურია ელცინთან შეხვედრა. ძნელია რაღაც იმედებზე ლაპარაკი. ელცინს ბევრჯერ მოუცია სხვადასხვა პირობა და ბევრჯერვე ეს პირობები, მიწვევითა გამო, დარღვეულა. აქვე აღვნიშნავ, რომ ყველაზე სანტიგერსო მოლაპარაკებების შედეგში ის არის, რომ ლაპარაკია დიპლომატიის დაბრუნებაზე ორივე მხრიდან; ე.ი. ენგურიდანაც და ფსოუდანაც. ზოლო რაც შეეხება პოლიტიკური სატალღის დადგენას, ის, ალბათ, დიპლომატიის დაბრუნებაზე ნაგრძლივი და მტკიცეული პროცესი იქნება. ვფიქრობ, რომ ძალიან ძნელი იქნება ორივე მხარისთვის მისაღები ვარიანტის შერჩევა.

++

შესვენების შემდეგ პარლამენტის წინაშე წარდგა სახელმწიფოს მეთაური, რომელმაც მოუთხრო დეპუტატებს გუდაუთაში და სოჭში ვიზიტის შესახებ. ამ მოვლენებმა არაერთგვაროვანი რეაქცია გამოიწვია ჩვენს საზოგადოებაში. ერთი მიმჩნევს, საქართველოს ლიდერი არ უნდა ხლებოდა არჩინას და, მიუხედავად, არ უნდა გაემართა მოლაპარაკება როგორც თანასწორთან, მეორე კი ედუარდ შევარდნაძის ამ ნაბიჯს უაღრესად გონიერულსა და ექსკაუტურსაც კი უწოდებენ.

უკანასკნელ ხანს მოვლენათა მსვლელობამ ცხადყო, რომ აფხაზეთის პრობლემის მშვიდობიანი მოგვარებისათვის პროცესი ერთგვარად ჩიხში შევიდა. რუსეთის სამხედრო ძალებმა დაიკავეს გარკვეული პოზიციები, გაუწეველეს დანაღმული ტერიტორიები, მაგრამ მაინც ვერ შეძლეს ლტოლვილთა დაბრუნებისათვის სათანადო პირობების შექმნა. საკმაოდ მოუქნელი და გაჭიანურებული აღმოჩნდა გაეროს ლტოლვილთა კომისიის მიერ შემუშავებული გეგმა. ამ საკითხებზე მომუშავე ოთხმხრივი კომისიის მუშაობამ, პრაქტიკულად, ნაყოფი ვერ გამოიღო. სამხედრო პროცესის მსვლელობის გასაუთრებით აფერხებდა აფხაზ სეპარატისტთა ლიდერების არაკონსტრუქციული პოზიცია. ამ უკანასკნელ ტენდენციას

საკმაოდ უარყოფითად გამოეხმაურა რუსეთის ხელისუფლებამ. ამის დასტურად საკმარისია მოვიხმოთ საგარეო საქმეთა მინისტრის ანდრია კოზირევის განცხადება, სადაც მან არჩინასა და მისი გარემოცვის მოქმედებას გაუმართლებელი ჭირვეულობა უწოდა. რუსეთის ხელისუფლებას, როგორც ჩანს, გაცნობიერებული აქვს მსოფლიოს წინაშე აღებული პასუხისმგებლობა და საკუთარი სტრატეგიული ინტერესების დაკმაყოფილების პარალელურად შევადგება, ჩრდილი არ მიყვარს ქვეყნის საერთაშორისო პრესტიჟს.

ამ პასუხისმგებლობას აძლიერებს ის არასტანდარტული როლი, რომელიც რუსეთს ეგრო აფხაზეთის კონფლიქტში. კერძოდ, სამხედრო მისია, გაეროს უშიშროების საბჭოს მიერ მიღებული ნორმების დარღვევით, იკისრა მუშაობი ქვეყნის ჯარმა, თანაც იმ ქვეყნისა, რომელიც სტრატეგიულადაა დაინტერესებული კონფლიქტის შედეგებით. მიუხედავად ამისა, საქართველოს ხელისუფლებასთან და გაეროსთან უშუალო შეთანხმებით, ეს მისია დაიწყო და მეტ-ნაკლები წარმატებით ხორციელდება. ამ მოსაზრების უარყოფა იმით, თითქმის ეს CHF-ს სამხედრო ჯარებია და არა რუსეთისა, არასერიოზულია, რადგან CHF-ს წევრმა ქვეყნებმა, გარდა ტაჯიკეთისა, უარი განაცხადეს სამხედრო კონტინგენტის დელეგირებაზე. სამხედრო ოპერაციას მთლიანად რუსეთის არმიის საზღვრებსა და გენერალური შტაბი ხელმძღვანელობენ. ამდენად, თუ აფხაზეთში სამხედრო მისია ჩაიშალა, მსოფლიო საზოგადოებების წინაშე ერთ-ერთი მთავარი პასუხისმგებელი რუსეთი იქნება. მიუხედავად, რომ რუსეთმა აქამდე ვერ უზრუნველყო მისი მუდამელობით დადებული ვერც ერთი ქართულ-აფხაზური შეთანხმება.

სწორედ ამგვარი წინაპირობების არსებობამ და მომავალში მოსალოდნელი პროცესების საღმა ანალიზმა აიძულა რუსეთის პრეზიდენტი, დეკლარებინა თავდაცვის მინისტრისათვის შევარდნაძე-არჩინას პირადი შეხვედრის ორგანიზება.

უნდა წასულიყო თუ არა ედუარდ შევარდნაძე გუდაუთაში?

თუ საკითხს ფორმალურად განვიხილავთ, ეს ფაქტი საგანგაშო არ უნდა იყოს, რადგან საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურს (როგორც თავადაც აღნიშნა) არავითარი დიპლომატიური ეტიკეტი და პროტოკოლი არ უზღუდავს საკუთარი ქვეყნის ტერიტორიაზე თავისუფალი გადაადგილების უფლებას.

გუდაუთაში ჩასვლის ფაქტის განხილვა თავმოყვარეობის ან ღირსების პოზიციებიდან კი, რბილად რომ ვთქვათ, რეალობისაგან შორს დგას და დემაგოგიის ელემენტებს შეიცავს.

პარლამენტართა წინაშე გამოსვლისას სახელმწიფოს მეთაურს, რა თქმა უნდა, გუდაუთისა და სოჭის მოლაპარაკებების დეტალები არ დაუზუსტებია. შედეგების შეფასებისას კი ყველას ზომიერებისაკენ მოუწოდია.

„აფხაზეთსა და ქართველებს შორის შერიგება ისტორიული აუცილებლობაა... იმის საშიშროებაზე უარესი მხოლოდ აფხაზეთის დაკარგვაა!“ — აღნიშნა ედუარდ შევარდნაძემ. ამასთან, მან ხაზი გაუსვა, რომ გუდაუთის შეხვედრის საერთო შთაბეჭდილებით, რეალურად მიაჩნია ქართულ-აფხაზურ მხარეთა პოზიციების დაახლოება, თუ რუსეთის აქტიური ხელშეწყობაც იქნება.

რაც შეეხება სოჭში შორის ელცინთან

შეხვედრას, ედუარდ შევარდნაძემ დაუფარავი კმაყოფილებით განაცხადა, რომ ეს იყო ყველაზე გულთბილი და გულისხმი. ერთი საუბარი მათ შორის, რომ რუსეთის პრეზიდენტისათვის აბსოლუტურად მიუღებელია დაშლილი და დაკნინებული საქართველო. შეხვედრის მსვლელობისას განიხილეს ლტოლვილთა დაბრუნების კონკრეტული ვადები, მათი უსაფრთხოების პრობლემები, აფხაზეთის სტატუსის საკითხები. ლტოლვილები ერთდროულად უნდა დაბრუნდნენ როგორც ენგურის, ისე ფსოუს მხრიდან. ამასთან დაკავშირებით რუსეთის ხელმძღვანელობას სწორი და სამართლიანი პოზიცია უკავია. „პრინციპში, ამას არც არჩინა ეწინააღმდეგება“, — დასძინა ედუარდ შევარდნაძემ.

მწვავედ დაისვა კოდორის ხეობის საკითხი, რაც ძირითადად ინფორმაციის უზუსტობამ გამოიწვია — ქართულ და აფხაზურ მხარეს სხვადასხვა მონაცემები გააჩნიათ. ბუნდოვანების გასარკვევად შეიქმნა ერთობლივი კომისია, რომელშიც შევიდა საქართველოს თავდაცვის მინისტრი ვარდლო ნადიბაიძე. კომისია უკვე გაემგზავრა კოდორის ხეობაში და ადგილზე გაარკვევს ყველაფერს.

რუსეთის პრეზიდენტთან შეხვედრისას მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო ცხინვალის რეგიონის საკითხსაც. აღინიშნა, რომ იქ კარგად დანერგული სამხედრო პროცესი შეწყდა, ამიტომ აუცილებელია დაუყოვნებლივ განახლდეს საკონტროლო კომისიის მუშაობა.

სოჭის შეხვედრაზე ეკონომიკურ ურთიერთობებზე მსჯელობისთვისაც მოინახა დრო. სახელმწიფოს მეთაურმა აღნიშნა, რომ ეს ურთიერთობები თანდათან უფრო ინტენსიური ხდება. უახლოეს ხანში მოსკოვში ერთმანეთს შეხვდებიან პრემიერ-მინისტრები და ხელს მოაწერენ უზრუნველ მნიშვნელოვან დოკუმენტებს.

გამოსვლის შემდეგ დეპუტატებმა შეკითხვებით მიმართეს სახელმწიფოს მეთაურს. ექვს არ იწვევდა, რომ შეკითხვები მწვავე და პოლემიკური იქნებოდა, რადგან აფხაზეთის პრობლემა დღეს ყველაზე მტკივნეულია საქართველოში. მაგრამ სიმწვავეც არის და სიმწვავეც. პარლამენტართა ერთმა ნაწილმა, ტრადიციისამებრ, სცადა მიკროფონის საჯარო შეურაცხყოფისათვის გამოყენება. ერთ-ერთმა დეპუტატმა (ვინაობის დასახელებას არა აქვს პრინციპული მნიშვნელობა) გუდაუთის შეხვედრა სიმბოლური თვალთახედვით შეაფასა და არჩინასათვის ხელის ჩამორთმევა ქართველი ერის შეურაცხყოფად აქტად აღიქვა. პოლიტიკას კონკრეტული და პრაგმატული აზროვნება უყვარს. თუ მაინცადაშინებ სიმბოლურად მიდგა საქმე, უნდა შევასწავლო პატივცემულ დეპუტატს, რომ ხელის ჩამორთმევა შუა საუკუნეების რაინდთა ეესტია და ურთიერთნდობას გამოხატავს — აი, ჩემი ხელი, იარაღი არ მიჭირავსო. როცა კონფლიქტის მშვიდობიან მოგვარებაზე საუბარი, დაპირისპირებულ მხარეთა ასეთი შეხვედრა არა თუ საძრახისი, სასურველიც კია.

ასე იყო თუ ისე, სახელმწიფოს მეთაური შედგრა იგერიებდა შეტევებს და, რაც მთავარია, მის პასუხებში ოპტიმიზმი და იმედინი განწყობა იგრძნობოდა.

ღმერთმა ქნას, იქნებ ამჯერად გატყდეს ნავსი და სწორედ იმ ავადსახსენებელ ბოგბორას აეროდრომზე ხელის ჩამორთმევით დაიწყო ის პროცესი, რომელსაც რა ხანია ელის საქართველო.

რეალური ნაბიჯი მრავალსკიანე

დღეს საქართველოს ეკონომიკის კატასტროფული დაღმასვლა და საფინანსო სისტემის სრული კრატი ცხადზე ცხადი ფაქტია. რა თქმა უნდა, ეს გამოწვეულია გარეგანი ფაქტორებით, მაგრამ უმძიმესი მდგომარეობა მაინც ერთმა მთავარმა მიზეზმა განაპირობა — ხელისუფლება, ეკონომიკის მსგევრები და, საერთოდ, საზოგადოება ვერა და ვერ გათავისუფლდნენ ათწლეულების განმავლობაში ფეოდალური ანტიუზობის ნებისმიერ და კვლავ საბჭოთაო გაგებული სოციალისტური პრინციპებით სელმძღვანელობდნენ. სწორედ ამის გამო ფერხდებოდა ჩვენში რეფორმა, საბაზრო ურთიერთობები კი თავისთავად, სტიქიურად მკვიდრდებოდა, რაც აშკარა ანარქიულ პროცესებს იწვევდა ეკონომიკაში.

ცენტრალიზებული საბჭოთა ეკონომიკური სისტემის დაშლამ საფუძველი გამოაცალა გეგმიურ, უმეტესწილად, დოქტრინულ სამეურნეო საქმიანობას, რასაც ბუნებრივად მოჰყვა წარმოების პარალიზება, აშკარა თუ ფარული უმუშევრობა, პიპერინფლაცია, სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტის კატასტროფული ზრდა და სხვა მძიმე ეკონომიკური შედეგები. ბუნებრივია, რომ ასეთ ფონზე შეუძლებელია მოსახლეობის სოციალურ დაცვაზე ფიქრიც კი.

დღემდე ამგვარი დაცვის ერთადერთი საშუალება იყო მოქალაქეებისთვის ნორმირებული პურის პრაქტიკულად უფასოდ დარიცხვა (700 კუბონი უკანასკნელ პერიოდამდე 0,3 მანეთს უდრიდა), ელექტროენერგიაზე და ზოგიერთი სახის სატრანსპორტო მომსახურებაზე სიმბოლური გადასახადი. ამგვარი ფუფუნების უფლება კი არათუ საქართველოს, არამედ ყველაზე უფრო განვითარებულ ქვეყნებსაც არა აქვთ.

საგაბუტო ფონდისა და მსოფლიო ბანკის წარმომადგენლები დაუინებოთ მოითხოვდნენ ე.წ. მონეტარული პოლიტიკის განხორციელებას, ანუ ყოველგვარი დოქტრინის შეწყვეტას არა-

რენტაბელური დარგებისათვის. მათი აზრით, ეს იყო ბიუჯეტის გაჯანსაღებისა და საფინანსო სისტემის მონერსივების ერთადერთი გზა. ხელისუფლება და მთავრობა ვერ დგამდა ამ ნაბიჯს, რადგან დიდი იყო სოციალური უკმაყოფილების საფრთხე. წარმოიდგინეთ, დოქტრინის შეწყვეტის შემთხვევაში პურის ფასი 900-1000-ჯერ უნდა გაზრდილიყო. ბოლოსდაბოლოს საერთაშორისო ორგანიზაციებმა კატეგორიულად დასვეს საკითხი: თუ არ განხორციელდებოდა მათი რეკომენდაციები, საქართველო ვერ მიიღებდა რეალურ ფინანსურ დახმარებას.

და საქართველოს მთავრობამ გადადგა ეს არაპოპულარული, მაგრამ სასიცოცხლოდ აუცილებელი და მნიშვნელოვანი ნაბიჯი. თუმცა, ვთქვათ, იგივე პურპროდუქტების ფასი მხოლოდ მიუახლოვდა რეალურ ღირებულებას, მაინც დიდი შევებით ამოისუნთქებს სახელმწიფო ბიუჯეტი და ეს შევება გარკვეული პერიოდის შემდეგ დაეცემა მოსახლეობის ყოფასაც. სავარაუდოა, რომ ფასები კიდევ აიწევს, ისინი სრულად უნდა გათავისუფლდეს. ამ ზრდას მოჰყვება ბიუჯეტის შევება, დეფიციტის კლება და, აქედან გამომდინარე, ხელფასების ზრდა და სოციალური პირობების გაუმჯობესება. გარდა ამისა, ეს არის რეალური, და, რაც მთავარია, არასტიქიური სვლა ახალი სამეურნეო ურთიერთობებისაკენ, ეკონომიკური რეფორმებისაკენ; ალბათ, არ დაყოვნებს საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარებაც, რაც გააჯანსაღებს ჩვენი ქვეყნის ფინანსურ ბიუჯეტს, გააძვირებს ეროვნულ ვალუტას. ფასების მატებას მოსახლეობა, რა თქმა უნდა, არაერთგვაროვნად აღიქვამს, მაგრამ საბოლოო წარმატება და მთავრობისადმი მოქალაქეთა ნდობა დიდად იქნება დამოკიდებული ხელისუფალთა გაბედულ, შეუწყვეად და გადაჭრულ მოქმედებაზე.

სამწუხაროდ, ჩვენში ამ ბოლო დროს დამკვიდრებული ტრადიციისამებრ, კვლავ გამოჩნდნენ მოხერხებული სუბიექტები, რომ-

ლებმაც ეს უმძიმესი და მართლაც საეჭაბო სიტუაცია პოლიტიკური და ფინანსური კაპიტალის მოსახვეჭად გამოიყენეს. კერძოდ: მარტივი მიზეზის გამო არ გაიცა წინასწარ ხელფასები და დახმარებები — დიდი მიზეზად არ სჭირდებოდა იმას, რომ რეალური ფასების შემოღებასთან ერთად კუპონი მომძღვრდებოდა, ამიტომ შეაჩერეს ფულის ნიშნები ბანკებში, დაელოდნენ კუპონის გამოყენებას და მარტივი ოპერაციით, ვითომ უბასუხისმგებლობა-სა და არაპროფესიონალიზმს (ამისთვის და სახელმწიფოს მეთაურის ბრძანებულების შეუსრულებლობისთვის ჩვენში კარგა ხანა აღარაფერ ისჯება) ამოფარებული კარგა გავარიანად მოითხეს ხელი.

კიდევ უფრო საშიშია იმ შარლატანთა გააქტიურება, რომლებიც ხელისუფლებისა და მთავრობის არაპოპულარული ნაბიჯების კრიტიკით ცდილობენ პოლიტიკური კაპიტალის დაგროვებას. სოციალ-დემოკრატებმა მოტორიზებული პროპაგანდისტულ-სააგიტაციო მუშაობა გაშალეს და თბილისის გზაზე მდებარე ნებისმიერ გამკვირვებელს ხელისუფლებაზე ჩვენი მოსახლეობაში მიმდინარე სიკვდილისათვის განიარაღა. „კადეტთა“ ლიდერმა მშრალი შიმშილობა გამოაცხადა და საქართველოს მოსახლეობის დასაცავად „გადასდო“ თავი. მშრალსა თუ „სველ“ შიმშილობას ჩვენში ჯერ არაფერ გადაჰყოლია, მოშიშვილე ლიდერთა ფენისხმას აყოლილი ხალხი კი არაერთხელ დაზარალებულა. ხალხის ამგვარ „ქომაგთა“ მოქმედების მხოლოდ პოპულიზმად და ინფანტილობად წარმოჩენა ბავშვური თამაშია, რადგან მათი პოლიტიკური მიზნები უფრო შორსმდებარეა — ისინი ცდილობენ ძირი გამოუთხარონ ხელისუფლებას, შეარყიონ ქვეყნის სახელმწიფოებრიობა და ამგვარად გაიკაფონ გზა. ასეთ ქმედებას ანტისახელმწიფოებრივი ენოდება და არ არის აუცილებელი, რომ მას, მაინცდამაინც, არასანქცირებული მიტინგი ერქვას, რათა სამართალდამცავი ორგანოების ყურადღება მიიქციოს. ყველა ჩვენგანი ვალდებულია, საღად შეაფასოს ვითარება. წარმოიდგინეთ სიციხიანი ავაღმყოფი, რომელსაც მხურვალეა წეავს. ერთი მკურნალი ნამღებთ ცდილობს მის გამოჯანმრთელებას, რაც დროსა და მოთმინებას მოითხოვს, მეორე კი იქვე სთავაზობს „ვენტილატორით“ გაგრილებას. რომელს ენდობა — ეს ავადმყოფის გონიერებაზეა დამოკიდებული.

ჩვენი პორაპორტანობი მუხაში გასაუბრანე მოქალაქეებსა და სოფლებს, გამოათვათ თავისი აზრი ფასების ღირებულების ციანთან დაკავშირებით. მოქალაქეთა უმრავლესობისთვის ვინაობის გახსნა, ამიტომ გათავაზობთ მხოლოდ მათ პროფესიულ პას, რაც ბარაკებულ სოციალურ სურათს უამრავს.

მუნიციპალიტეტი:

არანაირი ეკონომიკური ცოდნა არა მაქვს. ფასების ზრდას ვაფასებ, როგორც მოქალაქე: ძალიან გვიჭირს და ფასების ლიბერალიზაციამ კიდევ უფრო გააუარესა მოქალაქეთა მდგომარეობა. ღმერთმა ქნას, რომ ყოველდღე ამას სიტუაციის გამოსწორება მოხდეს, მაგრამ ისიც დასაფიქრებელია, გადავიტანთ თუ არა დღევანდელ დღეს.

საზოგადოებრივი ინფორმაციის მმართველობა:

ვფიქრობ, აუცილებელი იყო ფასების ლიბერალიზაცია. საჭიროა რეფორმის სწორი წარმართვა და ჩრდილოეთი ეკონომიკის კანონების გვერდის ავლით მუშაობა. ფაქტობრივად, ჩვენი მთავრობის ნაბიჯი დაგვიანებული იყო. ამან გამოიწვია დღეს არსებული უმძიმესი ეკონომიკური ვითარება რესპუბლიკაში. საღად რომ შევაფასოთ, დღეს არსებული ფასების უმნიშვნელოა. შექმნილი სიღუპის ფონზე გვეჩვენება ისინი კატასტროფულად.

მედი:

ალბათ, პროგრესული ნაბიჯია. დაიწყო გარდაუვალი პროცესი. დაგვიანება კიდევ უფრო სავალალო შედეგებს მოგვცემს. დაბრკოლებები არსებობს და იქნება კიდევ, მაგრამ ყველაფერი უნდა გადავიტანოთ.

ეკონომიკური, ბუღალტერი:

ფასების მკვეთრ ზრდას უარყოფითად ვაფასებ. მოსახლეობის უმეტესობას, დიდად არსებული ფასების ზრდაზე, პურის ფული არა აქვს. მე 3 მილიონი კუპონი მაქვს ხელში და თუ პურზე დავხარჯ, სამსახურში მოსასვლელი ფული აღარ მექნება. ერთიც არის, სადა ფასების ზრდას ვაფასებ, კომპენსაცია უნდა გადაეხადებოდა მოსახლეობისათვის ყველა ნორმალურ ქვეყანაში ასე ხდება, ჩვენ კი ხელფასიც არ ავცლია. მე ამ რეფორმის შედეგების არ შევამჩნიებ.

დასაქმებული:

ალბათ, საჭიროა და აუცილებელი იყო და იმდენი გაიზარდა ფასები. მე მეტის თქმა შემიძლია. ჩვენი მოსახლეობის ფასიც იზრდება. ყველაფერი ერთმანეთზეა დამოკიდებული.

ეკონომიკური, ანგარიშსწორი:

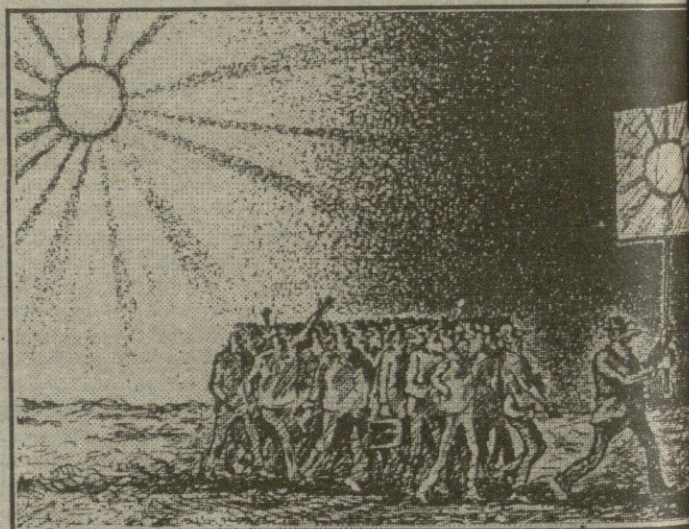
მე ვინაობაზე და პენსია მხოლოდ პურის ფულადაც არ მყოფნის. ყველაფერს რა თქმა უნდა ვაფასებ, რაც მეკუთვნის მთავრობისგან, რამდენიმე თვეა ისიც არ მიმიღია. მთავრობის დაპირებების არ მჭერა. ფასების ლიბერალიზაციას უარყოფითად ვაფასებ.

საზოგადოებრივი ინფორმაციის მმართველობა:

თბილისში მარტო ვცხოვრობ. ცოლ-შვილი რაიონში მყავს. ფასების ზრდას მომწონს, მაგრამ მთავრობამ უკეთესად იცის. რაიონში მეთრენება მაქვს და ჩემთვის არ მიჭირს.

ფარმაცევტი:

ძალიან გვიჭირს და დღოდან, ალბათ, კიდევ უფრო გავიჭირებ. წარმოადგენს მაქვს, როგორ უნდა გადავიხადო კომუნალური გადასახადები. პურის ფასის ზრდას პროდუქტის გაძვირებასაც გამოიწვევს. ფასების მომატება გაუმართლებლად მიმაჩნია.



სოცდემპარტი — კადეტური მხრისათვის

ინტერვიუ

გეგმატარებელი გიგანტის ნორმალურად წარმართვა დრეკილი საბრანსაორობო მომსახურების გარეშე

გეგმატარებელი ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონის“ პრეზიდენტი თეიმურ ჯყონია.

— ბევრი ბიზნესმენი უკმაყოფილოა სარკინიგზო ტრანსპორტის მუშაობით. აქვს თუ არა „კოკა-კოლა კავკასიონის“ პრეზიდენტის რკინიგზის დეპარტამენტის მიმართ?

— კონკრეტულ მაგალითზე ვიძულებო. „კოკა-კოლა კავკასიონის“ ერევანში ჰყავს თავისი წარმომადგენლები. ჩვენი საზოგადოებისთვის ცნობილია, რომ სომხეთში შემდეგ გარკვეული ეკონომიკური სტაბილიზაციის მიღწევა და, ალბათ, მალე დაიწყება აღმავლობა. მაქსიმალურად ყოველდღივად გამოიყენებოდა ამგვარი სიტუაცია და იქ სერიოზული ბიზნესის გაშლას გააძვირებ. გვინდა, კარგად მოვიყიდოთ ფენი და ინტენსიური მუშაობით მოვახერხოთ სომხეთში მოპოვებული კაპიტალი საქართველოში მოვიზიდოთ. შემუშავებული გეგმის კონკრეტული პროგრამაც, რომელიც, სხვათაშორის, ითვალისწინებს თბილისიდან ერევანში თითქმის ყოველ მუხამ დღეს პროდუქციის გაზიარებას რკინიგზის მეშვეობით, მაგრამ სინამდვილეში აი, რა ხდება: დღეობის სატვირთო ვაგზებიდან გასული ეშვონი სომხეთის დედაქალაქში ჩადის მხოლოდ ორი კვირის შემდეგ.

ან სხვა მაგალითი: ბაქოში გასაგზავნად 26 ავტოსტრასტის დავტვირთეთ ორი ვაგონი, რომელმაც საქართველოს საზღვრები დატოვა 13 სექტემბერს.

ისმის კითხვა: რა შეიძლება ეწოდოს ამგვარ უმჯავრობას?

ჩვენი პარტნიორები კატეგორიულად ითხოვენ სტრუქტურული გათვალისწინებული ტვირთის გადახე მწირებას. უკვე დავიჯალეთ თავის მართლებით: „რა გქნათ, ბატონო? ჩვენ კი გამოუშვით პროდუქტა, მაგრამ რკინიგზის არ გადააქვს“.

რკინიგზა იმდენად არსებობს სახელმწიფო სტრუქტურაში, რომ უზრუნველყოს ყველა ტვირთის მომსახურება იმ დონეზე, რა დონეზეც დამკვეთს სჭირდება ჩვენ სომხეთის გამოშვებული პროდუქტის დეპარტამენტს დაწესა ტვირთის გადატანაზე და რომელიც ძალიან ძვირია. მე ვეცდები იმისა, რომ ფულს ვიხდით, რკინიგზის დეპარტამენტი ძალიან ცუდად გვემსახურება. შეუძლებელია ბიზნესის ნორმალურად წარმართვა დროული სატრანსპორტო მომსახურების გარეშე.

ჩვენ მზად ვართ, ყველაფერი გავაკეთოთ, ოღონდ გამართულად იმუშაოს რკინიგზა.

უნდა მოიძებნოს ადამიანი, რომელიც იცნობს რკინიგზის დეპარტამენტს სჭირდება ესა და ეს და ყველაზე უკლებით ხელი შეუწყო.

კიდევ ერთი რამ მინდა ვთქვა რკინიგზის დეპარტამენტზე. შექმნა კომერციული სტრუქტურა, რომელიც დამკვეთს აკავშირებს შემსრულებელთან და ამგვარად ცდილობს დამატებით ავტომატურად ფული. გაუგებარია, რა საჭიროა ამგვარი შუალედური რგოლი. უნდა მოგვეცეს შესაძლებლობა უშუალოდ დეპარტამენტთან დავლით ხელშეკრულება და მისი დარღვევის შემთხვევაში ჯარიმის სახით მივიღოთ ის თანხა, რომელსაც გზარალობა ტვირთის გზავს მწირების გამო.

— თქვენი ტვირთების გადაზიდვა ხდება საავტომობილო ტრანსპორტითაც.

— აქვე გვყავს პრობლემები. „კოკა-კოლა“ მანქანები სისტემატურად დადიან რესპუბლიკის გზებზე. მათ, როგორც წესი, აჩერებს ავტოსასაქონლოს უამრავი წარმომადგენელი და იწყებს ტვირთის და საბურთების შემოწმებას, რაც ძალიან დიდ

დროს გვაკარგვინებს. ერთხელ და სამუდამოდ უნდა გადაწყდეს ავტოსასაქონლოს ფუნქციები. მათ მხოლოდ ავტოსასაქონლო მოძრაობის წესების დარღვევის შემთხვევაში აქვთ პირობის გაძვირების უფლება. კეთილი ინებონ და დაიცვან ეს წესები ტვირთის და მისი თანხლები დოკუმენტაციის შემოწმება ავტოსასაქონლოს ფუნქციის არ უნდა იყოს ამისთვის სხვა ორგანოები არსებობს.

— საზოგადო ტრანსპორტზე რას იტყვი?

— ჩვენ ფოთის საგზაო გეგმის შესახებ მას ხელმძღვანელობს ბატონი ვალერი გეგმა. საკმარისია მას ტელეფონით დაუკავშირდეს და იქვე, იმჟამად სელექტორით აკვარებს ყველა პრობლემას. ჩვენი ტვირთი ფოთის საგზაო გეგმის ერთხელაც არ შეუფერხებია.

— საბაერო ტრანსპორტს თუ იყენებთ ტვირთის გადასაზიდად?

— იშვიათად. ამას წინათ ავიკომპანია „ტრანსაერ გლობალ“ ვთხოვეთ ტვირთის გადმოტანა და კომპანიის მესვეურებმა უმაღლეს დონეზე შეასრულეს შეკვეთა.

გამოცდილებამ გვიჩვენა, რომ ყველა პრობლემის დაძლევა შეიძლება, თუკი პრობლემის სიონალური უხელმძღვანელები სატრანსპორტო სისტემას. ვინაიდან კანონი, ჯერჯერობით, არ არსებობს, პიროვნებები წვევებზე მსდამდებიან და ამიტომაც სახელმწიფო სასიონო ცნობილი მნიშვნელობის ნებისმიერი სტრუქტურის ხელმძღვანელი პროფესიონალური თვისებებით უნდა შეარჩიოს.

საქართველო და მსოფლიო ეკონომიკური სივრცე

სად არის საქართველოს ადგილი მსოფლიოს ეკონომიკურ სივრცეში? ამოკვეთებული დოკუმენტები, თანამდებობის პირთა ზეპირი თუ წერილობითი გამოცხადებები არ იძლევა პასუხს ამ კითხვაზე. უპასუხოდ რჩება, როგორ ანალოგიური კითხვაც: რა გზით შეიძლება საქართველოსთვის თავისუფლად კონვერტირებადი ვალუტის გამოშვება?

ამ კითხვებზე დროული და სწორი პასუხების მოძებნა ძალზე მნიშვნელოვანია როგორც გლობალიზაციის, ისე ეკონომიკური სტაბილიზაციისა და ქვეყნის შემდგომი განვითარებისათვის. ამასთან გასათვალისწინებელია შემდგომი გარემოებები:

— საქართველოში არ არსებობს ისეთი საქონელი (და მისი არსებობა რაც მომავალში მოსალოდნელია), რომელიც საშუალებას მისცემს საქართველოს საკმარისი რაოდენობით მიიღოს (გამოიშვას) აუცილებელი თავისუფლად კონვერტირებადი ვალუტა;

— ამავე დროს სათანადოდ არ ფასდება და პრაქტიკულად უგულისვცემულია თავისუფლად კონვერტირებადი ვალუტის შოვნის სხვა საშუალება — საერთაშორისო ხასიათის მაღალხარისხოვანი მომსახურება;

— სახელმწიფო სათანადო ყურადღებას არ აქცევს ღონისძიებებს, რომლებიც გაათავსებდა ქვეყანას რესურსებზე მისი კაბალური დამოკიდებულებისგან.

დასმულ კითხვებზე სწორი პასუხი უკავშირდება იმას, რომ საქართველოსთვის მიზანშეწონილი იქნება გახდეს საერთაშორისო ფინანსური, რეკრეაციული და კულტურული ცენტრი — ანუ სწორედ ის, რის შესაძლებლობაც იძლევა მისი ღვიძლსაგან მოძებნული გეოპოლიტიკური პოტენციალი. სწორედ ამ წინადადების რეალურად იქნება საკმარისი იმისთვის, რომ საქართველომ უმცირესი დანახარებით, ისტორიულად მოკლე ვადაში დაიკავოს ღირსეული ადგილი მსოფლიოს განვითარებული ქვეყნების რიგში.

თუ გეზი იქნება აღებული საქართველოს საერთაშორისო ფინანსურ, რეკრეაციულ და კულტურულ ცენტრად გადქცევაზე, მაშინ მიზანშეწონილი იქნება სახელმწიფომ უპირატესობა მიანიჭოს სასწრაფო მიზიდვის საქმიანობის შემდეგი მიმართულებების და ფინანსებად:

— საქართველოს უნიკალურად მრავალფეროვანი და უმდიდრესი რეკრეაციული რესურსების აღდგენა და შენარჩუნება;

— ისტორიული ძეგლებისა და კულტურულ ფასეულობათა რესტავრაცია და შენახვა;

— საკუთარი სასოფლო-სამეურნეო რესურსებისა და ეროვნული ტრადიციების ბაზაზე ეკოლოგიურად სუფთა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებისა და კვების პროდუქტების წარმოებისა და შენახვის საშუალებათა განვითარება;

— ენერგეტიკული თვითუზრუნველყოფის ქმედითი სისტემის შექმნა;

— თანამედროვე ტელესაკომუნიკაციო ქსელების შექმნა;

— თანამედროვე საბანკო-ბანკოვანი სისტემების დანერგვა;

— სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარება;

— კომუნალური და სასახლემშენო მეურნეობის განვითარება;

— ეროვნული ტექნოპოლისის, ტექნოპარკებისა და სამეცნიერო-ტექნოლოგიური კლასტერების შექმნა კონკრეტულ სამეცნიერო-ტექნოლოგიურ მიღწეაზე.

ამასთან მიზანშეწონილი იქნება შემდეგი ფინანსური შესაძლებლობები:

— გამოირიცხოს სახალხო მეურნეობის არაპერსპექტიული დარგებისთვის ინვესტირება და სახელმწიფო კრედიტის მიცემა;

— გამოირიცხოს ეკოლოგიურად მავნე წარმოებათა ყოველგვარი აღდგენა;

იმისათვის, რომ უფრო სრულად და ობიექტურად განისაზღვროს საქართველოს ადგილი მსოფლიო მეურნეობაში, მიზანშეწონილია ახლავდეს რესპუბლიკის რეგიონალურ-სარესურსო და სამეცნიერო-ტექნოლოგიურ შესაძლებლობათა პასპორტიზაცია. ამ პრობლემის გადაჭრა სასებითი დასწრებითაა რესპუბლიკის მმართველ ინტელექტუალურ პოტენციალს, როგორც დღეს „შეიერ ულუფაზე“ და არ მონაწილეობს ქვეყნის მომავლის განსაზღვრაში. ასეთი პასპორტიზაციის ჩატარებისას:

— რესპუბლიკის ყოველ რაიონში საჭიროა განისაზღვროს:

ა) რესურსების პოტენციალი;

ბ) რაიონის განვითარების ხელშეწყობის პირობები;

გ) რაიონის განვითარების შემფერებელი პირობები.

— ყოველ ორგანიზაციასა და საწარმოში, რომელიც მონაწილეობს სამეცნიერო-კვლევით და საცდელ-საკონსტრუქტორო დამუშავებაში, საჭიროა ჩატარდეს:

ა) ყველა საცდელ-კვლევითი და საცდელ-საკონსტრუქტორო დამუშავების რეალიზაციის ეკონომიკური ანალიზი;

ბ) ყველა ორგანიზაციისა და საწარმოს გამოყენებით საცდელ-კვლევითი და საცდელ-საკონსტრუქტორო დამუშავების შესაძლებლობათა გამოვლენა;

1) ორგანიზაციებისა და საწარმოთა მიხედვით;

2) სამეცნიერო მიმართულებებისა და ცალკეული თემატური დამუშავების მიხედვით;

3) სამეცნიერო კოლექტივებისა და სტრუქტურული ქვედანაყოფების მიხედვით;

4) წმენდას სპეციალისტთა და პერსპექტიულ მეცნიერ მუშაკთა მიხედვით.

ბ) ორგანიზაციათა და საწარმოთა ცალკეულ ტექნიკურ საშუალებათა, ტექნოლოგიებისა და საწარმოო ბაზების სამეცნიერო გამოყენების შესაძლებლობათა განსაზღვრა;

დ) ორგანიზაციათა და საწარმოთა საატენტო-სალიცენზიო რეზერვის განსაზღვრა;

ე) ორგანიზაციათა და საწარმოთა „ფარული“ სამეცნიერო-გამოყენებითი რეზერვების გამოვლენა;

ვ) სამეცნიერო თვალსაზრისით „ვიწრო“ საორგანიზაციო-სტრუქტურული ადგილების გამოვლენა;

ზ) ყოველი ორგანიზაციისა და საწარმოს რესპუბლიკის ეკონომიკურ სივრცეში უმუქარესი პოზიციის სხვადასხვა ვარიანტების გამოვლენა;

თ) სამეცნიერო ღირებულების მქონე საცდელ-კვლევითი და საცდელ-საკონსტრუქტორო დამუშავების მარკეტინგული გამოკვლევა;

ი) მენეჯერული და ფინანსური დახმარება სამეცნიერო ღირებულების მქონე სამეცნიერო-გამოყენებითი პროდუქტის რეალიზაციისას.

ლეონიდა ლიტოვსკი

საინოვაციო ფორმა „დინერგის“ დირექტორი

ამასწინათ პრესაში (გაზ. „კავკასიონი“ 1994 წ. 10.08) გამოქვეყნდა აფსუ-აბაზინელთა II მსოფლიო კონგრესზე ვ. არძინას გამოცხადების ტექსტი და მწერალ ნაირა გელაშვილის ინტერვიუ კავკასიის ხალხთა კონფედერაციის თავმჯდომარესთან ი.შანიბოვთან. აღნიშნულ მასალებში წამოჭრილი საკითხების აქტუალობისა და სიმწვავეის გამო, ყოველთა ქართველთა მსოფლიო კონგრესის პრეზიდიუმს მიზანშეწონილად მიაჩნია მათზე გაშრომება.

თითქმის მთელი თავისი მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მანძილზე კავკასიის ხალხები ვითარდებოდნენ მჭიდრო კულტურულ-ეკონომიკურ სივრცეში, სადაც კავკასიონის სამხრეთი და ჩრდილოეთი ნაწილები ერთმანეთისთვის წარმოადგენდნენ მტკიცე დასაყრდენსა და საიმედო ფარს. იმეორე და ამეორე მხარეები შეადგენდნენ ერთიან სოციალურ-სამართლებრივ ერთეულს და დიდ გავლენას ახდენდნენ კავკასიასა და ახლო აღმოსავლეთში მიმდინარე პროცესებზე. პირველი სერიოზული ზარი ამ სხეულს გაუჩნდა გარეშე ძალთა ხელშეწყობითა და პირდაპირი ჩარევით მე-16 საუკუნეში, ხოლო მე-18 საუკუნეში წინააღმდეგობა სამხრეთსა და ჩრდილოეთს შორის იმდენად გამწვავდა, რომ გადიარდა აშკარა დაპირისპირებაში. მასობრივი ხასიათი მიიღო ჩრდილო კავკასიულ მარბიულთა (აბრავთა) თარეშმა ამიერკავკასიაში და კერძოდ საქართველოში. გუშინდელი კეთილი მეზობლები და ნათესავები სასიკვდილო გადაკედნენ ურთიერთს, იქნენ ბრმა იარაღად სხვათა პოლიტიკურ თამაშებში, „მძირეზად“ სხვის ომებში. ასე მოიშალა საქართველოსათვის ჩრდილოეთის ფარი, გამაფრთხილა შემოტევილი მისი სამხრეთის საზღვრებიდანაც. უკიდურესად შეჭირვებული საქართველო იძულებული გახდა დახმარებისათვის მიემართა რუსეთისათვის.

მოკლენათა განვითარების უმძიმესმა ლოგიკამ ერთობ მოკლე დროში, თავისი საკვალეო შედეგებით, ყოველივე ბუმბარბივით უკან დაუბრუნა ჩრდილოეთ კავკასიის ხალხებს. მათ ძალიან ძვირად დაუჯდათ ამბიციური და სხვისი ფეხის ხმას აყოლილ თავი-კაცთა წინდაუხედაობა: რუსეთის იმპერია მყარად დაფუძნდა მთელს რეგიონში და იქიდან მოყოლებული გაუგონარი სისასტიკით ატარებდა იმპერიული ზეწოლის პოლიტიკას. ამ ხნის მანძილზე მისი ძალისხმევით აქ მოიწყო მკვიდრი მოსახლეობის ხელცოცხა 7 ფართობსამეტრის ეთნიკური წმენდა და ფაქტობრივ გენოციდი, რაც კავკასიაში მოპაგრობის სახელითაა ცნობილი: 1828 წ. — ქართველთა (შესხობა); 1859 წ. — დაღესტნელთა და ვეინახთა; 1864 წ. — ჩეჩენთა; 1867-77 წ.წ. — აფსუთა და ჯიქთა; 1877 წ. — ქართველთა (აჭარელთა); 1944 წ. — ქართველთა (შესხობა) და ვეინახ-ყარაბაღ-ბალყართა; 1993 წ. — ქართველთა მასობრივი განდევნა აფხაზეთიდან. ეს ვანდალური სტერეოტიპული აქციები მე-19 საუკუნეში ცარიზმმა განასრულია კაზაკების გამოყენებით, რომლებიც, მაგ. 1864 წ. დეკაბრატების დროს, სამხედრო ადმინისტრაციისაგან ღებულობდნენ გასამრჯელოდ ჩერკეზებს (ათ მანეთს) ყოველი მოკლული ჩერკეზის მოჭირლ ყურებში. ქართველთა ღარბევა და აყრა აფხაზეთიდან 1993 წ. სპეც-სამსახურებმა კაზაკების, აფსუების და ჩეჩენ-ჩერკეზთა ხელთი ჩაატარეს.

ყოველივე ეს, ცხადია უკუარი არ ყოფილა და ჰქონდა მყარი საფუძველი. ამ მიმართებით ერთობ ნიშანდობლივია ნიკოლოზ I-ის მიერ გენერალ-ფელდმარშალ იასაკევი-ერეკლესისადმი გაგზავნილ ცირკულარში გამოხატული პოზიცია კავკასიისა და კავკასიულ ხალხთა მიმართ:

„Кончив таким образом одно славное дело, предстоит Вам другое, в моих глазах столь же славное, а в рассуждении «рямых польз, гораздо важнейшее - смирение навсегда горских народов или истребление непокорных». (Предписание Императора России Николая I Командующему Отдельным Кавказским корпусам ген.-фельдмаршалу И.Ф. Паскевичу-Эриванскому, С.-Петербург, сентябрь. 1829 г.).

აღნიშნულ დემოგრაფიულ აგრესიას მე-19 ს-ში მოჰყვა კავკასიის სამხრეთსა და ჩრდილოეთში ვეებერთელა ტერიტორიების ავტოქტონური მოსახლეობისაგან დაცლა და იქ უცხოელთა დაკავშირებული ჩასახლება: საქართველოში (საქცე-ჯავახეთში) სომხებისა და რუსი სექტანტების (დუბოტოების), ხოლო ჩრდილოეთში ჩერკეზთა (აღლოთა) მიწების სრული დენაციონალიზაცია და რუსეთის მიერ ანექსია (კრასნოდარისა და სტავროპოლის მხარეების აღმოცენება). კავკასიაში ნათლად გამოიკვეთა რუსული იმპერიალიზმის ტაქტიკა — მრავალფეროვან რეგიონში დაპირისპირების ინსტიტუტისა და ფსევდო-მონოპოლიზმის როლის ცალმხრივად მითვისება, ანუ „გათიშე და იბატონეს“ პოლიტიკის დამკვიდრება.

ამდენად, გასაგები უნდა იყოს, რომ ყველა ის პარტია, საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, მოძრაობა თუ კერძო პირი, რომელიც თავისი საქმიანობით, ფაქტობრივად, აღივებს შუღლს კავკასიულ ხალხთა შორის, წყაღს ასხამს იმპერიალიზმის წისქვილზე. სწორედ ასეთია აფსუთა ავთონიებიანი სეპარატიზმის, კავკასიულ ხალხთა კონფედერაციის მესვეურთა და მათ ზურგს უკან მდგომი იმპერიის რეაქციონერული მოსურნეთა ამაყიანი კურსი, შეზავებული გაყალბებული ისტორიით, მითოლოგიური ცნობიერებით, ცრუპატრიოტული დემაგოგიითა და ბოლშევიკური ფრაზეოლოგიით. ისინი ამბობენ, რომ თანამედროველთა შორის შუასაუკუნოვან ევლერ გრძნობებს, მისწრაფიან რა საქართველოში დემოგრაფიული სურათის შეცვლის ღმრთივ ზღვის საზაპირზე გასვლისაკენ არა რუსეთის მიერ მე-19 ს-ში მიტაცებული მათი ტერიტორიების დაბრუნებით, არამედ საქართველოში მიწა-წყლის ხარჯზე. გულაუთის ფაშისტური ზეგონებითაა არის აფხაზეთში გარდაცემულ ინსტიტუტების სისხლიანი კონფლიქტის მთავარი შემსრულებელი, ერთ-ერთი რეალი ქართული სახელმწიფოებრივობისა და მისი ერის წინააღმდეგ წარმოებული პოლიტიკური თამაშის, რომელსაც წლების მანძილზე ეწეოდა საბჭოთა ტოტალიტარიზმი, ამჟერად გა რუსეთის იმპერიული რეაქცია. მათი შეცდომითი ისტაბილიზაცია კავალბეზული ისტორია იქ უთხის, სადაც არ არსებობს არცერთი არაქართული ძეგლი ან წარწერა, ანტიქართული შხამით მიიწამლა ადამიანთა რაღდენიშე თაობა. სპეც-სამსახურების უშუალო ხელმძღვანელობით აფხაზეთისათვის შემუშავდა „სახელმ-

წიფოში სახელმწიფო“ სეპარატისტული და ადგილობრივი მართვის პროვინციული აპარტეიდის მოდელი, შეიქმნა ნომენკლატურა, რომლის თავში აფსუთა (ძირითადად გულაუთელი სეპარატისტები) ეთნიკრატია მოაქცეს. ქართველთა მიმართ სიძულვილის გაღვივება იქცა მთავარ მიზნად კუთხური მოვინიშნით შეპყრობით ვეგლა დონის აფსუა ხელმძღვანელებისათვის (პარლამენტის, ხელკრებისა და მეცნიერების, ადმინისტრაციული და სხვა სტრუქტურების ჩათვლით). ეს პათოლოგია იმ ზომამდე იქნა მიყვანილი, რომ ომის დროს იყო მრავალი შემთხვევა, როდესაც აფსუები და ჩეჩენ-ჩერკეზები ქართველ ტყვეთა სისხლს სვამდნენ.

შემთხვევითი არ არის, რომ სეპარატისტების უკან დგანან რუსეთის ულტრანაციონალისტი ძალები, რომლებიც თავგამოდებით იბრძვიან იმპერიის რესტავრაციისა და რადიკალური დემოკრატიული რეფორმების წინააღმდეგ. აქ სწორედ აფსუა სეპარატისტები შეადგენდნენ ფირინოვსკის პარტიის ძირითად ბირთვს და დესტრუქციონერულ და „სამხრეთ ოსეთელ“ მოიერიშეებთან ერთად წითელ-მინაკისფერიალების გვერდით იცავდნენ „ამბიციურულ“ თეთრ სახლს მოსკოვში. აფხაზეთი მათთვის იყო და ამჟამადაც რჩება ძალთა დემონსტრაციისა და გამოცდის პოლიგონად.

მიუხედავად ყოველივე ზემოთ მოხსენებულისა მოსალოდნელი იყო, რომ აფსუ-აბაზინელთა II მსოფლიო კონგრესზე სისხლიანი ეთორობის ატმოსფეროში ვაიფერებდა თუნდაც სუსტი, მაგრამ მაინც მშვიდობიანი მოწოდება კონსტრუქციული დიალოგისაკენ, მაგრამ ამაღლ სეპარატისტების და მათი ქომაგი კონფედერაცია თავისი ანტიპოპულური ქმედებით მწკავედ უპირისპირდებოდა ცივილიზებულ სამყაროში ერთაშორის ურთიერთობათა საყოველთაოდ აღიარებულ სამართლებრივ და ზნეობრივ ნორმებს. ამიტომ კონფერენციის ეს გზა ასოლუტურად უპერსპექტივოა და დამლუგვლი თვით მისი ასოლუტეტიბსათვის.

რაც შეეხება კონფედერაციის ახლად მოგვინიშნულ „სულიერი მაგნიტის“ შევსებას ქართული ინტელექტუალური ელიტის დამლუგვლ რიგზე და ხალხისაგან მრეწველობისზე ეროვნული ინტელექტისა და მისი ელიტის ღანძღვა-გაბიძგებრება, იმავდროულად ქართველთა მჭიდროდ თავის წარმოჩინება, პოლიტიკურ-იდეოლოგიური ობსკურანტიზმისა და ინსტიტუტების დღეისათვის ერთ-ერთი საკმაოდ გაცვეთილი ხერხია და ნათლად მეტყველებს ამ მტკიცებათა ავტორის მენტალიტეტზე. ყველაფერი გათვლილია ერთობ პრიმიტიულ აუდიტორიაზე და იმ ძალებზე, რომლებიც მას ზურგს უმაგრებენ და თურქულ იდეოლოგიით — თუ მოიწადინეს თბილისი ერევნად გადაიტყვევონ.

ეს არის ის ქართული ელიტა, რომელმაც ღიად დაგმო ცარიზმის კაცობოძულობა და გასულს საუკუნის 50-იან წლებში დემოკრატიისაგან იხსნა და კახეთში (პანკისის ხეობაში) შეიკვლია ჩეჩენთა ერთ-ერთი (ქისტების) თემი, ხოლო 1944 წ. ქისტები მჭიდროდ გადაარჩინა გასახლება. ამ ელიტის ძალისხმევით ჩაიშალა 18 ათასი გულაუთელი მხიჯრების (მათ შორის მრავალი ქართველის) დემოკრატია თურქეთში 1867 წ.

თანამედროვე კაცობრიობას ახალი საზრუნავი გასჩენდა-ატომური იარაღის მფლობელ ქვეყნებს საქართველოც შეემატა (!): სეპარატისტთა და კონფედერატთა მტკიცებით ქართველებს თურმე დაგვებოდა ქონიანთა ორამიჩრესა და ტყვარჩელზე ატომური თავდასხმა, თან რატომღაც მაინც და მაინც 3 დღეში, არა და რა რიგად აუღებდნენა ზაგასკა-ხიროსიმა-ოჩამჩირე-ტყვარჩელი? რა ჰქვია ამას, თუ არა თანამომეტა ფართო მასების გაბრეკების აპოთეოზი და მსოფლიო საზოგადოებრიობის რეაქციის სრული შემოკლებულიყოფა.

აფსუ-აბაზინელთა II მსოფლიო კონგრესის საერთო აგრესიული ტონი, მუქარა, სხვის დიდ პოლიტიკურ თამაშში პაიკად მონაწილე სეპარატისტების წარმოჩინება ფიგურად, რომელმაც ვითომდა მაღალა მე-8 პრიზონტალს, მთელი წარმატების გაზვიადება-მითვისების მცდელობა, აბსურდული ამბიციები და „სახელმწიფოებრივი“ პერსპექტივების დასახვა, მუთითებენ მათი ლიდერების სიბეცზე და სწრაფაზე კვლავინდებურად შეინარჩუნონ საბჭოთა რეჟიმის მიერ დამკვიდრებული და ცრუპატრიოტული საბურველით შენადებული ეთნიკრატული ინსტიტუტები. განაგრძობენ რა დროებითი უპირატესობით სპეკულაციას და გარკვეული წრეების უკიდურეს ეგზალტაციას, ისინი აქამწყლებენ დაპირისპირებაში ჩათრეული ადამიანების იმედებს პოლიტიკური დაილოვნი გზით აფხაზეთის კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების შესაძლებლობაზე.

აფსუა სეპარატისტებისა და მათი მფარველების სისხლიანი წარმატება“ ცნადია დროებითი მოკლენა. დღეს მთელმა მსოფლიომ იცის, რომ იგი განსაზღვრავს გარეშე ძალების წაქეზებას და უშუალო მონაწილეობამ. აფხაზეთის მიწა იყო, არის და იქნება ერთიანი საქართველოს განუყოფელი ნაწილი, რის საფუძველზე იქ იძლევა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მისი ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის არაერთგზის ცალსახა აღიარება; გერო-ს ვევილით ავთონიებიანი სეპარატიზმს, ბოლო მოეღობა, როგორც მე-20 საუკუნის მიწურულს აბსურდულ ანაქრონიზმს.

კავკასიაში მშვიდობაზე ზრუნვა ჩვენი საერთო საქმეა. მისი ორივე მხარე — ჩრდილოეთი და სამხრეთი — ალაღვენს ტრადიციულ ურთიერთობებს და ისინი მალე, როგორც სრულყოფილი ნევრები, შეუერთდებიან მსოფლიოს ცივილიზებულ თანამეგობრობას.

მოხმალთა პარტაშაშა მსოფლიო კონგრესის პრეზიდიუმი

ქ. თბილისი 1994 წლის აგვისტო

საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურის აპარატის ანალიზისა და პროგნოზების განყოფილება

პოსტსაბჭოთა ეკონომიკური სივრცე და დასავლეთი

მსოფლიო ეკონომიკაში უკანასკნელ წლებში (1992-94 წწ.) ეპოქალური მოვლენები არ აღინიშნება. და მინც მოვლენების და ფაქტების ერთობლიობა მიგვიჩვენებს იმაზე, რომ ამ პერიოდში საფუძვლიანი ცვლილებები ტენდენციებს ამ ტენდენციების ჩამოყალიბებაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ყოველი სრულ-ტერიტორიული წარმომადგენელი ანალიზი და მოულოდნელი სახელმწიფოების (განსაკუთრებით რუსეთის ფედერაციის) ეკონომიკური მდგომარეობა და ამ მიმდინარე რეფორმები. ამჟამად მკითხველის ყურადღებას შევაჩერებთ პოსტსაბჭოთა ეკონომიკურ სივრცეში მომდინარე პროცესების დანარჩენი მსოფლიოს ეკონომიკურ სიტუაციას გავლენის ზოგიერთ ასპექტზე.

უბრუნდეთ ყოველსა, უნდა აღინიშნოს, რომ მსოფლიოს წამყვანი განვითარებული სახელმწიფოების ეკონომიკაში სიტუაცია ფრიად წინააღმდეგობრივია, რაც გამოიხატება სამეურნეო განვითარების ასინქრონულობაში. მაშინ, როდესაც დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში და იაპონიაში ეკონომიკა კრიზისის განიცდიდა და მხოლოდ ახლა დაიწყო მდგომარეობის გამოსწორება, აშშ-ში გამოცოცხლება იგრძნობოდა. ბოლო ორი წლის განმავლობაში, წინა წლებთან შედარებით, მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში თვალშისაცემია ინფლაციის ტემპის მკვეთრი შემცირება. ეს განპირობებულია ფაქტორმა, მაგრამ ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი იყო ნედლეულზე, პირველ რიგში კი ენერგორესურსებზე, ფასების დინამიკაში გამოკვეთილი ტენდენციები.

მიუხედავად იმისა, რომ კრიზისულმა მსოფლიო კონიუნქტურამ, მკაცრმა ფულად-საკრედიტო პოლიტიკამ განვითარებული ქვეყნების უმრავლესობაში და სანდ-ლეულ ბაზრებზე ავტონომიურად მოქმედება ფაქტორებმა შეანელებს ფასების ზრდა, 1992-1994 წლებში მსოფლიო ფასები ნედლეულზე გაიზარდა საშუალოდ 10,1%-ით, ხოლო სამრეწველო საქონლის ძირითად სახეობებზე 9,2%-ით. თუმცა ფასების ამ ზრდის უკან დგას სრულიად განსხვავებული ტენდენციები მომპოვებელი მრეწველობის სხვადასხვა სექტორში. სახელდობრ, თუ კვების პროდუქტებზე და სამრეწველო გადამამუშავებისათვის გათვალისწინებულ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებზე ფასებმა მოიმატა შესაბამისად 11,6 და 40,9%-ით, საწინააღმდეგოდ, მსოფლიო ფასები ნავთობზე და მეტალბეზზე (სილიკონი, ტყვია, ნიკელი და სხვა) შემცირდა საშუალოდ შესაბამისად

20,7 და 10,8%-ით. ასე რომ, ბაზისური საქონლის საერთაშორისო ბაზარი ორ ნაწილად გაიყო — ფასები კვების პროდუქტებზე და სასოფლო-სამეურნეო ნედლეულზე იზრდება, ხოლო ენერგორესურსებსა და მეტალბეზზე ეცემა. სანდ-ლეულ საქონელზე, პირველ რიგში კი ენერგორესურსებზე, მსოფლიო ფასების დაცემა (რომელიც მსოფლიო მასშტაბით ძირითად საქონელზე ფასების ზრდის შეგავსებას ახდენდა), შეიძლება ჩაითვალოს განვითარებულ ქვეყნებში ინფლაციის საკმაოდ დაბალი დონის მთავარ მიზეზად. ამ სახეობათა საქონელზე ფასების შემცირების ტენდენცია მნიშვნელოვანად უკავშირდება პოსტსაბჭოთა სახელმწიფოების ეკონომიკურ ცვლილებას, რადგან სწორედ CHG-ს ქვეყნებიდან (რუსეთი, ყაზახეთი, თურქმენეთი, აზერბაიჯანი) ენერგორესურსების მასივულმა ექსპორტმა დიდად განაპირობა მათზე მსოფლიო ფასების დაცემა.

საუბრად 1991 წელს საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ გამოქვეყნებულ ნაშრომში „საბჭოთა ეკონომიკის გამოკვლევა“ გაკეთებული დასკვნა იმის თაობაზე, რომ მსაწარმოთა საბჭოთა ვაჭრობის დონე უკიდურესად დაბალია და ამიტომ აუცილებელია პირველ რიგში მისი მოდერნიზება და გაფართოება. მიუხედავად ამისა, წინა პლანზე იქნა წამოწეული არგუმენტი, რომლის თანახმად „შესაძლებელია, უფრო ეფექტური იყოს ყურადღების კონცენტრირება ენერგიისა და ნედლეულის ექსპორტის გადიდებაზე“ (IMFOECDBD World Bank. A Study of the Soviet Economy. Vol. 2, p. 61). ასეთი არგუმენტი ეყრდნობოდა საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ ჩატარებულ საბოლოო გამოთვლებს, რომლებიც უჩვენებდნენ, რომ უახლოეს წლებში პოსტსაბჭოთა ეკონომიკურ სივრცეში მოხდებოდა სამრეწველო წარმოების სწრაფი და მკვეთრი დაცემა, რაც ხელს შეუწყობდა ნედლეულის (ენერგომატარებლებისა და მეტალბეზის) გამოთავისუფლებას ექსპორტისათვის.

მართლაც, საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად წარმოშობილი დამოუკიდებელმა სახელმწიფოებმა, განსაკუთრებით ენერგო და მეტალბეზის რესურსებით მდიდარმა ქვეყნებმა, დაიწყეს სწორედ ამგვარი პოლიტიკის განხორციელება. მაგალითად, რუსეთმა 1991-1993 წლებში საბოლოო-ენერგეტიკული სექტორის წილი ეკონომიკაში 2-ჯერ და მეტად გაზარდა, მაშინ როცა სამომხმარებლო

საქონლის გამოშვების წილი ამავე პერიოდში 3-ჯერ შემცირდა.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგნოზი უტყუარო აღმოჩნდა. სამრეწველო წარმოების დაცემა ექსპორტისათვის გამოთავისუფლება სანდ-ლეულ რესურსებზე. ასე, მაგალითად, რუსეთში ალუმინის წარმოება უკანასკნელ სამ წელში დაიწია 0,2 მლნ. ტონით შემცირდა (2,8 მლნ. ტონიდან 1990 წელს 2,6 მლნ. ტონამდე 1993 წელს), ასევე შემცირდა ალუმინის მოხმარება თვით რუსეთში 1,3 მლნ. ტონით (2,4 მლნ. ტონიდან 1,1 მლნ. ტონამდე), სამაგიეროდ ამის შედეგად ალუმინის ექსპორტი რუსეთიდან გაიზარდა 1,1 მლნ. ტონით (0,4 მლნ. ტონიდან 1990 წელს 1,5 მლნ. ტონამდე 1993 წელს). ამის გამო ფასები ალუმინზე მსოფლიო ბაზარზე მკვეთრად დაცემა (1 ტონაში 1950 დოლარიდან 1989 წელს 1189 დოლარამდე 1994 წელს), ხოლო ლონდონის მეტალბეზის ბირჟის მიერ რეგისტრირებული მეტალბეზის მარაგი გაიზარდა 300 ათასი ტონიდან 1991 წლის დასაწყისში 2,4 მლნ. ტონამდე 1993 წლის ბოლოსათვის. მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო 5 წლის განმავლობაში რუსეთიდან ალუმინის ექსპორტი გაიზარდა 37,5%-ით, რუსეთმა ვერ მიიღო სავალუტო შემოსავლების ადეკვატური რაოდენობა, რადგან მეტალბეზის ბაზრის „გადაჭერების“ გამო ვერ მოხერხდა ზედმეტის ათვისება ფასების შემცირებლად. ყოველივე ამის გამო ჯერ ბრუნდები 1994 წლის იანვარში, შემდეგ კი ოქტაბრში 1994 წლის 1 მარტს გაიმართა საერთაშორისო მოლაპარაკებები ალუმინის წარმოების მოცულობათა შეთანხმების თაობაზე. გაფორმდა „მემორანდუმი შეთანხმებათა შესახებ“, რომლის თანახმად მსოფლიო ბაზარზე ალუმინის წარმოება უნდა შემცირდეს 2 მლნ. ტონით, ხოლო რუსეთმა ალუმინის წარმოება ყოველწლიურად 0,5 მლნ. ტონით უნდა შემცირდეს 1994-1995 წლებში. მემორანდუმის მიხედვით ევროკავშირმა CHG-ს ქვეყნებს შესთავაზა დახმარება ალუმინის წარმოების მოდერნიზაციასა და თანამგობრობის ფარგლებში გასაღების ბაზრის ჩამოყალიბებაში, რაც ხელს შეუწყობდა მოთხოვნილების შესაბამისად წარმოების განვითარებას.

ანალოგიური ვითარება შეიქმნა ნავთობი ვაჭრობის საქმეში. ცნობილია, რომ მსოფლიო ბაზარზე ამ საქონლის მიხედვით ბატონობენ სპარსეთის ყურის ქვეყნები, მაგრამ არანაკლები მნიშვნელობა აქვთ CHG-ს ნავთობით მდიდარ ქვეყნებსაც. მიუხედავად

იმისა, რომ პოსტსაბჭოთა ეკონომიკური სივრცის გარეუ გზაწილზე ექსპორტის წილი მცირე ნავთობნედლეულის, მხოლოდ ბაზარზე ნავთობზე ფასების დაცემის გამო შემოსავალი ნავთობის გაყიდვისაგან 4%-ით შემცირდა.

საზოგადოებრივი გაყიდვების იმ გარემოებას, რომ CHG-ს ქვეყნები უკანასკნელ წლებში გარკვეულ წილად ინტენსიურად „ასწრდებიან“ დანარჩენი მსოფლიოს ეკონომიკის არა მარტო სანდ-ლეულ საქონლით, არამედ ისეთი სპეციფიკური საქონლითაც, როგორცაა კაპიტალი. CHG-ს ქვეყნებიდან კაპიტალი „გაიქცა“ და ახლაც „გაბრბის“ საზღვარგარეთ (ძირითადად აშშ-ში, შვეიცარიაში და სხვა განვითარებულ ქვეყნებში). მაგალითად, 1990 წლიდან რუსეთიდან კაპიტალი გადინების საერთო თანხამ 30 მლნ დოლარი შეადგინა (კ. ვაშინგტონის საერთაშორისო ფინანსების ინსტიტუტის მონაცემები). ხოლო 1992 წელს კაპიტალის ექსპორტმა შეადგინა დაახლოებით 15 მლნ დოლარი, აქედან 8,5 მლნ დოლარი უკანონო გარეგნულზე (მსოფლიო ბანკის შეფასებით).

რაც შეეხება CHG-ს კაპიტალ ქვეყნებს, თითოეული მათგანიდან საზღვარგარეთ უკვე გასულია დაახლოებით თითო მლნ დოლარი (დასავლურ წყაროებზე დაყრდნობით). დასასრულს, შეიძლება გაკეთდეს დასკვნა — CHG-ს ქვეყნებიდან (განსაკუთრებით რუსეთიდან) ენერგომატარებლებისა და მეტალბეზის ექსპორტი გაიზარდა (მიუხედავად მათი წარმოების შემცირებისა), რამაც გამოიწვია ამ საქონლით საერთაშორისო ვალუტის ღირებულების უზრუნველყოფის მკვეთრი დაცემა, მათზე შიდა ფასების ზრდა და სამრეწველო წარმოების სწრაფი დაქვეითება. მაგრამ მსოფლიო ფასების შემცირებამ მოცემულ პროდუქტებზე, მნიშვნელოვან განპირობებულმა CHG-ს ქვეყნებიდან მათი ექსპორტის ზრდით, გამოიწვია ამ ქვეყნების შემოსავლების შემცირება (მიუხედავად ექსპორტის მოცულობის გადიდებისა).

— CHG-ს ქვეყნებისაგან განსხვავებით, მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში სამრეწველო ნედლეულზე მსოფლიო ფასების დაცემა CHG-ს ქვეყნებიდან ნედლეულისა და კაპიტალის ექსპორტის გადიდებისა და კავშირებით გამოიწვია ინფლაციის შესუსტება და სამრეწველო წარმოება რენტაბლობის ამაღლება.

ზემოთ აღნიშნულმა მოვლენებმა, სხვა მიზეზებთან ერთად, ობიექტურად შეუქმნა ხელი მსოფლიოს განვითარებულ („დიდი შვიდეული“) ქვეყნებში წარმოების მოცულობის მატერიალურმა გაუმჯობესებას და ამ ქვეყნების დღევანდელ მდგომარეობას კაპიტალის საერთაშორისო მოძრაობის სისტემაში.

რეზოლუცია

განყოფილების გაზეთში
მთავარი სახელმწიფო მრეწველი
ნარიმან ტარაშვილი,
ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი
სახელმწიფო მრეწველი

დღისბლეი საპატიოსნო დაგეგმვა

მარტინი დაბოლოებული მისწერებოდა მოღებრზე დაბარებულ სურათს. მან იცოდა, რომ საშუალო ნიჭის პატრონი იყო. გამოჩენილ მხატვრად გახდომის იმედი დიდი ხნის წინ გაუქრა და მეორეხარისხოვანი მთითხელის როლს შეეგუა. თუმცა, ზოგჯერ, რაღაც-რაღაცებს მაინც ყიდდა. შესაძლოა, უფრო ხშირად კი, ვიდრე მისი მეგობარი ნათანი, რომლის გაუზავებული საღებავების მონასხები და ექსცენტრული სიუჟეტები კიდევ უფრო ააშკარებდნენ მის უნიჭობას.

მარტინი განიერ სარკმელთან მივიდა და ჩარჩოს მიყრდნო. პადის ბარში ნათანთან შეხვედრამდე ნახევარი საათი რჩებოდა და ეს დრო როგორმე უნდა გაეყვანა. იქ კი ისინი მთელი გადგრავენ, ხანამ ქალაქში ამოწმებული მარშრუტით წახებებოდა.

სართულით დაბლა, ბრეკამის ტერასაზე, ჭკნობაშეპარული ნემსიწვერა და გაუმხარი სურთ მოჩანდა. ჩარდზ ბრეკამის გახსენებაზე მარტინი შური განიშტვალა. მას დახვეწილი სახის ნაკეთები ჰქონდა. მაღალი იყო და ათლექტურად ჩამოსხმული. ეს სახელი მას ეკუთვნოდა. მარტინის აგონილი ჰქონდა, რომ ბრეკამს უფლ-სტრიტზე აგარიშს უწევდ. მას სხვანაირი ხმებიც მოსდიოდა: ამ ცოტა ხნის წინ ბრეკამს ქონება შემოეფლანგა და ახლა მძიმე მდგომარეობაში

უხეირო ბრაუნი უხეირო ბიზნესმანი

იმყოფებო; მისი ქონების დიდი ნაწილი მეუღლის, ბეტის, ანგარიშზე წერია, ის კი დახმარებაზე უარს ეუბნება.

ბრეკამისა, შეიძლება, ყველაფერი შეგუდეს, მაგრამ მტრისას ასეთი ცოლი! ბეტი პეწდაკარგული ქერათმიანი ქალი გახლდათ, ჭირვეული იყო და მოწუწუნე. ფანჯარასთან მდგარ მარტინს ხშირად მოუხმენია ცოლ-ქმარს შორის ატეხილი ლანძღვა-გინება. ჩვეულებრივ, ჩხუბი იმით მთავრდებოდა, რომ ქალის ქვითის ბრეკამის მიერ გაჯახუნებული კარის ხმა ჩაახშობდა ხოლმე.

ისინი ამჯერადაც თავისაზე იდგნენ და საკმაოდ ენერგიულად ურევდნენ ერთმანეთს. ოღონდ დღეს მათი ხმები ცოტა განსხვავებულად გაისმოდა. კაცი ჩვეულებრივზე უფრო მშვიდი და დამკინაუი ჩანდა. ქალს კი, თითქოს რაღაცის ეშინოდა, ხმა დაბალმა ჰქონდა და ისტერიული.

სიტყვების გასარწყვად მარტინი ფანჯარაში გადაეყურა.

— შენი იყოს მარგალიტი, — ეუბნებოდა ქალი, — ეგ ორი ათასამდე მაინც ეიდრება. რაც გინდა, ყველაფერი წაიღე. არავისთან მომიჩინებ არა ვარ, ოღონდ კი წადი და თავი დამანებე.

პასუხი ზანტად გაიწვია.

— რა ყრია ამ მარგალიტში? რა ვიცი, სად უნდა გავყიდო. ყველას კარგად მოეხსენება, რომ მე უხეირო ბიზნესმენი ვარ.

შემდეგ ძნელად გასარჩევი სხვა ხმები მოისმა: წამოკივლება, რომელიც მაშინვე შეწყ

და; გაძნელებული სუნთქვა, რაც ტკივილმა იცის ხოლმე; ამის შემდეგ კი — რაღაც ყრუ ხმა. თითქოს იატაკს სხეული დაასკდაო.

მარტინი სმენად ქცეულიყო. რამდენიმე წუთით სიჩუმე ჩამოვარდა. შემდეგ საღვაც კარი ფრთხილად მიხსურა და ქვეყთი, კიბეზე, სწრაფად, მსუბუქი ნაბიჯების ხმა გაისმა.

მარტინი გაუძირველად იდგა. გული ამოეზრდა ჰქონდა. ხელები უკანკალბოდა. ნოუ ქვემოთ მეკვლეობა მოხდა? თუ ასეა, მაშინ მისი ვაღაა, პოლიციის შეტყობინოს. მაგრამ ამის გაფიქრებამ თავზარი დასცა. იგი თავს გაუჭიდავ უშწყო ადამიანად გრძნობდა. ხომ შეიძლება, ცდებოდეს? მაშინ რა? წარმოიდგინა, როგორ ეუხებებოდა, აუზნად იჯდებოდა, პოლიციელები. ვოქვათ, არ შეშვდარა. შესწავს კი მას ძალა, დაუპირისპირდეს ისეთ ადამიანს, როგორიც ჩარლზ ბრეკამია? სულის სიღრმეში დარწმუნებული იყო, რომ ბრეკამი რაღაც ხრიკებით ყველაფერს მის წინააღმდეგ შეატრიალებდა. შეიძლება, მისთვის მეკვლელობაც კი გადაებრალბინათ.

კარზე ძლივს გასაღონად დააკაუნეს. მარტინი მძიმე ფიქრთაგან გამოერეკა და წამოვე პანიკურმა შეშმა შეიჭყო. სახელმწიფო ადმინისტრაცია გაუფრთხილდა ონკანის შესაკეთებლად მოსულიყო. მარტინი უაროდ ადგებოდა თავის მის მუშაობას და ბოლოს კარგა ბლომად გადაუხადა. ერთი გაფიქრება ისიც კი იფიქრა ხომ არ მოეფუცა, რაც გაფიქრებამ, მაგრამ

გაბრძანება 21-10 გვერდზე

არჩილი



„Кому на Руси жить хорошо?!“

ნამკარსოზო

ნახად გაგვიკენე მტვერანი ყურძნის
(რუსები მისხდნენ სალონში ალფად...)
ყურში ჩამესმა შენიშვნა რუსის:
„აი, ვინ ცხოვრობს რუსეთში კარგად!“

სტიუარდესას კამლუცს ვუჭვრეტდი. —
მე შეგბრუნდი და რუსს ვკითხე უცბად:
„შერედა, ვითომ საქართველო არის რუსეთი?!“
„ააა, რა ჩემი ფეხებია!“ — მიმიგო რუსმა.
1990

გვიან გავიღვიძეთ...

გვიან გავიღვიძეთ —
ბორბლებამშვერილი,
გადაბრუნებული
ლაფში წვეს ურემი...
საკუთარ სამშობლოში
ობოლი ბავშვები ვართ,
სახლისპატრონობას
ჩემოვან მდგურები.

გვიან გავიღვიძეთ —
ჭიჭრები დაღებული!
(ტყემაღზე თუ არა,
ხომ ესხედით ჭადარზე?!)
რის თავისუფლება! —
სამშობლო წაგებული,
მიწები დაფიქვლილი
ლექზე და თათარზე!

დროდარო ლამის ტყინი
ავასხა ცამდე —
ეს ჩემი წყალ-ჭაღა
რომ მიიქვს, ვისთან მიიქვს!
მწაღს თავი გაუფიქრო
პრიმიტივს ამდენს,
ზედ გადავუარო
ამდენ ხისთავიანს!

გვიან გავიღვიძეთ —
ბორბლებამშვერილი,
გადაბრუნებული
ლაფში წვეს ურემი...
საკუთარ სამშობლოში
ობოლი ბავშვები ვართ,
სახლისპატრონობას
ჩემოვან მდგურები!
1990

+++

უფლისციხესთან სისხლისფერი ყაყაოს წვეთი
არა დაღვრილი, — დასაღვრელის, ალბათ, მაცნეა.
არავითარი სხვა სამშობლო ამაზე მეტი
არ გამაჩნია!

მე დავინახე სვეტიცხოვლის თორმეტი სვეტი,
თითხმეტი ციხე ზეგნებიდან ლაფვარდს გახრილი,
არავითარი სხვა სამშობლო ამაზე მეტი
არ გამაჩნია!

მშვენიერია ორ-ზღვას-შუა კავკასის ხედი
და კითხვა: „ვინ ვის?“
ბებერ გულში დახურად მანია...
არავითარი სხვა სამშობლო ამაზე მეტი,
არავითარი სხვა გზა, სხვა ხსენა
არ გამაჩნია!

1971

+++

ხალხში ვტრიალებ ჯარად,
თუ სადმე ვზივარ ქვაზე,
ვწუხ, შენზე ვფიქრობ მარად,
და არაფერზე სხვაზე!
მინდა ვიფიქრო ბევრზე —
ქალზე, წვიმაზე, ქარზე...
ვფიქრობ: „შენზე და შენზე“
და არაფერზე სხვაზე...
უცხო ქვეყნების კარად, —
ცაში, ხმელეთზე, ზღვაზე —
მე შენზე ვფიქრობ მარად
და არაფერზე სხვაზე!
სიცოცხლე მინანს ჩაღად,
ცრემლები მადგას თვალებზე,
ვრჩები გაკრული მარად
შენი მონღოის ჯვარზე...
შრება წენიანი ძვლები —
ხომ გაგვიდებენ მხარზე?!
— ჩვენ ვართ! — იტყვიან ძმები, —
აფსუს! ვერ იყო ჭკპაზე!

1981

+++
ძალას დაატანს ეს რუსეთი დღეს თუკი ჭკუას,
გაწითლებას
მსოფლიოს
იტყვის რა
უარს, —

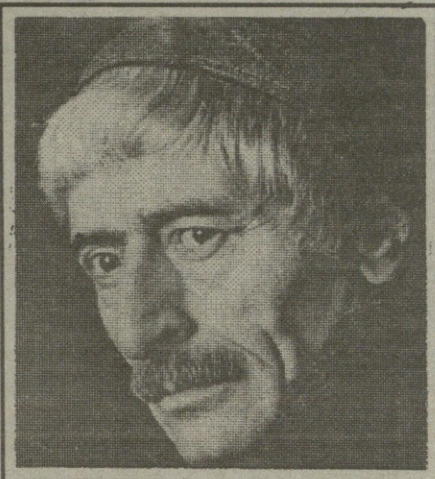
თავს დაანებებს დერეფნორდულ ამპარტავენებს,
სხვა ხალხებისთვის
თითის ქნევას,
ჭკუის სწავლებას,

მართული პოეზიის მცირე ანთოლოგია

„არილი“ გთავაზობთ მურმან
ლებანიძის ლექსების მცირე ან-
თოლოგიას, შედგენილს თვით პო-
ეტის მიერ. ბატონმა მურმანმა
ისურვა, ამ პუბლიკაციას 1991
წელს გამოცემული მისი „რჩეუ-
ლის“ წინასიტყვაობიდან რომე-
ლიმე აღვიღო წამმდგარებოდა,
რასაც სიამოვნებით ვუსრულებთ.

„მურმან ლებანიძე ერთ-ერ-
თი საინტერესო და საოცრად ხე-
ლხგავიანი შემოქმედია თანამედ-
როვე ქართულ პოეზიაში, — ცხო-
ვრების ფესვად მძიმე და
„მაჯისაცა შემტყობარი“ მამული-
შვილთაგანი. ლექსების ახალ-
ახალი კრებულებით იგი თით-
ქოს... ბიულეტენს გვაწვდის ერის
ჯანმრთელობის შესახებ და, თუ რამ საგანგაშო, ქვეყნის მაღალ სამრეკ-
ლოდან ერთი პირველი მოგანგაშეთაგანიც გახლავთ.“

ანა კალანდაძე



მოეშვება რა სხვის საქმეში ცხვირის ჩაყოფას,
სხვის მიწაწაღზე
განსახლებას,
ფეხის გადადგმას,
მოკლედ —
დააყრობას,

დაეტყვა რა თავის სახლში და თავის ტყავში,
ვინ გვეყოლება,
თუ კაცი ხარ,
ხვალ მაგის
ფასი...

ძალას დაატანს ეს რუსეთი დღეს თუკი ჭკუას,
გარუსებაზეც
დღეს ჩვენსაზე
თუ იტყვის
უარს!!!

1990

+++

დაცხრი გული! — ხმალნაგებით
გასწი, იარ, უკელ ძგერას!
დაცხრი, გული! — წასაღები
წაულია
შპვე ძერას!

ყოველ ხისძირს ყაჩაღები!
ყოველ შტოდან გველი გვგერავს!
დაცხრი, გული! — წასაღები
წაულია
შპვე ძერას!

არც მეტი და არც ნაკლები —
მზე ჩასვლის წინ ღრუბლებს ფერავს...
დაცხრი, გული! — წასაღები
წაულია
შპვე ძერას!

1971

+++

სისხლისგან დაცლა,
გლახ-სიბერე და უსახსრობა,
მერმეთ კრწანისი, —
ის, რომელიც დასრულდა კრახით, —
აიძულებდა
ტახტის-თვისის ეცნო დამხობა,
ჩაფიქო ხმალი, —
მაგრამ ამას ნუ ვიტყვით ძრახვით!
ამხელა რუსეთს
რას მისცემსო ჩვენი დაპყრობა?! —
იმედოვნებდა
ერთმორწმუნე რუსეთის ხალხით,

პკონებდა ესრეთ
მოშავლისკენ გზების გამხრობას,
გარშემორტყმული
და დამხრჩვალ მამადის ალყით...

და დიან დღენი, —
ცოლით, შვილით, კაცით თუ ბაღლით, —
ორასი წელი
ვართ რუსეთთან პატარა კახით!
1983

სამშობლო

ჯიხვი — ქარაფზე ხტის,
ბუზს არ აიფრენთ, ქედებო!
კავკასიით პონტის პირს
ძირს ჩაკიდულხართ, ხედებო!
მე რომ სიკვდილი მჭირს,
ხომ შენგნით, ჩემო ედემო?!
ამბავს წაუღებთ ვის,
თქვენ, ფრინველებო ღვთის —
წითელ-
ფეხება მტრედებო?!
1976

გვერს არ დაგვირდები

ლხინში — ავხირდები,
ჩრდილში გაგიდგები,
ჩემთვის ვანხაკუნებ
ფანდურს, სანატრელო;
ჭირში — დაგიტყებო,
ბევრს არ დაგვირდები:
ფეხზე დაგიდგები,
ჩემო საქართველო!

1973

+++

ორი გორაკი ჩანს ფანჯრიდან,
თავი მესამეს
ამოფეყვა იმ ორს შორის —
სამშობლო ეს არის!

შავ ფუმერს წავეწ, ხეხილს სხლავე,
ვენახი შესარეს,
ფანჯრიდან ვხედავ: ახოს ხნავენ
სამშობლო ეს არის!

გულს რაღაც უღბნის, მაგრამ სული
მაინც მკენესარებს...
ჩუ, ტყის სიღრმეში გუშული კენების
სამშობლო ეს არის!

1989

+++

ცხოვრობს ხალხი
ლურჯი პონტის პირას,
ქრისტეს აქეთ
სულს დაფავს და გმინავს,
ცოცხლობს, სუნთქავს,
პირში სული უდგას,
„გადავრჩიო!“ —
ღმერთს მადლობას სწირავს...
ღმერთო,
შენი სახელის ჭირიმე!

1976

+++

დროთ უფსკრულებს გადავურებ
სამშვიდობის მდგომარი —
ვხედავ: მოკლე გაზაფხულებს
სცვლიან — შემოდგომანი...
სიკვდილის გზა ცისფერია,
კვდები ხმალმოღერებით —
იმპერიებს იგერიებ
სისხლის წამოხველებით...
ფეხზე დგახარ, გცემს ზურგ-ქარი...
მაშ, წინ! წინ და ზემოთ!
დათვი მჭლე და შენ მსუქანი!
დათვი მჭლე და შენ მსუქანი,
საქართველო ჩემო!!!

1972

+++

ჩვენ რომ არ ვიქნებით ქვეყნად,
ჩვენი მზე რომ გადისრება, —
ნუ ჩამოთვლი ამას კვენხად, —
ის მე მკითხე, რა იქნება...
დაინთხევა ბევრი ტყინი,
ბევრი სისხლი დაიდგება,
დაირღვევა კოშკი რკინის —
ბროლის კოშკი აიგება...
მითქვამს, ვიტყვი, დაიწეებო,
გზა — უწვეოდ გაიგება...
ბრალი ჩვენი, ბრალი ჩვენი —
ჩვენს მაგივრად სხვა იქნება!

1982

ამბროსი ხელაია

გაგაოსათსოვარი სიბჟა

თქმული თაღო სასოკიას მუღლის - ნაღჲ კაპელიას **
კუბოსთან 1918 წლის 22 მარტს

„ნეტარ არიან მკუდარნი იგი, რომელნი უფ-
ლისა მიერ მოკულენ ამიერითგან“
(ბაგ. 14,13).

გაგაუზის ნიავა შემოგებრა ბუნება იღვიძებს მკდრებით
დგება სიცოცხლის ნიშნებს უკვე იმენს აჭყავდება გარემო, ფრინვე-
ლი და ყოველი ცხოველი ჰპარობენ, სიცოცხლის ახალი სიცოც-
ხლის წარმოშობა-გარემოებისათვის ემზადებიან — წმიდა ეკლესია
მოახლოვებული უფლიდესი დღესასწაულით გვეუბნება ქრისტეს აღ-
დგომასთან ჩვენს აღდგომაზედაც მომავლის დაუსრულებელი ცხო-
ვრებისათვის აქ კი ჩვენ წინა კუბოა და სიკვდილი თავის შემოღებულ-
ბლით. აქ რაღაც ჩვენთვის გაუგებარი ერთმანეთის წინააღმდეგი
მოვლენათა შესაბამისა; გაუგებარი და ამ გაუგებრობით შუუწარება-
უმიდობის მომცველია ჩვენთვის საზოგადოთ ადამიანის და კერძოდ
და მით უმეტეს ახლობელ მოსყვარულ და სასოვარულად ადამიანის
სიკვდილი მაგრამ ეს ასეა მხოლოდ პირველ შემდგომ, ხოლო,
როდესაც ჩვენ ჩაუვირდებით მას, სულ სხვაში დავრწმუნდებით. იმ
წინააღმდეგ მოვლენათა შესაბამისა ამ ცნებათა რაღაც სიმბოლოურია
და გავსავლის ფას, რომ სიკვდილი არ არის ჩვენის არსების მოსპობა
არამედ ადგილის და მდგომარეობის გამოცვლა, ის არის მხოლოდ
გარდაცვალება სიკვდილისაგან ცხოვრებად.

მწუხარება და მწუხნის მომგვრელია ჩვენთვის, როდესაც ჩვენ
შემოდგომას შევეუბნებთ ბუნების სიკვდილის პროცესს, როდესაც
ხეებზე ფოთლები ყვითლდება და ცვივან, როდესაც ცა უმეტეს
წაწლიად მოღრუბლულია, მზეს აკლდება ცხოველმყოფელი ძალა
და ბალახეულება ჰკნება. მაგრამ ეს მწუხარება გვეცვლება სიხარუ-
ლით, როდესაც წარმოვიდგენთ, რომ ეს სამუდამო არ არის, მხო-
ლოდ დროებითია, გაივლის რამდენიმე თვე, დადგება გაზაფხული,
მზეს უბრუნდება ცხოველმყოფელი ძალა, მომწენს ის თავის მაცო-
ცხლებელ სითბოს და გაცოცხლდება ბუნება. სამწუხარო და უაზ-
რობა იქნებოდა თვლის მიწაში ყრა, თესვა, მიზარება მიწისთვის,
სადაც ის ღმერთი, რომ მთავრდება დაწმენილი არ იყოს, რომ
თესილი გაცოცხლდება, აღმოცენდება, ამწვანდება და რამოდენ-
იმე ხნის შემდეგ მრავლად გამოიღებს ნაყოფს. აი სად არის ნუგეში

* ეს სიტყვა, რომელიც თავაზიანად მოგვარდა ფილოლოგიის მეცნიე-
რებთან დოქტორმა, ბატონმა მიხეილ ქავთარიაძემ, ამბროსი ხელაიამ წარმოთქვა
ქუნიდლის მტკარაობილად ყოფნის დროს. სამი წლის შემდეგ (1921 წელს)
იგი გახდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი. თრატორის
ორთოგრაფია უცვლელადაა დაცემული.

** თელი სახოკიას მეუღლე — ნაღჲ კაპელია მასწავლებლობდა სოფ-
ბაშიძის სკოლაში, რომელიც დაარსა მამამისმა — დეკანოზმა ანტონ კაპელიამ
(მისი მოღვაწეობის შესახებ იხილეთ ვრცელი წერილი „მადლის გზით მავალი“,
გაზ. „ლიტერატურული საქართველო“, 1990, 5 ოქტომბერი). სხვათა შორის,
პროფესორ სერგი დანელიას პირველდაწყებითი განათლება რუსულ ენასა და
ლიტერატურაში სწორედ ნაღჲ კაპელიამ მიანიჭა, რომელიც დიდი ნიჭით
დაიწყო მასწავლებლობა და მოგვიტოვა თავისი ოჯახში.

სიმბოლოთა ისტორიიდან

ქრისტიანულ სიმბოლოთა სამყარო წარ-
მოადგენს ნიშნათა იერარქიას. მორწმუნეთა-
თვის ის თავის დასაბამს იღებს ღვთაებრივ
ფორმათა ნატებიდან. ქოველი ნიშანი „სულისა
და ძალის გამოვლენა“ (იორ. 2,4) აღიქმება.
ჯვრის მნიშვნელობის წყალობა ქრისტიანული
ლეთისმეტყველების უმაღლესი მიზანია. „ამა
ღმერთის ჩვენდამი სიყვარულის სიმბოლო“
(წმ. იოანე ოქროპირი) სრულად ახალ აღთქ-
მამი გაცხადდა. როგორც „სამების მეორე პი-
პოსტასის (მაცხოვრის) სიმბოლო, ის გათვი-
ვებულია გამოცხადების ისტორიასთან. ჯვარი
ღვთის სიტყვაა, ადგილია, სადაც განხორციე-
ლდა სამყაროს ხსნის იდეა. მას თავყვანს სცემენ
როგორც მეორედ მოსვლის ნიშანს (ესქატო-
ლოგიური ჯვარი).

საგულისხმოა, რომ ჯვარი ძველი სამყა-
რის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სიმბოლოა.
იგი გვხვდება ეგვიპტეში, ჩინეთსა და ინდოე-
თში. კრეტზე ნაპოვნია მარმარილოს ჯვარი,
რომელიც მიეკუთვნება ძვ. წ. XV საუკუნეს.
ჯვარი ძირითადად ოთხ ფუნდამენტურ სიმ-
ბოლოს შორის, ერთმანეთთან აკავშირებს
დანარჩენ სამს (ცენტრი, წრეწირი, კვადრა-
ტი). მართლაც, მისი შემადგენელი ორი მონა-
კვეთის გადაკვეთა გვაძლევს წერტილს ანუ
ცენტრს, რომელიც ჩანახულია წრეწირში,
მონაკვეთების ბოლოების შეერთებით კი კვა-
დრატს მივიღებთ. ამ მარტივი დაკვირვებიდან
გამომდინარე, შეგვიძლია ვილაპარაკოთ
ჯვრის მდიდარ, მრავალსიმკვეთ სიმბოლი-
კაზე. იგი განსაზღვრავს
ოთხ ძირითად მიმართუ-
ლებას, აძლევს, ჯვარი
წარმოადგენს ბაზას ყვე-
ლა მორწმუნეობის სი-
მბოლოს შორის. ადამი-
ანის ტოტალური ორიენ-

ჯვარი

ტაცია უკავშირდება შემდეგ სამუხსი ორიენ-
ტირება მის ცხოველურ ბუნებაში; ორიენტი-
რება სივრცეში, რაც უკავშირდება ღერძ-
აღმოსავლეთი-დასავლეთი; ორიენტირება
დროში, რაც უკავშირდება სამყაროს ღერძს,
ერთდროულად სამხრეთი-ჩრდილოეთი და
ზევით-ქვევით. ამ ორი ღერძის გადაკვეთა
გვაძლევს ჯვარს. აძლევს, ჯვარს აქვს სინთე-
ზის ფუნქცია, იგი აერთებს მიწას და ზეცას,
დროსა და სივრცეს.

ჯვრის ორი ღერძი გვაფიქრებინებს
დროის ხელახლა სივრცის კარდინალურ წერ-
ტილებზე, წრე — გამოცხადების ციკლზე, ხო-
ლო ცენტრი, რომელიც არ არის პრაგმატიკა
ცხოვრება, არის ადგილი სივრცისა და ზეცისა-
სივრცის სიმბოლოური კავშირისა. ეს არის
„ომფალისი“, წერტილი, სადაც ერთმანეთს
სწყვიტა დრო და სივრცე. წერტილს ჩანახული
ჯვრის გამოხატულება კელტურ ძეგლებზე
გვხვდება.

ინდურ სამყაროში ვერტიკალური ღერ-
ძი შესაძლოა იყოს პურუშას (ზეცის) სიმბო-
ლო, ხოლო ჰორიზონტალური ღერძი — პრა-
კრიტიკა (უნივერსალური პასიური სუბსტან-
ცია).

ეგვიპტური ჯვარი „ანკი“ ქალღმერთ
იზიდას ატრიბუტია, ღვთაებრივი სიცოცხლი-
სა და უსასრულობის სიმბოლო. მიცვალებულ-
თა ხელში ჯვარი გამოხატავს დასრულებულ
ბედნიერებას არსებობის აღთქმას ოზირისისა
და იზიდას სამყოფელში.

ჯვრის ჩვენამდე მოღწეული პირველი
ქრისტიანული გამოხატულება 134 წლით თა-
რიღდება. ქრისტიანული სტა-
ტუარაფიის გზას ორი ტენდე-
ნცია განსაზღვრავდა: პირველი
თავის საფუძვლად იყენებდა ქრის-
ტეს მონოგრაფიულ იდეას და
წარმოადგენდა ჯვრის საიდუმ-
ლოებას, ვითარცა შესაქმნის პი-

რველსავე. მეორეს ჯვარცმის ხსნის იდეა
ასაზრდოებდა. აძლევს, საჭირო იყო ზუსტი
ისტორიული ცნობა იმ ჯვრის შესახებ, რო-
მელიც ევსი მაცხოვარი. მონოგრაფიული სი-
მბოლოს საფუძვლად მიიჩნეულ იქნა ბერძნული
ახანის ასო X. შემდგომ ნახევრის ნიშნის გან-
ვითარებაში წარმოადგენს X-ის პორიზონ-
ტალური გადაკვეთა „I“ ასოთი (სიტყვა
„იესოს“ პირველი ასო).

ექვსიბოლოანი ჯვარი სამყაროს სრულ-
ყოფილი სიმბოლოა. მისი სქემა მარადიულად
წარმოიქმნება სამყაროს სტრუქტურაში, რი-
ტმას თუ ციკლში. ექვსი სხივი შესაქმნის ექვს
ღერძს აღნიშნავს.

IV საუკუნიდან ადგილს იმკვიდრებს სა-
მბოლოანი ჯვარი. ცნობილია, რომ რომის
იმპერიაში სასჯელის უმაღლეს საშუალებად
იყენებდნენ ორი ძელისაგან შემდგარ ჯვარს,
რომელსაც ჰქონდა ბერძნული ასო ტაუს ფორ-
მა. I-ს ფორმის ჯვარი სიმბოლოა მიმდევრე
დაფიქსირებული ეგვილისა, სიმბოლოა მსხვე-
რპლით დამარცხებული სიკვდილისა. აძლევს,
ჯვარი იქნეს ძველი აღთქმის მისტიკური მნი-
შვნელობა.

V საუკუნიდან გავრცელდა ოთხბოლო-
ანი ჯვარი. ოთხ სხივს ხშირად აკავშირებენ
სამყაროს ოთხ ელემენტთან (მიწა, წყალი, ცე-
ნტი, ჰაერი). საერთოდ, ციფრი ოთხი სრუ-
ლყოფილების, უნივერსალურობის სიმბო-
ლოა, ის არის ამქვეყნიურის (მექანიკის) მი-
სტიკური მთვარი, სამყაროს საიდუმლოების
გასაღები.

ოთხბოლოანი ჯვრის ორი ფორმა არ-
სებობს: „ბერძნული“ და „ლათინური“. პირვე-
ლის პორიზონტალური და ვერტიკალური
ძელები ტოლია. ის კვადრატში ჩაიხატება და
წარმოადგენს ჯვრის იდეალურ ფორ-
მას. მეორის პორიზონტალური ძელი ვერ-
ტიკალურზე მოკლეა და მოგვყავს ხელე-
ბამილი ადამიანის გამოხატულებას. ეს
ფორმა ნატურალისტურია. ბერძნული და ლა-
თინური ეკლესიები ოთხბოლოანი ჯვრის
ფორმას ასახავენ.

გვხვდება აგრეთვე რვაბოლოანი ჯვ-
არი. ზემოთა პორიზონტალური ძელი ის ხსნ

მომავალი, გარდუვალი და დაუსრულებელი ბედნიერებისა.

მას რაში გამოიხატება ამქვეყნიური ბედნიერება? რაშია ჩვენ
ცხოვრების აზრი? კაცი, რომელიც ბედნიერებას ეძებს თავის არსებ-
ეობაში, ის ვერ იხილავს მას. მას ავიწყდება, რომ, ქრისტეს სიტყვით
„სასუფიველი ცათა ჩვენია“. ის სხვაგან ამქვეყნიურ ცხოვრებაში
არ არსებობს: არც სიმდიდრეში, არც სასახლეებში, არც დიდებაში
ის, როგორც ამბობს ტურგენივი ერთ თავის თხზულების გმირი
პირით, არის მხოლოდ მოვლენების ასრულებაში: რომელშია
გამოიხატება სიყვარული მომეტადდომ; მხოლოდ ეს აძლევს ჩვენ
ცხოვრებას ნამდვილ აზრს და მნიშვნელობას.

აი რას გვასწავლის ის, ვინც ახლა ჩვენ წინ ამ კუბოში
განისვენებს.

შენ, განსვენებული, პირადად ვერ გიცნობდი, მაგრამ ძალიან
ბევრთაგან მსმენია, რომ იყავი კეთილი ადამიანი, მატარებელი
მომეტადდომი სიყვარულისა, რომ იყავი მორწმუნე შეილი ეკლესი-
ისა; შენ იყავი ღირსეული შეილი ღირსეულის მშობლებისა, ასრუ-
ლებდი მოსიყვარულე შეილის მოვალეობას, შენ იყავი აღმასრუ-
ლებელი მოვალეობისა, როგორც მასწავლებელი მოწარმე თა-
ბისა. ალწმინდის საქმე არ არის ადვილი, ის თხოვლობის დიდ შრომას
შაგრამ შენ იცოდი, რომ ეს არცაა წმიდა საქმე და მას შესწირე თავი
ძალ-ლონე. ამას კი მოამზადა ნიადგი შენი ავთოგოფიისათვის
შენ იყავი მოვალეობის აღმასრულებელი, როგორც ღირსეული
მეუღლე ღირსეულის ქმარისა, რომელმაც სასესიოთ განიდა
სიმძიმე ამქვეყნიური უსამართლობა-ძალმომცრობისა, განიდა
დევნა-ეკსორიზმა მხოლოდ იმისთვის; რომ ის პირნათლად ასრუ-
ლებდა მოვალეობას თავის სამშობლოს კეთილდღეობისათვის
სამსახურისას. ხოლო შენ, განსვენებული, არ გიღელავდა მოვა-
ლეობისათვის, როგორც მეუღლეს, როგორც დედას. მწნეთი იტა-
ნდი სიყვარულის და მოსიყვარულე მეუღლის დიდის ხნით მოწო-
რებას, თუმცა კი სულთმი იტანებოდი და ამ ტანჯვაზე უკურნებლად
აქცია მოვალეობის აღსრულების დროს მიღებული სენი.

ნეტარი ხარ შენ, განსვენებული, რადგან შენ ასრულე შენ
მოვალეობა, რადგან შენ, მოუხედავად შენის უკურნებელის სენი-
სა, მოეწარი სიცოცხლეში გეხილა არამც თუ დაბრუნებულ
მეუღლეს, არამედ ისიც, რომ ჩვენი ქვეყანა მოეწრო იმ დღეს
როდესაც ის დგება განთავისუფლების გზაზე, რასაც შეგზაროდ
და ემსახურებოდი შენც და მეტადრე შენი ღირსეული ქმარიც.

აი, მორწმუნეო, რას გვეუბნება ეს კუბო: აქიდან უსიტყვოდ
მაგრამ ყოველ სიტყვაზე უფრო საგულწინააღმდეგო და გასაგებ
გვეუბნება განსვენებული, რომ ჩვენ უნდა მუდამ ვასრულოთ
ჩვენი მოვალეობა სარწმუნოების, ეკლესიის და მამულის წინა-
რომ ამაშია აზრი ჩვენი ამ ქვეყნიურის ცხოვრებისა. გვაძლევს
აქიდან, ამ კუბოდან, „მომავალ ჩემდა იყავით“, და ამაში იქნე-
თქმენი ბედნიერება, რადგანაც ჩემი ახლანდელი მდგომარეობა
თქვენც არ აცდებოდა. ეს არის ჩემი უკანასკნელი ანდერძი.

შევავედროთ სარწმუნოებით, მოვალეობის აღსრულ-
ებით და მრავალ ტანჯვათაგან განწმენილი სული მიცვალებუ-
ლისა ამის ღმერთს, რათა განუხვენოს მას და დაამკვიდროს
სადაც მართალი და განსვენებენ. საუკუნოდ იყოს სხენება შენ
კეთილო ადამიანო!



ფიციარია, რომელზეც ბილატეს ბრძანებით ვი-
კეთდა წარწერა სამ ენაზე: „იესო ქრისტი-
ანისათვის ბრძანებული“. ქვედა ირიბი ძელის ამქ-
ში მხარე გვაქვს ღვთის წყალობას უფ-
ერთი ავახაის მიმართ.

ხშირად ჯვრის ქვევით გამოხატულებად
მიანის თავის ქალას. ეს სიმბოლოა ადამი-
ანის მკვდრებით აღდგენისა. ერთ-ერთ აიკი-
ფულ წერტილზე კითხულობთ ადამის წინას-
წარმეტყველებას: „ამ ალაგს, სადაც მე ვიქნე-
ბი, ჯვარს აკვამენ ღვთის სიტყვა“
მისი სისხლით მოირწყება ჩემი თავის ქა-
სწორედ მაშინ მოხდება ჩემი აღდგენა“.

ალანსიზმავია, რომ ქრისტიანული ღვთა-
სმეტყველების მიხედვით, მაცხოვრის მი-
სიკვდილის დათრევნას მნიშვნელობა ჰქონ-
და არა მარტო ადამიანისათვის, არამედ ბუნ-
ებაში არსებული ყოველი სულიერი თანამო-
სათვის. ეს ფაქტი ჯვრის სხვადასხვა გამოხა-
ტულებებზე აისახება.

დასასრულ, ჯვარი წარმოადგენს ადამი-
ანის სიმბოლოს წმინდა მამები განმარტ-
ებენ, რომ ჯვარი არის ზე სიცოცხლისა

მოამზად

სულხან მუხომბე
და სერბო რატიანბე

1957 წლის შემოდგომაზე ნიუბრის პრემიათა ჟიური ზუსტი არჩევანი გააკეთა: პრემია მიანიჭა ფრანგ მწერალს — ალბერ კამიუს. მან ეს პრემია მიიღო ძალიან სრული გულწრფელობით. 44 წლის ასაკში. უძაღველი ლიტერატურული აღიარება კამიუს მაშინ ზედა, როცა ჯერ არც კი გაქალაქებულ იყო და ყველა ნიშნით, კიდევ დიდი გზა ჰქონდა გასასვლელი.

სტოკოლმში გამართულ ზეიმზე მან მშვიდობის, გაწინასწარებული სიტყვა წარმოთქვა არა ხელობის სატანჯველზე, არა ლიტერატურული პროფესიის საწუხარსა და საზრუნავზე, ან კიდევ სამხედრო თუ ეკოლოგიურ საშიშროებაზე, არამედ ადამიანური ქცევის პრინციპებზე ამ ქვეყნად, ყველა ადამიანის ქცევაზე სამყაროს ყოველ კუთხეში. მან ჩვენს დამაშვრალი ცხოვრება ტუსაღებით სავსე გალერეის ცურვას შეადარა.

გაღერა, რომელზედაც მიჯაჭვული ვართ, ქამაყის სუნით ყარსო, — თქვა მან, — სავსებით შესაძლოა, ნიშნებს არასწორად ვუხსენებდეთ, მაგრამ მათი დაყრის უფლება მაინც არა გვაქვს.

ეს არ იყო გალერეის მკვერთმეტყველების ყვავილები. კამიუს შემოფოთების ადრესატი მთელი ცივილიზებული სამყარო გახლდათ: მორწმუნე და ურწმუნო, დასავლეთი და აღმოსავლეთი, კაბიტალიზმის და სოციალისტების. იგი წარმოადგენდა სიმბოლის მწარე ნაყოფს ტანჯული XX საუკუნის გაშლილობით ნასაზრდოებს: ყველაფრის საპირისპიროდ და საწინააღმდეგოდ მაინც ნიშნების მოსმა იყო საჭირო. სასოწარკვეთას, აპათიას და უმოქმედობისაკენ მიმავალს, კამიუს უპირისპირებდა სტოიკურ სიმამაცეს, ყოველგვარი თანაღმობისა და რომანტიკოსისაგან განმარტულს.

სანობელიანტო სიტყვა აღმოჩნდა კამიუს უკანასკნელი თხოვნა, რომელშიც განათლებული სამყაროს ყურადღება მიექცია. გავიდა ორ წელზე ცოტა მეტი და, 1960 წლის იანვარში, იგი საავტომობილო კატასტროფამ იმსხვერპლა. მწერლის დაღუპვის შემდეგ დარჩა ხმა, თითქოს მისი საწერი მაგიდის უკერები სრულიად ცარიელი ენახათ: არცერთი დამოუკიდებელი ხელნაწერი, არავითარი ქაღალდის საკუწი, რაც დაინტერესებდა პუბლიკატორს, ან მკვლევარს. ეს სიმბოლე უსაფუძვლო აღმოჩნდა, მაგრამ ზამთრის გზაზე მომხდარმა შემთხვევითმა ტრაგიკულმა წინასწარგანსაზღვრული დასასრულის შთაბეჭდილებაც დატოვა; იქნებ ეს თვითმკვლელობაც კი იყო, თუმცა ამის დამამტკიცებელი არავითარი საბუთი არ მოიპოვებოდა. ისეთი შთაბეჭდილება დარჩა, რომ მან აღასრულა ის, რისთვისაც იყო მოწოდებული და დაღუპდა. თითქოს რაღაც ძალიან ბოლომდე ათამამა მისთვის განკუთვნილი როლი და ამის შემდეგ თავისი ნებისმიერი სცენაზე გაიყვანა.

ანალოგიურად კამიუს იყო ჟურნალისტი, რეჟისორი, სცენა საკუთარი თეატრის შექმნა, მაგრამ მას ყველაზე ნაკლებ ახასიათებდა ცხოვრებასთან „თამაში“, ცხოვრებისადმი სადღესასწაულო, არსებითი დამოკიდებულება. მას ტანჯავდა და აწუხებდა ადამიანებზე დარდი, აკეთებდა მათი უღარდებლობა უმთავრესის მიმართ, წუნდა ცხოვრების დაკარგული საზრისის გამო. და ამ დროს, იგი სულაც არ იყო ასკეტი. პირაქით, ცხოვრების, მისი ყოველი სიხარულისა და სიამოვნების გამანველებელი გრძნობა ჰქონდა, რასაც, ადრეული ტუბერკულოზით ათავსებდა. ალკოჰოლის შხის ზეგავლენით, სანაპიროს ქვიშები, ზღვისა და წყალმცენარეთა სურნელი, აგრეთვე, სხეულის სიღამაზე, გაყვანილი ძალა და ქალის მიმზიდველობა — ეს იყო სამყარო, რომელიც მას უსაშველოდ ხიბლავდა. სიცოცხლის მხურვალე სხეულის ტრფილების გამოც იყო, რომ ასე ადრე ისწავლა სიკვდილზე ფიქრი.

საკუთარი აღმოჩენით კამიუს ნათლად ჩანდა: ქვეყანა, რომელიც მას გარს ერტყა, აბსურდული იყო, რამეთუ იგი ვერაფრით მორალურ დოგმებში — ვერც სოციალური უკეთესობის იდეებში, — ვერც თვით რელიგიური კანონების მორალურ ცნებებში ვერ თავსდებოდა. არ არსებობს მორალი, არ არსებობს მთავალი, არც სულის უგვამდობა არსებობს. და იმავე ძალიანმეოტი, რითაც მისი იმამი-მამულენი და ფილოსოფიები წინაპრები, ყველა ეს დეკარტ-დელამერ-დიდროები გონების საყდარს, განსაზღვრულობის ბრალის სასასწესს ამუშავებდნენ, კამიუს სკეპტიკური კითხვები დასვა, შეტევა წამოიწყო. მას არ დაუზოგავს არც სხვისი სიმშვიდე და არც საკუთარი სულიერი წინასწარობა, სურდა გამოეფიქრებინა ყველა, ვინც ჯერ კიდევ არ ცუდავდა თვითკმაყოფილების ქონში.

კამიუს ნაზრების გათვალისწინება, შესაძლოა აუცილებლობად არც მივიჩნიოთ ერის სულიერი ძალების თავისუფალი აღმავლობის, ჯანსაღი განვითარების ფაქტს. მაგრამ დიდი არეულობის წლებში, მეფეობისა და მიზნის დაკარგვის დროს, როცა ჟურნალიზმი ფილოსოფიას ცვლის, ერთიკი — სიყვარულს, ასტროლოგიას — ასტრონომიას, კამიუს საიმედო მობაასეა მათთვის, ვინც ფიქრს არ გადაწყველია.

მისი წიგნები — ღვთის ძალის მოკლებული, შემადრწუნებელი ყოფიერების უღმრთო კონსტრუქცია და ამავე დროს, თავის საუკუნეში გზის გაყვანილობის საფუძველიც. ეს საშუალებები იდეები, ქედითი და გააზრებული ცხოვრების ძალა

წკარამ უფსკრულში ჩახედვის შემდეგაც იძოვო.

ცხადია, კამიუს არაა დილადა საკითხავი ავტორი. თავის პრაქტიკაში იგი ხშირად უარყოფს ხოლმე არა მარტო თავისუფალი ქვეყნების, არამედ ცოცხალ სურათივითაც იგი დახვეწილი სტილისტია და უმეტესწილად მიიღებს „მშრალი“, გრაფიკული ნახატისაკენ. რაღა თქმა უნდა, მან ისე დიდებული იცის, როგორ გამოხატოს თვითი, მზით გაგარეაზრებული სახლები, ზღვის მწკრივები, კლდის მღწითლო ლოდები, გააცოცხლოს რომანინისა

ლი დაეკარგათ რაიმეს შეფასებისა. წაიკითხეთ თანამედროვე ფილმების, სექსუალური წიგნების რეცენზიები: „მეუფასებელი“ — ესე იგი კარგია, „გაგებია“ — ესე იგი ნამდვილია. მაგრამ კამიუსათვის ამ თვითკმაყოფილ აბსურდშივე უცხო არაფერია. სიზიფე სულაც არ ხარობს თავისი შრომის უაზრობით, და თვით კამიუს დრამა განიცდის სულოვრ პრინციპითა მოუკვარებლობას. მისი აბსურდი — უბედურება, სასჯელია, ტყვეობა, აღმოჩენა, რომელსაც მოაქვს სევერული თავისუფლება და

ობდა წინააღმდეგობის მოძრაობაზე. ლიტერატურაზე და მკარცხეზე პატრიოტულ გახეთს „კომანა“ და თვით წინააღმდეგობის ცნებამაც მისთვის გამოკვეთილად ფილოსოფიური აზრი შეიძინა. რაკილა ის უკომანოდ იღებს ფაშისმისათვის წინააღმდეგობის გაწევის გადაწყვეტილებას, მაშინ, ცხადია, აზრს ყოფის სრული აბსურდულობის შესახებ, ბზარი გაუწნდება. წინ უნდა აღუდგე ბოროტებას, თუნდაც ეს „გმირობა“ კი არა, ჩვეულებრივი პატიოსნება“ იყოს, როგორც ამას იტყვის პერსონაჟი რომანისა „ჭირი“ (1947 წ.).

ამ წიგნის გარდა, სხვა რომ არაფერი დაეწერა კამიუს, იგი მაინც დარჩებოდა ვერცხული და მსოფლიო კულტურის ანალებში: წიგნში გვხვდება მისი მთავარი აღმოჩენები, აზრები თავისუფლება-სა და ადამიანის მოვალეობის შესახებ. ომის დამთავრებისთანავე, წიგნი „აღიქმებოდა, როგორც „ყვირისფერი ჭირისაგან“ განთავისუფლების ცდაზე პასუხი. მაგრამ, გაგებდავ და ვიტყვი, რომანის შინაარსი უფრო ფართო შრეებს მოიცავს.

რა გაგაკეთოთ, როგორ მოვიქცეთ, თუწვენს ქალაქს ანაზღუდად ჭირი დატყდება თავს? კამიუს რომანი — კირკიტა და სულწასული მკითხველისათვის, ადგილ-ადგილ, დამლულ მთხრობად იქცევა. ჭირით დასენილი სამყაროს, შუასაუკუნეების უბედურების შესახებ, რომლებიც XX საუკუნეში შემოფრენილან. კამიუს ეპილოგის ეტაპებს ყოფითი დეტალებითა და სამედიცინო წვრილმანებით აღწერს, რაც ჩვენთვის ერთ გამოცდილებას გვაძლევს მისივე ერთი მთხრობის შესახებ: „იგი საავადმყოფოსა და მიცვალებულების სუნით ყარსო“.

მაგრამ ეს მხოლოდ გარეგანი ფონია. რომანი იკითხება, როგორც უარესად თანამდროვე იგავი, გაშლილი მეტაფორა ადამიანთა საქციელზე ნეოლიტურ შემოპარული განსაცდელის ფაქტს. ჩვენ ყველანი ისე ვართ მოწყობილი, რომ კარგა ხანს არ გვჯერა თავს დატყევილი უბედურებისა. ალკოჰოლის ქალაქ ორანის სადარბაზოებში გამოძვრალი და სიკვდილის მაწველები წრაბითი კიბეებზე დაყრილი ერთი-ორი ვირთხა, უცნაური ავადმყოფობის მსხვერპლი ერთი-ორი მოქალაქე... კაცმა რომ თქვას, რა არის აქ განსაკუთრებული? მაგრამ უცებ — ნამდვილი აზვავება საზოგადოებრივი დინამიკის რუნი ფერის მხეცუნებისა, რომლებიც ქუჩებსა და უბნებში დაძვრებიან, ავრცელებენ ეპიდემიას, ადამიანის სიცოცხლეს რომ იწირავს განურჩევლად და უმეტესად კეთილშობილებს, ეოდრე უკეთურთ.

რომანის ერთ-ერთი პერსონაჟი წუნს იმის გამო, რომ ადამიანთა გერმანიების ერთადერთი საშუალება, მათთვის ჭირის მოცილება“ — და მაინც, ისინი სხვადასხვანაირად იქცევიან. ერთნი კარგავენ გმირობის პირვანდელ გზებს, გამარჯვების რწმუნას და, განხილული, ყურეზამოყრები, თვითვე ხდებიან სამხელი სენის მსხვერპლი. მეორენი ბოლომდე იბრძვიან, თუმცა გამარჯვებაში დარწმუნებული არ არიან და მხოლოდ მოვლულობის აკვირებულნი გრძნობა ამოძრავებთ. ექიმ რიეს შეჰყავს ვაქცინები, მეგობრებთან ერთად სახიტიარულ სამსხურს ქმნის, ამასთან, „გმირობაზე“ პრეტენზიას არ აცხადებს. „მშვიდი მამაცობა“ — აი სიტყვები, რომლითაც კამიუს აჯილდოებს თავის საუკეთესო გმირებს. ერთადერთი იარაღი ჭირის საწინააღმდეგოდ პატიოსნება, — ამტკიცებს ავტორი, — ხოლო აყო პატიოსანი — ნიშნავს იმას, რომ აკეთი შენი საქმე“.

კამიუს ძირითევი უარყოფს ორ ჩვეულებრივ და გასაგებ ადამიანურ ცდუნებას: ერთი — იმის ცდა, საერთო ჭირსაზღვლს უგანო, გაეცდო, წახედო-ფურცლისიტი რამდენი კითხვას უსვამს საკუთარ თავს: მიატოვოს გაუბედურებული ქალაქი თუ დარჩეს იქ? იგი გაშირავს ქალაქში შემთხვევით მოხვდა, ზღვის გაღმა მას ბედნიერება უღოვდა, საყვარელი ქალი და ჯერ კიდევ რწყა დრო, დაუძვრეს კარანტინის „მაგრამ სირცხვილია მხოლოდ შენ იყო ბედნიერი“. მე ადრე მიმანდა, — აბოს რამბერი, — რომ უცხო ვიყავი ამ ქალაქში და აქ არაფერი შესაქმნებოდა; მაგრამ ახლა, როცა ვნახე ის, რაც ვნახე, ვგრძნობ, რომ მეც, მინდა თუ არა ეს, აქაური ვარ, ეს ისტორია ყველა ჩვენთანაა თანაზრად ესება“.

აი, მთელი ადამიანის საქციელისა, რომელსაც უკომანოდ შეიძლება ვეწოდოთ ინტელექტუალური. არა „სადაც თბილა, წემი სამშობლოც იქ არის“, — არა, სამშობლო იქაა, სადაც ჭკუაა, შიმშილია და მორალური სენი. ცხადია, რომ ასეთი არჩევანი დიდ სულიერ ძალებს, არაფიომბრებულ ქველიობას და კაცურ წესიერებას გულისხმობს.

მეორე სიხსტე, კამიუს მხედვით, ყოფიონობა და გამარჯვებით ნაღრევი ტბობაა. არა, თქვენ ვერ შეიგნეთ, რომ ჭირი ყველაფრის თავიდან დაწეებას ნიშნავს, — მეორეების თავის საყვარელ აზრს სიხიფის ლეგენდის ავტორი. და კვლავ და კვლავ, დაუღალავად უნერგავს ადამიანებს, იფერნ საკუთარი თავისა და საქმის ერთგული მამიანე კი, როცა არც ჯილდოს იმედა და არც წარმატებისა არ უქმნიონ სხვებს გვერდიდან, თანაც ისე, რომ თავი ჯანმრთელად და სუფთად მოქმნდეთ, რამეთუ „აღჭირიანე“.

დასასრული მ-10 გვმრდბ

XX საუკუნის დიდი სახელები

თეიმურაზ მალაშვირიძის მდიდარი ლიტერატურული მემკვიდრეობა დარჩა. გამოსაქვეყნებელი საკმაოდ ბევრია. მომავალში „პარილი“, შეპირებისამებრ, დაბეჭდავს მისი სადოქტორო დისერტაციის ყველაზე მნიშვნელოვან რამდენიმე თავს. ამჯერად გთავაზობთ თეიმურაზ მალაშვირიძის ერთ-ერთ უკანასკნელ სტატიას, დათარიღებულს 1994 წლის 6 მარტით. საბედისწერო დღემდე დაახლოებით თვენახევარია



ალბერ კამიუს

და ტამარისკის სურნელი. იგი მშვენიერ ხასიათებსა და სიყვარულს ქმნის, მაგრამ აქ ვერ ვხედვით მიმზიდველ თეატრალურ თამაშს, ისევე, როგორც არ შემთხვევა დახვეწილი ეპითეტისაკენ სწრაფვა, ან ქანის გაწვევება სიტყვის სრულყოფის ფაქტს.

კამიუს თითქოს იხშობდა ფერწერის ტალანტს და მთელი მხატვრული ძალისხილება ფსიქოლოგიისა და აზრის სფეროში გადაქცენდა. გაუმდებულად ღუნადი აზრი, მოულოდნელი წაღსვლებითა და ნიუანსებით ბრწყინავს, უსასრულოდ მშვენიერი, რთული და ამავე დროს, სკულპტურულია; მისი რელიეფის ყველა ტენიონს თითქოს ხელით შეგხები, აზრები ერთმანეთთან ვნებიანი განცდით არის შედუღებული და ისეთი პირადი დამოკიდებულებითაა შეფერილი, რომ ვერაფრით ვერ აღიქვამ ცივ რიტორიკად, ან აბსტრაქტულ ფილოსოფიად.

კამიუს აქვს რამდენიმე ფესველი იდეა, რომლებიც მის სხვადასხვა წიგნებში არაერთხელ მეორდება და — სხვადასხვა ვარიანტებად. ამ იდეებმა ზუსტად გადმოსცეს XX საუკუნის სულიერკეთება. მათ შორის პირველი — არის განცდა აბსურდისა, მორალური ნორმათა აწეწილ-დაწეწილობა, მეორე — ყველა იმ წესისა და კანონისა რომელთა მიხედვითაც ასწლებულების მანძილზე ასწავლიდნენ ცხოვრებას ადამიანებსადაც საუკეთესო დამრიგებლები. მკაფიო ზნეობრივი შეგნებისაკენ მოწოდება კამიუს მიანია არა მხოლოდ ბანალუზად, არამედ ამაოებადაც, ხოლო იმის ცდა, რომ არსებობს აზრი კონკრეტული ადამიანის მიღმა იქნეს აღმოჩენილი, მაგნე და არაგულწრფელი ჰგონია. კაცობრიობის ბედი მას აკონებს ძველ მითს სიზიფეზე, რომელსაც ღმერთების მკაცრი ნებით, მოაზე უზარმაზარი ლოცა აქვს; ლოდი თავისი სიმძიმის გამო უკანვე გორდება და სიზიფე თბულებულია, ყველაფერი თავიდან დაიწყოს.

იგი განწირულია დაუსრულებელი შრომისათვის — ყოველგვარი იმედისა და ჯილდოს გარეშე. მაგრამ სიზიფეს ხვედრში, კამიუს მხედვით, არის სიამაჟე — უცდუნებლობა და ერთგულება საკუთარი თავისა. არცთუ დიდი ხნის წინათ, ჩვენში გაჩნდნენ შინგამოზრდილი „აბსურდისტები“, რომლებსაც ეზიზღებათ გონების პრეტენზიები, არ სცნობენ ზნეობრივ სამართალს. მათ იმთავითვე სძულთ ყოველგვარი ცდა გავებისა და შეფასებისა — ფილოსოფიაში, საზოგადოებრივ ყოფიას, თუ ხელოვნებაში. ისტორიულად ამის ახსნა შეიძლება იმდენად დაბნეულ ტოტალიტარულ, მთლიანად იდეოლოგიზირებულ ქვეყანაში, ისე ამოიყრნენ თბულებით, ერთმანეთს შეფასებებით, რომ ყოველგვარი სურვი-

არა — თვითკმაყოფილი თამაში.

„არასოდეს არ უნდა ითვალთმაქციო“, — ნათქვამია მთხრობაში „აღცემა“ (1940), რომელშიც კამიუს პირველი შესამჩნევი წარმატება მოუტანა. მთხრობის გმირი მერსო — ერთი ჩვეულებრივი კაცია, მაგრამ მას ზოგჯერ „სამაქქენი“ პირი არ უნახს, რამეთუ რაღაც ბუნებრივი, მშვიდი, თითქმის ავტომატური გულწრფელობით არის დაჯილდოებული. ეს გამაოგნებელი გულწრფელობა ენათესავება თვით კამიუსეულ ინტელექტუალურ გაბედულებას, საკუთარი თავის წინაშე აბსოლუტურ პატიოსნებას.

ადამიანებმა იციან, როგორი მოქცევაა „მიღებული“. როგორ უნდა მოიქცნენ, ვთქვათ, ღელის ბუჩოსთან, პუბლიკის წინაშე, საყვარელ ქალთან, ანდა მათ დამტოვებ ვეჭილთან. და, ასე თუ ისე, იქცევიან, არა იმის შესატყვისად, რასაც გრძნობენ, არამედ დაღვნილი წესების მიხედვით: უფრო ხშირად აკეთებენ და ამბობენ სწორედ იმას, რასაც მათგან მოელოდა. მერსო ყველაფერს უკუაღა აკეთებს. გარემოებათა უჩვეულო გაღასართება იგი იქამდე მიიყვანა, რომ გავარგარებულ პლაჟზე, უაზრო მეტაქების დროს, არაბი შემოაკვდა ამ დანაშაულს ყველაზე ნაღდი და სულელური ახსნის გარდა, სხვა ვერაფერი მოეძებნა: „ყველაფერი მზის მხურვალეობის გამო მოხდა“. სასამართლო, რაღა თქმა უნდა, კანონს იცავს, პუბლიკასაც თავი ბანალური ჭეშმარიტებითა აქვს გამოტენილი და მერსოს ერთი შეხედვით, სრულიად სამართლიანად, სიკვდილს უსჯიან. მაგრამ კამიუსთვის ეს არსებითად აბსურდის სრული აბოთუიზია. გმირი ხვდება სასამართლოს უაზრობას; იგი ხომ მას სიცოცხლეს ართმევს, ესე იგი იმას, რასაც ვერაფერს და ვერასდროს უკან ვერ დაუბრუნებს, ხოლო მღვდლის ნუგეშისი სიყალბედ ეზენება.

კამიუს ებიებს საყრდენ წერტილს ადამიანისათვის, რომლის თვითშემეცნებაც საიბრის ეხლება მოწყვეტლი. ხომალდი მიცურავს, გემბანი ირწყვება ტალღებზე ხან გვერდებს ეხლება, ხან — კიბოს, ჩვეული რელიგიური და ზნეობრივი ნიბინჯები ამოვლეჯილია და გამშავებით დაქანაობს ადამიანს ღია ზღვაში ისე, რომ ვერსად უპოვია უმაღლესიზრთ;

ყველაფრის მოუხედავად, არის მორალური იმპერატივი და სტოიციზმი — რწმენის ერთი ნაირსახეობა. გერმანელთაგან საფრანგეთის ოკუპაციის წლებში კამიუს ეს საკუთარ თავზე იწვინა. ამის შეგნება ცხოვრებისაგან მომდინარეობდა და არა შიმშვლი, ცივი გონებისაგან. კამიუს მონაწილე-

მე-9 გვერდიდან

ბა“ რაღაც უფრო მეტია, ვიდრე კონკრეტული სენი: ყველა ადამიანი ან „ჭირანია“, ან კიდევ სოციალური ინტეგრაციის საფრთხეს განიცდის.

ორანში დატრიალებული ჭირი, ვირთხების მიერ უეცრად და უმიზეზოდ მოტანილი, როგორც ანტიკური ბედისწერა, იზრდება, აღწევს აპოკაფს და იმ დროს, როცა ეწევენათ, რომ მასთან ბრძოლის ძალა საბოლოოდ გამოიღია, ასევე უმიზეზოდ, კლეს იწყებს. ვირთხები მიდიან, ეპიდემია ქრება და მალე ქალაქი ყოველივე ამას ივარსებს, როგორც საშინელ წყალობას, ან შემზარავ სიზმარს.

ასეთი ვითარება, თითქმის მოქმედების ნაკლებ შესაძლებლობას უტოვებს ნებისყოფას, მაგრამ ადამიანები მართლაც რომ გაძლებას არიან და ესეც კმარა, რომ ღირსეულად მოიქცნენ ყველაზე შავ და არეულ დროში. აი, თვალსაჩინოვდება საბოლოოდ, რომ ვეზისტენციალიზმი კამიუსათვის არც თუ იდეალური და არც გონივრული ჭეშვარიტია. ავტორი ექიმ რიეს გამარჯვებით ტკბობის უფლებასაც ართმევს. წინააღმდეგობა გაუწიო იმდენად, რომ გაიმარჯვო? არა! წინააღმდეგობა წინააღმდეგობისთვის, რამეთუ ესაა ერთადერთი ღირსება კაცისა.

თქვენ არ მოგეცემით სამოთხე და აღდგომა, — ამბობს ურწმუნო კამიუ, თქვენ არ მოგეცემით დიდება და პატივი მიწაზე (ანდა ისინი არ დაგვიტოვებთ თქვენ). თქვენ ვერ იცემით ტბილ ნაყოფს გამარჯვებისას მაგრამ წინააღმდეგობა მაინც საჭიროა!

+++

როცა კამიუს თანამედროვე, ჩვეულებრივი ქალაქელი ადამიანის დახასიათება უნდა, ამას იგი მათრახის გადწინასწარი მშუშება იფორმულით აკეთებს: „იგი მრუშობდა და კითხულობდა გაზეთებს“. აქამდე ხომ არ დამკვირვებელი XX საუკუნის ამაოებით აღსავსე ცხოვრებას, ორი ოღესაც უეცრად აღმაფრენა — სიყვარულისა და ვნების შეცნობა? — მშვენიერ ავტორისეულ მსჯელობას ვხვდებით. წინააღმდეგობა, რომელიც კამიუსათვის არც თუ იდეალური და არც გონივრული ჭეშვარიტია. ავტორი ექიმ რიეს გამარჯვებით ტკბობის უფლებასაც ართმევს. წინააღმდეგობა გაუწიო იმდენად, რომ გაიმარჯვო? არა! წინააღმდეგობა წინააღმდეგობისთვის, რამეთუ ესაა ერთადერთი ღირსება კაცისა.

კამიუ ნაწილობრივ თავად აკვირდებოდა, მაგრამ უფრო მეტად კი წინასწარ ჭეშვარიტად იმ მგრძნობიარე და ავადმყოფურ დაძაბულობას, რომელიც წარმოიშვა საუკუნის დასასრულს ადამიანზე.

დისბლეი

სამაგიტოვო

დაბეჭდილი

მე-6 გვერდიდან

ინსტინქტურმა სიფრთხილემ ხმა გააკმენდინა. რა ჩემი საქმეა, რატომ უნდა გავერიოთ, დაასკვნა ბოლოს.

„აი, დაბრუნდი“ იგი ჩვეულებრივად რამდენიმე წუთით გვიან მივიდა. ნათანმა შეზარბოვებულ მოქიფებებს თავი ახედა და მარტინი გულმზურავლად ჩაბლუჯა.

— მარტი, ძამიკო, დღეს ჩვენ ვზეიმობთ; ეს-ესაა, ნახათ გვეყვით, დღეს ყველა ბარი ჩვენი. რას იტყვი, შე ძეგლო?

მარტინი უხალისოდ შეეწინააღმდეგა. ყოველთვის ასე ხდებოდა. საკმარისი იყო, ნათანს სურათი გაეცია, ფუფს ერთ ღამეში დაამდებოდა ხოლმე.

— ფული სწორედ ამისთვისაა გაჩენილი. — შეაწვევტინა მას ნათანმა, — ქარის მოტანისას ქარი წაიღებს — ასეთია ჩემი დევიზი.

მარტინს სურდა, ნათანს დათათბერებოდა, მაგრამ ეს შეუძლებელი იყო: მიუღო ამ ამბავს იქ შეკრებილთაგან უმეტესობა გაიგებდა.

სასმელმა თავისი ქნა და მარტინს ბრეკაში თითქმის გადაავიწყდა. შიგადაშიგ წამოახსენებოდა ხოლმე ზოგიერთი წერილმანი, რასაც ყური მოჰკრა, მაგრამ ყოველივე ნახევრად დაივიწყებულ იმ სიზმარივით ბუნდოვანი და გაურკვეველი ხდებოდა.

თუმცა ეს სიზმარი კომპარული რეალობა აღმოჩნდა. შინ მობრუნებულ მარტინს სახლი პოლიციელებით სავსე დაუხვდა. ფხიზელი რომ ყოფილიყო, შეიძლება, მათთვის სიმართლაც ეთქვა, მაგრამ კარგა გვარიანად იყო ნაფლავი და ეგვიტ არ ეპარებოდა, რომ რამეში გამომეჭრდნენ. ამიტომ, ენას კბილი დააჭირა და განაცხადა, რომ არაფერი გაუგონია.

იგი მოვლოდა, რომ პოლიციელები

ბის, მთელი ხალხების ფსიქოლოგიაში სინანულისა და მონანიების თემასთან დაკავშირებით. კამიუს თვალწინ იყო პარადოქსი: სულ რამდენიმე წელი გავიდა ომის შემდეგ და ყველა „კოლაბორანტმა“ პიტლურთან რომ თანამშრომლობდა, ჯერ მონანია, მაგრამ, როგორც კი თავი იმართლა, მაშინვე შეტევად გადავიდა და სახეივანოების თვალში პრეტენზია განაცხადა, სულ ცოტა გათანასწორებაზე უფლებრივ წინააღმდეგობის მონაწილეობას.

სამოციანი წლების დასაწყისში ჟურნალისტმა კლოდ ჟამპე გაიხსენა წინააღმდეგობის მონაწილეობის 1944 წელს, სადაც იგი წლის შემდეგ სცადა ერთ მაგიდასთან სასაუბროდ დაესვა წინააღმდეგობის

1957 წელს დაწერილ უკანასკნელ მოთხრობაში მწერალმა ფორმულის სახე მისცა ფსიქოლოგიას იმ ორფენებისას, რომლებშიც „ინტელექტუალების“ სახელწოდება მიითვისეს და დღესაც ადრე წინ მიუძღვიან პროგრესს. „დაცემაში“ ჩვენ ვხვდებით „მონანიე მოსამართლის“ აღსარებას, გაუთავებელ მონაწილეს ბარში — „მეიკო-სიტი“. ჟან-პატისტ კლიმანის აღსარებას ამბობს გემოვნებით მოხატული დეკორაციების ფონზე ღამის ამსტერდამისა.

კამიუ არც ჯოჯოხეთის არსებობა ირწმუნა, — არც სამოთხის და თავისი გმირისთვის რაღაცნაირი სახეობის მხატვრული „განსაწმენდელი“ ააშენა.

ალბერ კამიუ

ბის მონაწილეობა და კოლაბორაციონისტები. კამიუ უკვე აღარ იყო ციკლხალა შირის, მაგრამ რომც ყოფილიყო, ასეთ შეხვედრაზე რა წაიყვანდა! მაგრამ საინტერესო ის იყო, რომ ყველა კოლაბორაციონისტი ამართლებდა თავის თანამშრომლობას ოკუპანტებთან და თან ძალზე დახვეწილ საბუთებს მოიხმობდა უდანაშაულობის დასამტკიცებლად. მე-პირე ამბობდა, რომ თანამშრომლებს ვერ დატოვებდა უპირობოდ, მოუხდებდა იმისა, თუ რომელი მთავრობა იქნებოდა სათავეში; ჟურნალისტი: ჩემი თანამშრომლობის გარეშე გაზეთი უფრო უარესად და უხეშად მოემსახურებოდა პიტლურებს; პეტრინის მთავრობის გენერალი სამხედრო დისციპლინას იმისზე უფრო, ხოლო პოლიციის წინივითი — რაკილა მაღალი თანამდებობა შეეკავა, ქვეყანას მკაცრი რეპრესიები აუკლავს; ჟეშმარიტად არა აქვს საზღვარი ადამიანთა თვალთმაქცობას მხოლოდ სხვათა წინაშე კი არა, საკუთარ თავთანაც.

პირადი სინანული, ნაციონალური მონანიება... კაცმა რომ თქვას, რა არის ამბო ეუდი? მაგრამ ხშირად, არაგულწრფელი, რადიკალური შინაარსის მოკლებული მონანიება ღებულობს ცბიერ, დახვეწილი თვითგამართლების ფორმას. „ყველა მოითხოვს — ნათქვამია მოთხრობაში „დაცემა“, — რომ იგი, რაც უნდა მოხდეს, უდანაშაულოდ მიიჩნიონ, თუნდაც ამისათვის ადამიანთა მთელი მოღვაწე და ცა დააღწაშალონ“.

ბლიერი სხეულით მოგვრილი სინარული, გონების დახვეწილობით გამოწვეული სიამოვნება, თანაც სულიერი კომფორტის განცდა, რაც იმით გენიჭება, ქრთამს რომ არ იღებს და ღირსებას კი ეხმარება — სხვა რაღა უნდა მოითხოვო კეთილად მოუქმადი თანამედროვე კაცისაგან? მაგრამ აი, საშინელი შემთხვევა მოხდა: ახალგაზრდა ქალი ხიდიდან სენაში გადავარდა და მოთხრობის გმირი, რომელიც შემთხვევით შეესწრა ამას, თავქუდმოგლეჯილი გაიქცა სასიფთაო ადგილიდან, ისე, რომ არც კი უცდია ქალის გადარჩენა. შემდეგ კი იგი გაუთავებლად ეკამათება საკუთარ სინიდიდს, მხოლოდ ერთი რამ სწავდა — თვითგამართლება იგი ნანობს — და ამხელს, ამბობს თავის და თან ესიყვარულა თავის თავს. „რაკილა ჩვენ არ შეგვიძლია განვსაჯოთ სხვანი, თუკი მაშინვე საკუთარი თავიც არ განვსაჯეთ, — ამბობს „მონანიე მოსამართლე“, — საჭიროა ჯერ საკუთარი თავი გავასმართლოთ და მხოლოდ მაშინ მოგვეცემა უფლება სხვათა გასმართლებისა“. თუ ყველა მოსამართლე, ბოლოს და ბოლოს, ინანიებს, საპირისპირო მიმართულებით უნდა წახვიდე, მონანიებით დაიწყე და მსჯავრის დაღებით დაამთავრო“.

„სიბილი სინანულისა“ და მისგან მიღებული ფარული გამორჩენა მხოლოდ ის კი არ არის, რომ მონანიების შემდეგ შეგიძლია კვლავაც შესცოდო, არამედ, მთავარია, იგრძნო უფლება სხვათა გასმართლებისა.

უხეირო ბიზნესმენი

დაკითხავდნენ, მაგრამ — არაფერი ამის მსგავსი. მომდევნო კვირას მონაყოლის დასახულებლად მასთან რამდენჯერმე შემოიარა მკველლობათა გამოძიების განყოფილების ინსპექტორმა პეისონმა. მაგრამ მარტინმა ხომ დღემდე არჩია და ახლა სხვა გზა აღარ იყო. საერთოდაც, რატომ უნდა ილაპარაკოს? რას მოიგებს, პოლიციას ყველაფერი რომ უთხრას კიდევ?

მთხვედრად ამისა, მარტინს აღიზიანებდა ბრეკაში საქციელობა. თავდაპირველად ვითომ ძალზე დარდობდა, კვირის ბოლოს კი კვლავ ადრინდელი ბრეკაში გახდა — ისე დაბიზნესობდა, თითქმის მთელი ქვეყანა მისი ყოფილიყო. კიბეზე შემთხვევით შეხვედრისას მარტინს ქედმაღლურ დიმილს უწყალობებდა ხოლმე. მისი ბედი მარტინის ხელთაა — ეს რომ სცოდნოდა,

ბრეკაში ასე გაფხორილი ვერ ივლიდა. პო, მართლა! რატომ არ შეიძლება, ეს ყველაფერი მას უთხრას? მარტინმა ხომ დიდი სამსახური გაუწია და ბრეკაში მადლობელი უნდა იყო.

რაც უფრო მეტს ფიქრობდა მარტინი ამის შესახებ, მით უფრო მეტად რწმუნდებოდა, რომ აუცილებლად უნდა მიემართა ბრეკაში მისთვის. ეს სულაც არ იქნება „მანტაჟი“. იგი არც დაემუქრება და არც ფუფს მოსთხოვს. გართულებული ფინანსური მდგომარეობის გაკვრით ხსენებაც კი საკმარისი უნდა აღმოჩნდეს.

ამ საუბრისთვის მარტინი საგანგებოდ ეზაღებოდა. მან არ უნდა დაივიწყოს, რომ ეს კაცი გულმშვიდი მკველელია. ბინაში მასთან მარტო შესხვედრა მეტისმეტად სახიფათო იქნება. იგი უნდა მოიხელთოს

რთლებისა. მოსამართლე თავისი ფიქრით, სიყვარულით იწყებს და ათავარებს „მონანიე მოსამართლეს“. თვითსინანული იწყებს და მხოლოდმდე მიდის მონანიება, როგორც თვითგამართლების საშუალება, რასაც ჩვენს დროში ასე ხშირად მიმართავენ, კამიუ თვალთმაქცობის ერთ-ერთ კანონად მიიჩნია XX საუკუნეში. იგი ასწავლიდა მკითხველს, თავი არ მოეცემა, დამშვიდებას არ მისცემოდა, პირდაპირ ჩაენდოდა საკუთარ სულში და უშიშრად ამბობდა იქ თვითდამშვიდების, აპათიის, ზნეობრივი სინანულის, ადამიანთა ფხიზელი თვალთ დანახვის სურვილის უქონლობის ფანდები და მათ შორის საკუთარი თავისაც.

კამიუ იმდენ რასმე მოგვითხრობს ჩვენს შესახებ, უტოპიებითა და სოციალიზმის ტექნოკრატიის დანაბრებით ისე იმეითად არის ცდუნებული, რომ შეიძლება იფიქრო, კაცობრიობის შესახებ მისი თვალსაზრისი გაუგალი წყარაბიაო. მაგრამ ეს ასე როდია. მასში ვერასოდეს იპოვიდა საყრდენს იაფფასიანი ცინიზმი, ანდა შავი ნაღველი, რომელიც ისე, თავის მოსაწონად ქადაგებს ქვეყნის დასასრულზე, მოთქვამს ცივილიზაციის დაღუპვის, კაცობრიობის დახის მოახლოების გამო. აპოკალიფსის მოდურ და „ცოტა არ იყო“ თეატრალურ მოლოდინს კამიუ უპირისპირებს მოვალეობის ფილოსოფიას და, ყველაფრის მიუხედავად, ჩაუკლავ იმედს.

„მთავარია გული არ გავიტყვოთ, — ამბობს იგი — არ ეგების ზედმეტად მიუგელოთ ყური იმით, ვინც სამყაროს დასასრულზე გააყვაროს. ცივილიზაციები არც ისე იოლად იღუპებიან და, თუ ეს ქვეყანა მაინც უნდა დაეშვას, ჯერ სხვები დაეშვებიან. მაგრამ მრავალი ტრაგიკული და უიმედობა ერთ-მანეთში ურევან... როცა მე აღფრთოვანდებოდი, ზამთრობით მოთხინებას ვიკრებდი ხოლმე, რამეთუ ვიცოდი. ერთ ღამე, მხოლოდ ერთი ცივი და მოწმენდილი ღამის განმავლობაში, კონსულსებს ველზე აფეთქებდნენ ნუმი და მე გაოცებული ვრჩებოდი იმით, თუ როგორ შეეძლო ამ სიფრთხილს, თეთრ, ქაიქათა საბურველს, წვემებისა და ზღვიდან მოვარდნილი ქარებისათვის გაეძლო“. ასე მსჯელობდა ადამიანი, რომელიც ჯერ ოთხმოცისა არ იქნებოდა, მაგრამ ვინც უკვე ვეროპული კელტურის მორეულ ჰუმანისტურ გადმოცემად ამ საუკუნეში ინტელექტუალურად ერთ-ერთ ყველაზე მძლავრ და უმწიკვლო პატიოსნებით გამორჩეულ მწერლად გვეჩვენება.

თეიმურაზ მაღლაფერიძე

6 მარტი 1994 წ.

სადმე ხალხმრავალ ადგილას, ისე, რომ თავიც უსიფთოდ იგრძნოს და ვერც მათი საუბარი მისწვდეს ვინმეს ყურთასმენას.

იმ საღამოს, როცა ბრეკაში სახლიდან გავიდა, მარტინი უკან გაჰყვა მას. ბრეკაში საქმე გაუთილა — რამდენიმე წუთის შემდეგ რესტორანში შეუხვია. ასეთ ბრწყინვალე ადგილას სასმელ-საჭმელად მარტინი არასოდეს ყოფილა. იგი ერთხანს შეეცდებოდა, მაგრამ შემდეგ მთელი გამბედაობა მოიკრიბა და უკან მიჰყვა თავის მსხვერპლს.

უკეთეს სიტუაციას ვერც კი ინატრებდი: რესტორანი სანახევროდ იყო სავსე, ბრეკაში კი კუთხეში განმარტოვებით მისჯდებოდა მაგიდას.

მას გაოცებისგან წარბები შეუბლზე აუვიდა, როცა მარტინი წინ დაუჯდა.

მარტინს სათქმელი წინასწარ ჰქონდა ხაგულდაგულად მომზადებული, მაგრამ საუბრის დაწყება მაინც გაუჭირდა და ენა დაება.

— მისტერ ბრეკაში... არის ზოგიერთი რამ, რის თაობაზეც... ჩემი აზრით, მე თქვენ უნდა გითხრა... თქვენი ცოდნის სიკვდილთან დაკავშირებით...

იმის კვალობაზე, თუ როგორ მიიწვედა წინ თავის მონათხრობში ენის ბორძიკობით მარტინი, ბრეკაში საქციელობა თანდათან იცვლებოდა, იგი სულ უფრო და უფრო თავაზიანი ხდებოდა. მას ყველა წერილმანის გაგება სურდა და მარტინიც მოუთხრობდა მათ შესახებ, თანაც გრძნობდა, როგორ ეუფლებოდა სახეივანო განწყობილებას. ბრეკაში მას ხომ მოკლე თოვით ჰგავდა პაღოზე გამომბული. ვაუბატონი თავის დაცვას არც კი ცდილობდა.

როდესაც მარტინმა თხრობა დაასრულა, ბრეკაში სერიოზული ტონით უთხრა:

— მე თქვენი მადლიერი ვარ, მარტინ, მართლაც რომ დიდად დამაგაღეთ. ახლა მინდა გითხვათ, კიდევ ერთი სამსახური გაგიწევს.

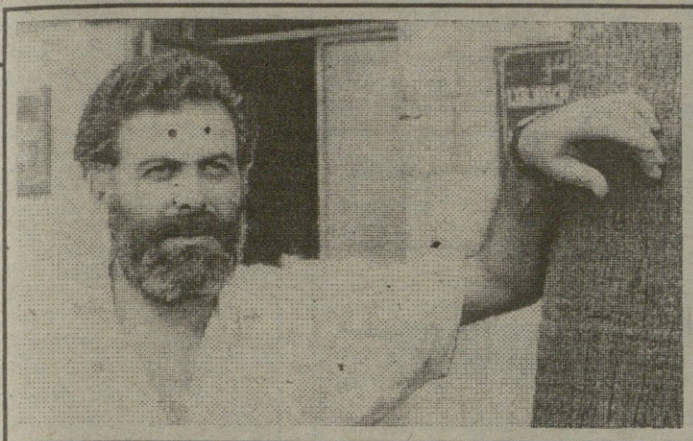
— რა თქმა უნდა, თუ რამე შემიძლია, სიამოვნებით.

— რამდენიმე წუთს აქ დამელოდეთ: ვფიქრობ, თქვენი მონათხრობი სხვაგან უნდა მოისმინოს.

მარტინი დაიბნა, მაგრამ თანხმობის ნიშნად თავი მაინც დაუქნია. ბრეკაში

დასასრული მე-14 გვერდიდან





საზიზიტი ბარათი:

დებიუტი თეატრში — 1974 წ. „პაპილეტი“ (პირატი).

დებიუტი კინოში — 1975 წ. „სინკრინიზაცია“ (გმირი).

სცენური როლები: ღვთის ალმაშენებელი („განკითხვის დღე“), კეცხოველი („კეცხოველი“), მექიდანა („სამკროშიანი ოპერა“), ვასილ კეჭერაძე („კაცი, რომელსაც ლიტერატურა ძლიერ უყვარდა“), ლუკაში („შევიკი“), ჯეირანი („პარტახი“), მკითხველი („თამარის“), ლეკანი („მოსაწყენი დღეების ქრისტიან“), პავლა („უბედურება“).

კინოროლები: იაშვილი („სახლი ლესიას ქაჩაზე“), მეკლელი („მეკლელი“), რეჟისორი („ეგნატე ნინოშვილი“), ბარათა („იქ, ჩემთან“), პატიმარი („დონ კისოტი“), თეო („პრემიერა“).

სატელევიზიო ფილმები: „მეგდ ბეგ აბაშიძე“ (მეგდ აბაშიძე), „არსენა“ (არსენა).

ზურაბ ცინცაძემ, კინოსტუდია „აჭარას“ სამხატვრო ხელმძღვანელი და გენერალური დირექტორი

კინო

მარჯი

აჭარის კინოსტუდიას

დღეს საზოგადოების მთელი ყურადღება ეკონომიური და პოლიტიკური პრობლემებისკენ არის მიმართული და ამან მნიშვნელოვნად შეაფერხა ქართული კულტურის განვითარება. არადა, სწორედ კულტურა განაპირობებს ერის ადგილს ცივილიზაციაში. ამიტომ კულტურის სფეროში ყოველი წინგადადგმული ნაბიჯი საქართველოს კეთილდღეობისკენ არის მიმართული. მატერიალურ გაჭირვებას დღეს თუ ხვალ დაეძლევა, მაგრამ, მთავარია, სულიერებისა და ხელოვნების სფეროში ერთგვარი ვაკუუმი არ შეიქმნას.

ბოლო წლებში ჩვენს ქვეყანაში არსებული ქაოსის შესახებ ყველას მოუხსენება, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მოხერხდა და ამ ორი წლის წინ ბათუმში შეიქმნა კინოსტუდია „აჭარა“. ცხადია, ამ დიდი საქმის განხორციელება შესაძლებელი გახდა რეგიონში არსებული წყნარმა, მშვიდობიანმა ვითარებამ, მაგრამ საყოველთაო სიღრუხების ფაშს კინოსტუდიის დაარსება მაინც უდიდეს ძალისხმევას მოითხოვს. ამ სამაშულოშიდო წამოწყების წარმატებით დაგვირგვინებაში დიდი წვლილი მიუძღვის აჭარის ხელმძღვანელობას, რომელიც ყველა კრიტიკულ სიტუაციაში გვერდით ედგა შემოქმედებით კოლექტივს, აღსანიშნავია, რომ სწორედ ბატონ ასლან აბაშიძის უშუალო ჩარევით კინოსტუდია „აჭარას“ გადაეცა ბათუმის გორაკზე არსებული ახალგაზრდული ცენტრი. ეს, ალბათ, ყველაზე ლამაზი ადგილია ბათუმში, საიდანაც ხელისუფლებით მოჩანს ქალაქის შემოგარენი და ზღვის ყურე. სამწუხაროდ, ადრე კეთილმოწყობილი კომპლექსი ანარქიული პროცესების გამო ამჟამად იაფარქმნილია, მაგრამ არსებობს საფუძვლიანი იმედი, რომ მალე აქაურობა პირველად ხიბლს დაიბრუნებს. სწორედ აქ, მომავალი კინოსტუდიის გერანდაზე, საიდანაც კარგ ამინდში გაგრაც კი მოჩანს, ეგზალტრეთ კინოსტუდია „აჭარას“ სამხატვრო ხელმძღვანელს და გენერალურ დირექტორს ბატონ ზურაბ ცინცაძეს და მის მოადგილეს მამუკა კუჭუპას.

ზურაბ ცინცაძე:

— კინოსტუდიის შექმნაზე აჭარის საზოგადოებრიობა კარგა ხანა ფიქრობდა, მაგრამ მხოლოდ დღეს გახდა შესაძლებელი ამ იდეის რეალიზება. არსებობს ორი წლის მანძილზე საკმაოდ ბევრის გაკეთება მოვასწარი. მაყურებელმა უკვე ნახა მხატვრული ფილმი „მეგდ ბატონო“. ფილმის იდეის და თემის საფუძველი გახდა ზურაბ გორგილაძის ამავე სახელწოდების ლექსი. შედგა პრემიერები დოკუმენტური ფილმების „ლიტერატურა“ და „ეტიკეტები ბათუმში“, გადავიღეთ ორი ვიდეორგოლი — „ვიაროთ ერთად“ და „ნეო-რენოვ“. დაწყებულია მუშაობა მხატვრული ფილმის სერიალზე „ენგერო და სერგო“. კინოსტუდია „აჭარას“ ძირითადი მიზანია საქარ-

თველოს ისტორიული წარსულის ასახვა. რეჟისორმა ნიკო წულაძემ დაასრულა მუშაობა მხატვრულ ფილმზე „სათნობათა კობე“, რომელიც აშუალოდ მონტაჟდება. მოქმედება ხდება შუასაუკუნეების სვანეთში, თუმცა, ფილმის პრობლემატიკა უშუალოდ ეხმარება თანამედროვეობას. გადასაღებად მომზადდა ისტორიული ფილმების „სულთა მატანესა“ და „ეროლას“ კინოსცენარები. ეს უკანასკნელი ეხება მოაჭირობის პერიოდს. 1878 წელს 300 000-მდე ოჯახი იძულებული გახადეს გადასახლებულიყო თურქეთში. ჩვენ ამ პოპულაციის შესახებ საკმაოდ ბუნდოვანი წარმოდგენა გვქონდა, მაგრამ ახლა, როცა ათათასობით ოჯახმა დაკარგა სახლ-კარი, ბევრი რამ გასაცხადი ხდება.

მოგესწენებათ, საქართველოს ისტორიაში უმნიშვნელოვანესი მოვლენა იყო გაქრისტიანება, ამან მნიშვნელოვნად განსაზღვრა ჩვენი ქვეყნის განვითარების მაგისტრალური ხაზი. მემატიანე გვამცნობს, რომ ანდრია პირველწოდებული „შევიდა ქუეყანასა ქართლისასა, რომელსა დიდ-აჭარა ეწოდებოდა, და იწყო ქადაგებად სახარებისა“. აჭარა არის ის კუთხე, საიდანაც დაიწყო საქართველოზე ნათლის მოღვაწეობა, ბუნებრივია, ეს ჩვენი ყურადღების მიღმა ვერ დარჩებოდა. გამოცხადებულია კონკურსი საუკეთესო სცენარისთვის „ანდრია პირველწოდებული“.

უკვე დიდი ხანა სერიოზულად ვფიქრობთ „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებაზე“, ეს ნაწარმოები მრავალმხრივ საულისხმოა ჩვენთვის, ქართველი ერი გამოდგმობთ იბრძოდა ფიზიკური და სულიერი გადარჩენისთვის ათასი ჯურის მომხდურთან, ბუნებრივია, დაუსრულებელ ომს მხოლოდ ქართული ხმალი ვერ გასწვდებოდა, საჭირო იყო ეროვნული კონცეფცია, რომელშიც მოაზრებული იქნებოდა მოქმედების გეგმა. უნდა ითქვას, რომ „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ ერთგვარი საპროგრამო ნაწარმოებია, რომელიც გაჭირვებაში მყოფ ქვეყანას სულიერი განწყობისა და ხსნის გზას უსახავს. ქვეყანა მაშინ



გადასაღებად მოედანზე

კულტურული

ცხოვრების

პრონიკა

საქართველოს ეროვნულ გალერეაში 25 სექტემბერს გაიხსნება თეატრ სამადაშვილის ნამუშევრების პერსონალური გამოფენა-გაყიდვა.

+++

საქართველოს სახვითი ხელოვნების მუზეუმის საგამოფენო დარბაზში მიმდინარეობს მხატვარ უშა-ნგი ხუმბარაშვილის ნამუშევრების პერსონალური გამოფენა.

+++

დიდ საკონცერტო დარბაზში 22, 23, 24 და 25 სექტემბერს გაიხსნება საკონცერტო სეზონი. შოუში „თბილისური შემოდგომა“ მონაწილეობას მიიღებენ ესტრადის ვარსკვლავები: „ოთხი გია“, ვახტანგ ტატიშვილი და ნუგზარ კვაშალი, ობოლა ტიმაკურიძე, თეიმურაზ წიკლაური, „მხოლოდ შენ ერთს“ და სხვები.

+++

ღია საცურაო აუზზე ქალაქ თბილისის მერიამ, საფესტივალო ცენტრმა „ვერე“ და მეცენატთა საზოგადოებამ „ამფიონი“ ბირველად საქართველოში მოაწყო პოპ-მუსიკისა და სინქრონული ცურვის ფესტივალი „თბილისური“ გაზაფხული 94.

+++

შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიურ თეატრში 27 სექტემბერს გაიხსნება თეატრალური სეზონი. თეატრის „მოყვარულეები იხილავენ პრემიერას“ „იაკობის სახარება“ (იაკობ გოგებაშვილის „დღეა ენის“ მიხედვით).

თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელია რობერტ სტურუა.

+++

თბილისის ისტორიულ-ენოგრაფიულ მუზეუმში „ქარავასა“ მიმდინარეობს არქიტექტორ მარინა ჯაფარიძის ნამუშევრების პერსონალური გამოფენა-გაყიდვა.

+++

კინოს სახლში მიმდინარეობს იაპონური კინოს ფესტივალი.

„გიშხედავად ყველაფრისა, არც ისე ცუდად ვაპყობთ ჩვენს საქმეს...“

სოხუმის კონსტანტინე გამსახურდიას სახელობის სახელმწიფო დრამატულმა თეატრმა თბილისის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის შენობაში დაიღო ბინა. თეატრის შემოქმედებითმა კოლექტივმა (რეჟისორი ბექა ჭავთარაძე) მაყურებელს წარუდგინა რამდენიმე სპექტაკლი: კონსტანტინე გამსახურდიას „დიდოსტატის მარჯვენა“; მაქსიმ გორკის „ფსევრზე“; „მარტოობის დღესასწაულები“. უახლოეს მომავალში აპირებენ დ. ხინიკაძის პიესის „ბულგაკოვის სტრულის“ დადგმას. მათ ბევრი პრობლემა აწუხებთ, მაგრამ უმთავრესი საკუთარი ბაზის უქონლობაა. „მიუხედავად ამისა, — თქვა ბექა ჭავთარაძემ, — არც თუ ისე ცუდად ვაპყობთ ჩვენს საქმეს“.

ასამთ რურუა

13

საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის მისამართობა —

პარტია გადადებულა.

17 სექტემბერს ბორის პაიჭაძის სახელობის ეროვნული სტადიონის გულშემატკივართა კლუბში გაიმართა საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის მესამე ყრილობა. დღის წესრიგში შემდეგი საკითხები იყო: 1. სფფ-ის აღმასკომის ანგარიში 1990-94 წლებში ჩატარებული მუშაობის შესახებ, 2. სფფ-ის წესდებაში ცვლილებების შესახებ, 3. არჩევნები.

ყრილობას ესწრებოდა 197 დელეგატი 207 დელეგატად, პარლამენტის სპორტისა და ტურნიზმის კომისიის ხელმძღვანელი ბაშან სურგულაძე, სპორტის დეპარტამენტის თავმჯდომარე პაპო სპატიასვი, სეოკ-ის პრეზიდენტი ნოდარ ბაგრატიონი და სხვა სტუმრები.

სფფ-ის გენერალურმა მდივანმა ლ. 3000 კპონიკაძემ ფედერაციის გაწეულ მუშაობაზე დაიწყო საუბარი, მაგრამ თბილისის „დინამოს“ ტექნიკურმა დირექტორმა ვაჟა ფანაძემ რეალიკით შეაწვევტინა გამოსვლა. ის მოითხოვდა ტრიბუნის დათმობას. დარბაზის ნაწილის ზეგულენით მას საიტყვა მისცეს.

3. შპანია: „ყოველგვარად მანდატები დისკრიმინაციულად არის განაწილებული, ამიტომაც ეს შეკრება უკანონოა. ზოგიერთ ორგანიზაციას იმდენი მანდატი მისცეს, რამდენსაც არ იმსახურებდნენ. მსაჯთა ასოციაციას 1 მანდატი აქვს, ვეტერან ფეხბურთელთა კავშირს — 3, სფფ-ის აპარატს კი — 26. რატომ? მე დიდი ხანია ვამბობ, რომ ნოდარ ახალკაცზე მაქვს უმარავი მაკომპრომეტებული მასალა. პასუხს კი არ მაძლევს. სფფ-ის პრეზიდენტმა ჩაიბნა დანაშაული. მე მოვითხოვ

შეიქმნას კომპეტენტური კომისია და გარკვეოს, რა ხდება სფფ-ში. საჭიროა ამ ყრილობის თავიდან მოშვება“.

ფანაძის გამოსვლამ დარბაზში დაძაბულობა შეიტანა. დელეგატთა ნაწილი მოითხოვდა მის ჩამოგდებას ტრიბუნიდან, ნაწილი კი ითხოვდა, ფანაძისთვის მოეხმინათ.

ლ. 3000 კპონიკაძემ სთხოვა ფანაძის, მიეცა მოხსენების დამთავრების საშუალება. დელეგატების მოწვევა სფფ-ის აღმასკომის პრეზიდენტად და ვისაც მოეხსენებდა, იმას მოეწვევდა.

ამ დროს გაიშვა მშრთაზ ხსრ-ცილიპას რეალიკა. „მშრთაზი თვითონ შეკრებილიყო, ჩვენ რაღას გვიწვევდით“. დარბაზში დაძაბულობა იმდენად ვითარება ამკარად უმართავი გახდა.

პაპო სპატიასვი: „სფფ-ში მომუშავე ხალხს უფლება არა აქვს დარბაზში მანდატებით ისინი. ისინი დაქირავებული არიან და ვერ იქნებიან თავისუფლები აზრის გამოთქმისას. ყრილობის მომზადებისას ბევრი დარღვევა მოხდა. მე ტრიბუნით არ ვამბობ, მაგრამ ქართულ ფეხბურთში რაღაც დამსახურება მაქვს და ჩემი, და არა მხოლოდ ჩემი მოსვლა მხოლოდ მოსწვევით არ არის სწორი“.

სფფ-ის საექსპერტო კომისიის თავმჯდომარეს ანტონი მგომას სიტყვა კვლავ შპანია შპანია შეაწვევტინა. „გაიგურულის ტრანსფერში სფფ-მა 10 000 ლარი აიღო, რაც უფასო წესდებით აკრძალულია“.

ყოველგვარად მანდატები დისკრიმინაციულად არის განაწილებული, ამიტომაც ეს შეკრება უკანონოა. ზოგიერთ ორგანიზაციას იმდენი მანდატი მისცეს, რამდენსაც არ იმსახურებდნენ. მსაჯთა ასოციაციას 1 მანდატი აქვს, ვეტერან ფეხბურთელთა კავშირს — 3, სფფ-ის აპარატს კი — 26. რატომ? მე დიდი ხანია ვამბობ, რომ ნოდარ ახალკაცზე მაქვს უმარავი მაკომპრომეტებული მასალა. პასუხს კი არ მაძლევს. სფფ-ის პრეზიდენტმა ჩაიბნა დანაშაული. მე მოვითხოვ

ნოდარ ბაგრატიონი თქვა: „ყველას გავსოვს სფფ-ის I ყრილობა, მაშინ მანდატები შემთხვევით ხალხს დაურიგდა, ასევე იყო II ყრილობაზე და დღესაც იგივე ხდება. ქართული ფეხბურთის მომავალი იმ ხალხზეა, ვინც გადამწყვეტის, ვისაც რაღაცა გაუკეთებია. მე აქ ვერ ვხედავ ბევრ ცნობილ ფეხბურთელს, რომელთა მოწვევებზეც არავის უფიქრია“.

ბიძო ნოდარ, თბილისის „დინამოს“ მთავარი მწვრთნელი კამბოჯელ ახალკაცი და წაიკითხოს ანგარიში, თორემ ისე გამოვიდა, რომ წინასწარ ყველაფერი გადაწყვეტილი გეონათა და ჩემთვის გაუგებარია, რისთვის მოგწვევით. ჯობდა ფურცელზე დაგეგმული ყველაფერი და ამდენი ხალხი ტყეილად არ მოვიდოდით“.

ბაშან სურგულაძე: „ოთხი-ხუთი კაცის პირადული დაპირისპირება ყრილობაზე გავლენას არ უნდა ახდენდეს. ისე, ძალიან მარცხს დავით კეიკელიძის თავდაჯერებულობა. მას პოლია, რასაც ამბობს, ყველაფერში მართალია. ასე არ შეიძლება, ზოგჯერ სხვასაც უნდა მოეუხმინოთ. ან ყრილობის ასე ნაქარვევად, მოუშვადებლად ჩატარება რა იყო? ვინ დაადგინა, რომ ყრილობა ერთ დღეში უნდა დამთავრდეს? მარტო ფეხბურთის ფედერაცია არ წარმოადგენს ქართული ფეხბურთის სახეს“.

ჩემი წინადადებაა, რომ შეიქმნას სპორტის დეპარტამენტისა და სფფ-ის ერთობლივი კომისია, რომელიც მოამზადებს ყრილობას, დღეს კი სჯობს დავით მგომას და ორი კვირის შემდეგ გაიმართოს ეს შეკრება. ამ წინადადებას დაეთანხმა კახი ასათიანი.

ლ. 3000 კპონიკაძე: „სფფ დამოუკიდებელია და არავის აქვს უფლება ჩვესს მუშაობაში ჩაერიოს“.

ვაჟა ფანაძე დაუნიხებოთ ითხოვდა ნოდარ ახალკაცისგან პასუხს დამხმულ კითხვებზე.

„მე შენ პასუხს არასოდეს გავცემ, რადგან არარაობა ხარ!“ — ფედერაციის პრეზიდენტმა ამით ამოწურა კამათი.

კახი ასათიანმა, ბეგმ სურგულაძემ და ნონა გაფრინდამდამა დატოვეს დარბაზი. მათ ახალკაცის ბევრი ოპონენტი გაჰყვა.

ყოველგვარად მანდატები დისკრიმინაციულად არის განაწილებული, ამიტომაც ეს შეკრება უკანონოა. ზოგიერთ ორგანიზაციას იმდენი მანდატი მისცეს, რამდენსაც არ იმსახურებდნენ. მსაჯთა ასოციაციას 1 მანდატი აქვს, ვეტერან ფეხბურთელთა კავშირს — 3, სფფ-ის აპარატს კი — 26. რატომ? მე დიდი ხანია ვამბობ, რომ ნოდარ ახალკაცზე მაქვს უმარავი მაკომპრომეტებული მასალა. პასუხს კი არ მაძლევს. სფფ-ის პრეზიდენტმა ჩაიბნა დანაშაული. მე მოვითხოვ

ნოდარ ბაგრატიონი თქვა: „ყველას გავსოვს სფფ-ის I ყრილობა, მაშინ მანდატები შემთხვევით ხალხს დაურიგდა, ასევე იყო II ყრილობაზე და დღესაც იგივე ხდება. ქართული ფეხბურთის მომავალი იმ ხალხზეა, ვინც გადამწყვეტის, ვისაც რაღაცა გაუკეთებია. მე აქ ვერ ვხედავ ბევრ ცნობილ ფეხბურთელს, რომელთა მოწვევებზეც არავის უფიქრია“.

ბიძო ნოდარ, თბილისის „დინამოს“ მთავარი მწვრთნელი კამბოჯელ ახალკაცი და წაიკითხოს ანგარიში, თორემ ისე გამოვიდა, რომ წინასწარ ყველაფერი გადაწყვეტილი გეონათა და ჩემთვის გაუგებარია, რისთვის მოგწვევით. ჯობდა ფურცელზე დაგეგმული ყველაფერი და ამდენი ხალხი ტყეილად არ მოვიდოდით“.

ჩემი წინადადებაა, რომ შეიქმნას სპორტის დეპარტამენტისა და სფფ-ის ერთობლივი კომისია, რომელიც მოამზადებს ყრილობას, დღეს კი სჯობს დავით მგომას და ორი კვირის შემდეგ გაიმართოს ეს შეკრება. ამ წინადადებას დაეთანხმა კახი ასათიანი.

სფფ-ის მუშაობაზე დამოუკიდებელია და არავის აქვს უფლება ჩვესს მუშაობაში ჩაერიოს“.

ვაჟა ფანაძე დაუნიხებოთ ითხოვდა ნოდარ ახალკაცისგან პასუხს დამხმულ კითხვებზე.

„მე შენ პასუხს არასოდეს გავცემ, რადგან არარაობა ხარ!“ — ფედერაციის პრეზიდენტმა ამით ამოწურა კამათი.

კახი ასათიანმა, ბეგმ სურგულაძემ და ნონა გაფრინდამდამა დატოვეს დარბაზი. მათ ახალკაცის ბევრი ოპონენტი გაჰყვა.

ყოველგვარად მანდატები დისკრიმინაციულად არის განაწილებული, ამიტომაც ეს შეკრება უკანონოა. ზოგიერთ ორგანიზაციას იმდენი მანდატი მისცეს, რამდენსაც არ იმსახურებდნენ. მსაჯთა ასოციაციას 1 მანდატი აქვს, ვეტერან ფეხბურთელთა კავშირს — 3, სფფ-ის აპარატს კი — 26. რატომ? მე დიდი ხანია ვამბობ, რომ ნოდარ ახალკაცზე მაქვს უმარავი მაკომპრომეტებული მასალა. პასუხს კი არ მაძლევს. სფფ-ის პრეზიდენტმა ჩაიბნა დანაშაული. მე მოვითხოვ

ნოდარ ბაგრატიონი თქვა: „ყველას გავსოვს სფფ-ის I ყრილობა, მაშინ მანდატები შემთხვევით ხალხს დაურიგდა, ასევე იყო II ყრილობაზე და დღესაც იგივე ხდება. ქართული ფეხბურთის მომავალი იმ ხალხზეა, ვინც გადამწყვეტის, ვისაც რაღაცა გაუკეთებია. მე აქ ვერ ვხედავ ბევრ ცნობილ ფეხბურთელს, რომელთა მოწვევებზეც არავის უფიქრია“.

დისბლეი სამპიტხველო

ფანტასტიკა

მე-10 გვერდიდან

წამოვდგა და კუთხეში მდგარი ტელეფონის ჯიხურისკენ გაემართა. არ გასულა წუთი და ბრეკაში დაბრუნდა. მარტინის ჩაიცივდა, თითო კოქტეილი დაველითო.

უცებ მარტინს გაქცევა მოუნდა. მაგრამ მიხვდა, რომ ეს სისულელე იქნებოდა. იქნებ ბრეკაში ერთ-ერთი ამხანაგს ფულის მოსატანად დაურეკა? შეიძლება, ფულის გადახდა ყოველგვარი ფაციფუცის, გულის ხეთქვისა და მანტაზე მინიშნების გარეშე ახლავდნენ.

მაგიდას ჩრდილი დაადგა და მარტინმა თავი ასწია. შიგნით თითქოს ყველაფერი გაეყინა და ისედა მოაზერხა, არ დაეცვირა. გვერდით მდგარი კაცი ლეიტენანტი პეისონი აღმოჩნდა.

უხეირო გიზნახეი

სახეგაბადრული ბრეკაში წამოვდგა.

— გმადლობთ, ლეიტენანტო, ასე ჩქარა რომ მომრძანდით, — უთხრა მან, — დარწმუნებული ვარ, თქვენ გახსოვთ მარტინი. ამ უმაწილმა იცის ისეთი რამ, რისი მოსმენაც თქვენ გამართობთ. რასაკვირველია, ყველაფერი დროზე უნდა ეთქვა, მაგრამ იმდენად, მის მიმართ ძალიან მკაცრი არ იქნებოდა. მარტინის ცუდი განზრახვა არ პქონია; უბრალოდ, გაუბედავია.

პეისონმა თავი კეშტად დაუგრა და დაჯდა. მარტინი თითქოს ბურუსში იყო, ისე იმეორებდა თავის მონათხრობს, ლეიტენანტი კი იწერდა. შემდეგ მან მარტინის ბინის ნახვა ისურვა. მარტინი საშინლად იყო შეშინებული, მაგრამ საუბრის დროს პეისონი თავაზიანად ექცეოდა. არავითარი უხეშობა; მხოლოდ რბილი ძალდატანება, რათა მარტინმა განუწყვეტლივ იმეორებდა და იმეორებდა მონათხრობი მანამ, სანამ სიტყვებს ავტომატურად არ გაიმეორებდა.

ორ საათზე მეტი იყო გასული,

როდესაც პეისონი წამოვდგა და წასვლა დააბრუნა.

— მარტინ, მინდა კიდევ ერთი რამ გკითხოთ, — უთხრა მშვიდად, — და გიჯობთ, მართალი მოთხრობთ. თქვენ ეს ბრეკაშია ჩაგაგონათ?

— ბრეკაშია? რატომ? რისთვის? ჩემი მონათხრობი განა იმას არ ადასტურებს, რომ ცოლი მისი მოკლულია?!

პეისონმა თავი გააქანა.

— პირიქით, თქვენ მას აბსოლუტური ალბიმი გაუნდგდით. თქვენი ჩვენების თანახმად, მკვლელობა მოხდა ხუთს რომ ათი აკლდა, ეს კი ემთხვევა იმ დროს, რომელსაც ბეტი ბრეკაში დაამსხვრეული საათი უჩვენებდა. მაგრამ, საათი შეეძლოთ განზრახ გაეტეხათ და ისრები მკვლელისთვის ხელსაყრელ დროზე გადაეყვანათ. სწორედ ამიტომ გეკითხება ბრეკაში გეკითხება, მაგრამ ახლა ჩვენი თეორია საპნის ბუშტივით გასკდა. ოთხიდან ექვსის ნახევრამდე ბრეკაში დირექტორთა ოთხიდან იმყოფებოდა. მას ათამდე მოწვე მინც ჰყავს, რომლებიც ამას ადასტურებენ. თანაც, დარბაზილი ბიზნესმენია, უმწიკვლო მოქალაქეა. თუ თქვენი ნაამბობი სარწმუნოა, მას ყოველგვარი ეჭვი მოეხსენება. მარტინ, ხომ არ გასურთ მონათხრობი გადათქვათ?

მარტინმა გაშშრალი ტუჩები მოიღოკა.

— არ შემიძლია, რაც მოგიყვებით, სიბრძნეა.

პეისონმა მხრები აიწეხა:

— შესაძლოა, თქვენ მართლა ასე მიგანიათ, მაგრამ ერთი რამ სრულიად აშკარაა: იმ დღეს თქვენი ვისი ხმაც არ უნდა მოგესმინათ, იგი ჩარლზ ბრეკაშია მინც ვერ იქნებოდა.

შემდეგ პეისონი წავიდა და მარტინი მარტო დარჩა. მთელი საუკუნო გადაქოთა, სანამ ვისკის ბოთლს იპოვიდა. გაუსაგებლად დაისხა, სულმოუთქმელად გადაკრა და ტყავის საგარძელში მოადინა ზღართან. ახსენდებოდა ჩხუბი და ბეტი ბრეკაში მთავრული კივილი. მოგონება იმდენად შკაფით იყო, რომ ძალუცინაციად ვერ მიიჩნეოდა. მართალია, ბეტმა შიშისგან ხმაშიღლა შეიკვლია, მაგრამ მისი ხმის ცნობა მინც ადვილად შეიძლებოდა. მაშინ კაცის ხმაც ნაცნობი იყო — ნელი და გაწეილი. მისი დამცინავი ინტონაცია

ადრეც არავითარ პქონდა მოსმენილი. მარტინი დარწმუნებული იყო, რომ ჩარლზ ბრეკაში ლაბარაკობდა, ვინაიდან სწორედ მის ხმას ევლიდა. მაგრამ, თუ კარგად ჩაუფიქრებდა, ბრეკაში, ჩვეულებრივ, უფრო ნაწიკვტ ნაწიკვტი შეტყულება სწევოდა. მაშინაც კი, როცა განრისხებული იყო, მის ხმას ციკო უფრო ეთქმოდა, ვიდრე დამცინავი.

სიბრძნე იგი შეადრწუნა და აიძულა საგარძელში წამოწეულიყო. ცხადია, ხმა ნაცნობი იყო. მას ახლად გაახსენდა სიტყვები: „ყველა იცის, რომ მე უხეირო ბიზნესმენი ვარ“. ჩარლზ ბრეკაში ამის მოქმედი არ იყო... ეს... მარტინის უახლოესი მეგობრის წარბაზებსაც ჰგავდა.

წამოვდგა სცადა, მაგრამ კვლავ საგარძელში ჩაეხეთქა.

კარი რფორი გაიღო, არ გაუგონია. მისგან სულ რამდენიმე ფუტის მანძილზე კედელს ნათანი მიფრინებოდა. ხელში შავფულიანი პისტოლეტი ეჭირა.

ნათანს პაგებზე სინანულის ღიმღმა გადაჰკრა:

— ძმაო მარტინ, მე ამის გაკეთება სულაც არ მინდა, გუფიცები, მაგრამ შენ ხომ მიცნობ, ყოველთვის დავებდი, თუ დავტყუო ფული. ბრეკაში თავი დავაყოფიებინე. მისი მეგობრა ცოლი სულ რაღაც ორი ათასად ჩამეძალდებინა. სინამდვილეში კი, ჩანს, ორჯერ მეტი უნდა გამომეძირებია.

— ნათან, მე არ გაგამხელ. მართალს გეუბნები.

ნათანმა ნაღვლიანად გაიღმა და თავი გააქანა:

— სწორედ ამაში მინდოდა დამერწმუნებინა ბრეკაში, მაგრამ მან გაგონებაც არ ისურვა. მოთხრა, რომ შენ ადრე თუ გვიან გადაიფიქრებ და ყველაფერს პოლიციას ჩაუკუტავ. ისე, ამ საშუაოსთვის, რომ იცოდეს, არაფერს არ მისდის. ამბობს, რომ ეს ჩემი საკუთარი უსაფრთხოებისთვის უფროა საჭირო. ასე რომ, ტყვია უფასოდ უნდა დაგახალო.

მარტინმა კრინტის დამერაც ვერ შეძლო. მაშინაც კი, როცა ჩანახსზე თითის ნელი მოძრაობა შენიშნა და იგრძნო, გიგანტური მუშტის მსგავსა რაღაცამ როგორ ჩაატედა საგარძლის საზურგეში.

მაგრამ მას ჯერ კიდევ შეეძლო გაეგონა ნათანის მოქირქილე ხმა:

— განა ამას გარიგება ეთქმება, მარტინ? მაგრამ, როგორც ბევრჯერ მითქვამს, მე ხომ უხეირო ბიზნესმენი ვარ.

ფეხბურთი



The top two worldwide.

Football and Coca-Cola—Partners.

«კოკა-კოლა» კავკასიონი» დაპირუბას ასრულებს

რწმუნები დიდი სტიმულია ბავშვებისთვის და დიდ დახმარებას გაუწევს მათ პროფესიონალებად ჩამოყალიბებაში. შეხვედრის ბოლოს მწვრთნელებმა მადლიერების გრძნობით მოიხსენიეს ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონის“ ხელშეწყობა და ის პიროვნებები, ვინც ძალ-ღონე არ დაიშურა ამ ტურნირის ორგანიზებისთვის. დასასრულს ფირმის წარმომადგენლებმა დასწრეებს აღუთქვეს, რომ „კოკა-კოლა კავკასიონის“ მხრიდან დახმარება კვლავაც გაგრძელდება.

ვახტანგ ლაღიძე, ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონის“ ვიცე-პრეზიდენტი:

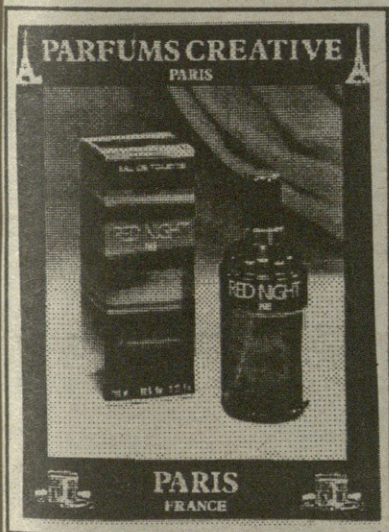
— ეს ტურნირი ძალზე მნიშვნელოვანია თუნდაც იმიტომ, რომ ბავშვებმა ბურთები და სათამაშო ფორმები მიიღეს. მომავალში შევეცდებით ტურნირი საერთაშორისო გახდეს, რაც ხელს შეუწყობს ბავშვთა და მთლიანად ქართული ფეხბურთის აღორძინებას. თქვენ, ალბათ, იცით, რომ აფრიკული ფეხბურთის განვითარება სწორედ ანალოგიური ტურნირებიდან დაიწყო.

მერვედფინალში გუნდები ასე დაწყო: „კოდაკო“ — „ქვემო ქართლი“, „დინამო“ (ბათუმი) — „დილა“, „გურია“ — „სამაჩხაბლო“, „დინამო“ (თბილისი) — „ნობი“, „ვაკე-91“ — „მარტვი“, „თელავი“ — „ტორპედო“, „მამულა“ — „მაისი“, „ზუგდიდი“ — „აფხაზეთი“. პირველი მერვედფინალური შეხვედრები გუშინ გაიმართა, ხოლო განმეორებითი მატჩები 25 სექტემბერს შედგება. შეჯამებით, რომ მეოთხედფინალში გასული გუნდები ფირმისგან დამატებით სპორტულ ჩანთებს მიიღებენ.

დამთავრდა „კოკა-კოლას“ თასის გათამაშების პირველი ეტაპი. ჩატარდა რეგიონალური შეხვედრები. გამოვლინდა ის თექვსმეტი მერვედფინალისტი, რომელიც მთავარი პრიზისთვის ბრძოლას გააგრძელებს. რეგიონალურ ტურნირში გამარჯვებულმა გუნდებმა ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონისგან“ სპორტული ფორმები მიიღეს. საჩუქრების გადაცემა 16 სექტემბერს საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციაში მოეწყო. აქ საყოველთაო სიხარული სუფევდა. მწვრთნელები ერთხმად აღიარებდნენ, რომ დიდი ხანია ქართულ ფეხბურთს, კერძოდ, ბავშვთა გუნდებს არ მიუღიათ ასეთი სოლიდური დახმარება.

გიორგი ბურდული, თელავის სპორტსკოლის დირექტორი:

— ძალიან კარგი ფორმებია — ხარისხიანი და ლამაზი. ბავშვები უკვე მელოდებიან და ამ საჩუქრების დანახვაზე სიხარულით ცას ეწევიან. ასეთი სახის ტუ-



“კოკა-კოლა”
კავკასიონმა“
საქართველოში
მოიწვია
ფირმა

«PARFUMS CREATIVE»

პროდუქცია უკვე იყიდება თბილისის მაღაზიებში. საკაცრო ორგანიზაციებს „PARFUMS CREATIVE“-ს პარფიუმერული ნაწარმის შეძენა შეუძლიათ „კოკა-კოლა კავკასიონის“ საწყობში.

მისამართი:

აბაკი

წერეთლის

პროსპექტი, 114.

ტელ.: 34-26-20.



ბიზნესი

პრაქტიკული რეკომენდაციები



თუ
გსურთ
იზოვროთ
ფული,
შპს
„კოკა-კოლა
კავკასიონი“
გირჩევთ:

- I. თუ ფული არა გაქვთ, დადეთ ჩვენთან ხელშეკრულება. „კოკა-კოლა კავკასიონი“ უზრუნველგყოფთ მაცივრით, ტანსაცმლით, სასმელებით: „კოკა-კოლა“ და „ფანტა“; შეგიჩვენებთ ადგილს. თითოეული გაყიდული ბოთლიდან დაგრიგბათ მოგება 100 რუბლის შესაბამისი თანხა. უნდა ივარჯროთ მხოლოდ შპს „კოკა-კოლა კავკასიონის“ პროდუქციით.
- II. თუ გაქვთ 1000 აშშ დოლარი, დადეთ ჩვენთან ხელშეკრულება. „კოკა-კოლა კავკასიონი“ გაგისხნით ღია ტიპის კაფეს — უზრუნველგყოფთ მაცივრით, მაგიდებით, სკამებით, ქოლგებით, მაყლით; შეგიჩვენებთ ადგილს. სისტემატურად მოგამარაგებთ სასმელებით: „კოკა-კოლა“, „ფანტა“, „საირმე“, ლუდი და შპს „კოკა-კოლა კავკასიონის“ სხვა პროდუქტებით.

ჩვენი მისამართი: წერეთლის პროსპექტი, 114.
ტელ.: 34-26-20.

16